

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.7.48

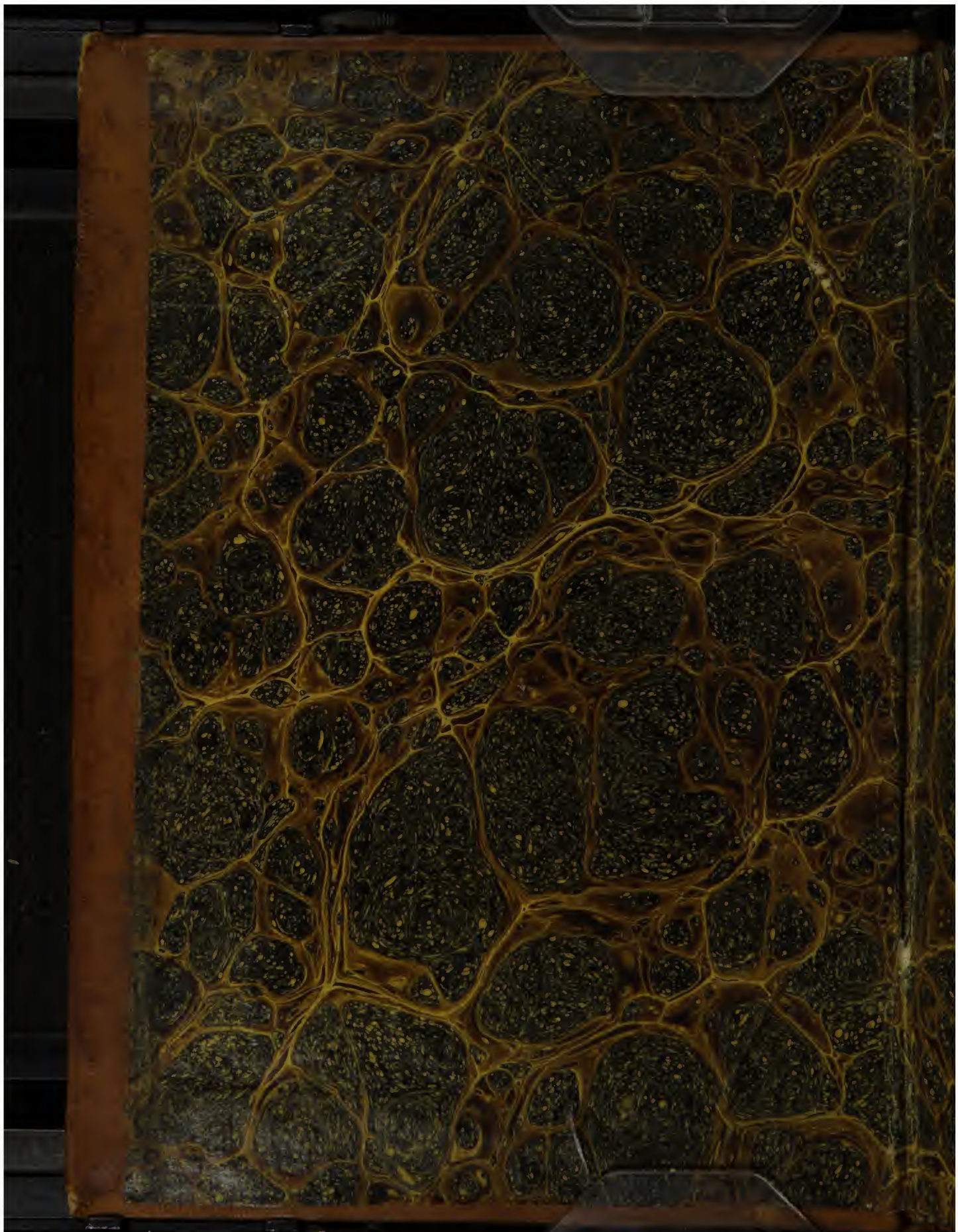
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.7.48

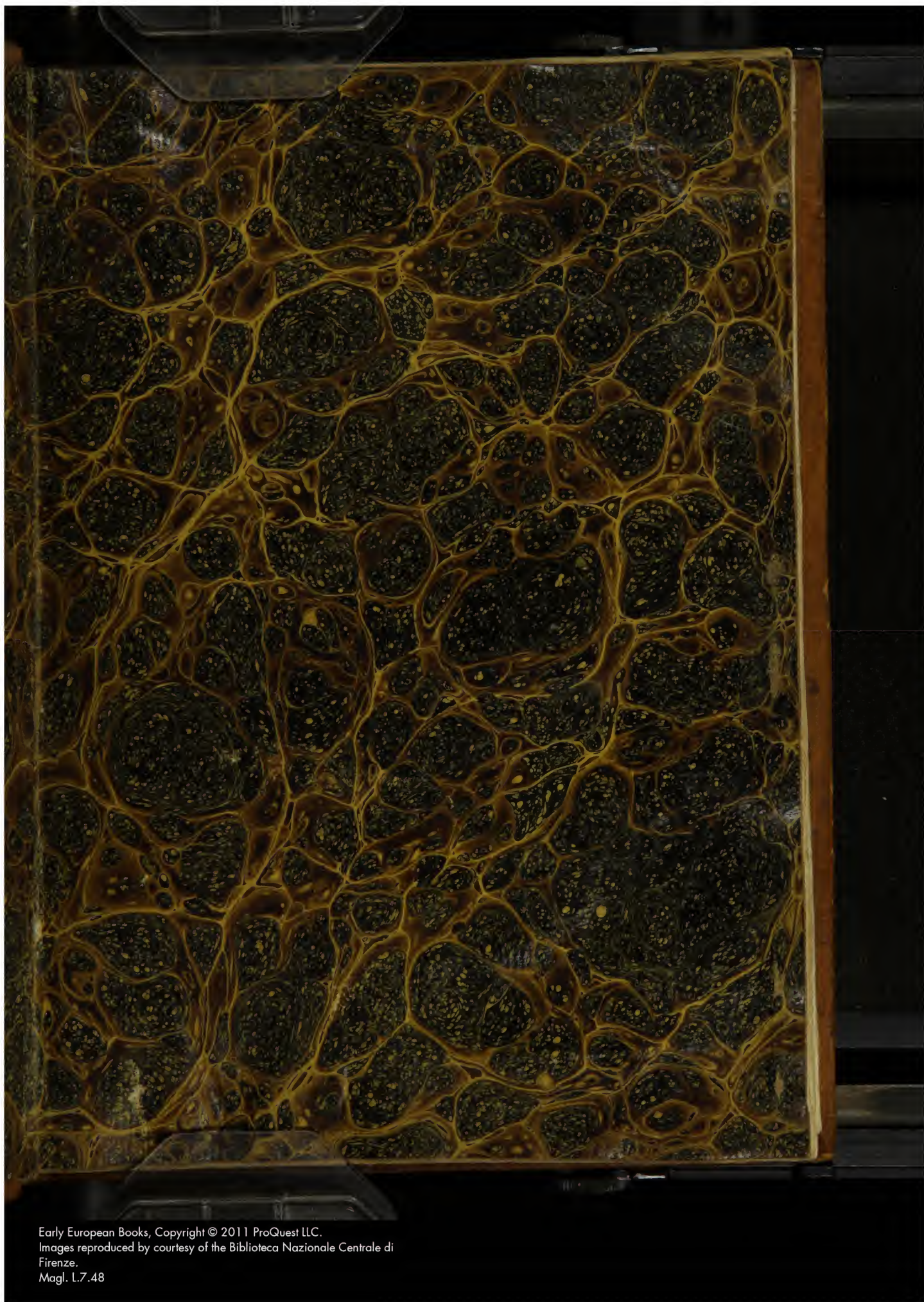

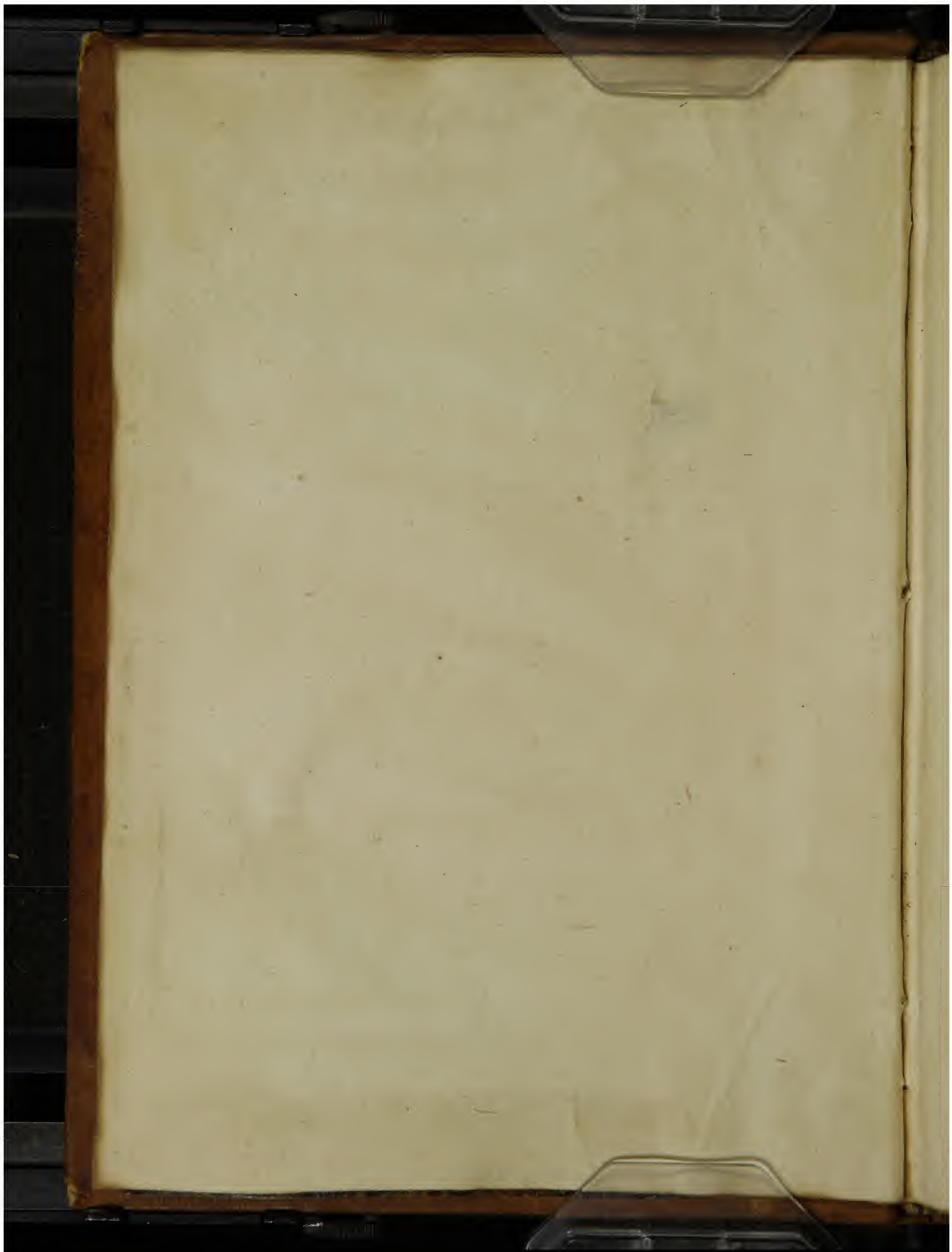
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.7.48

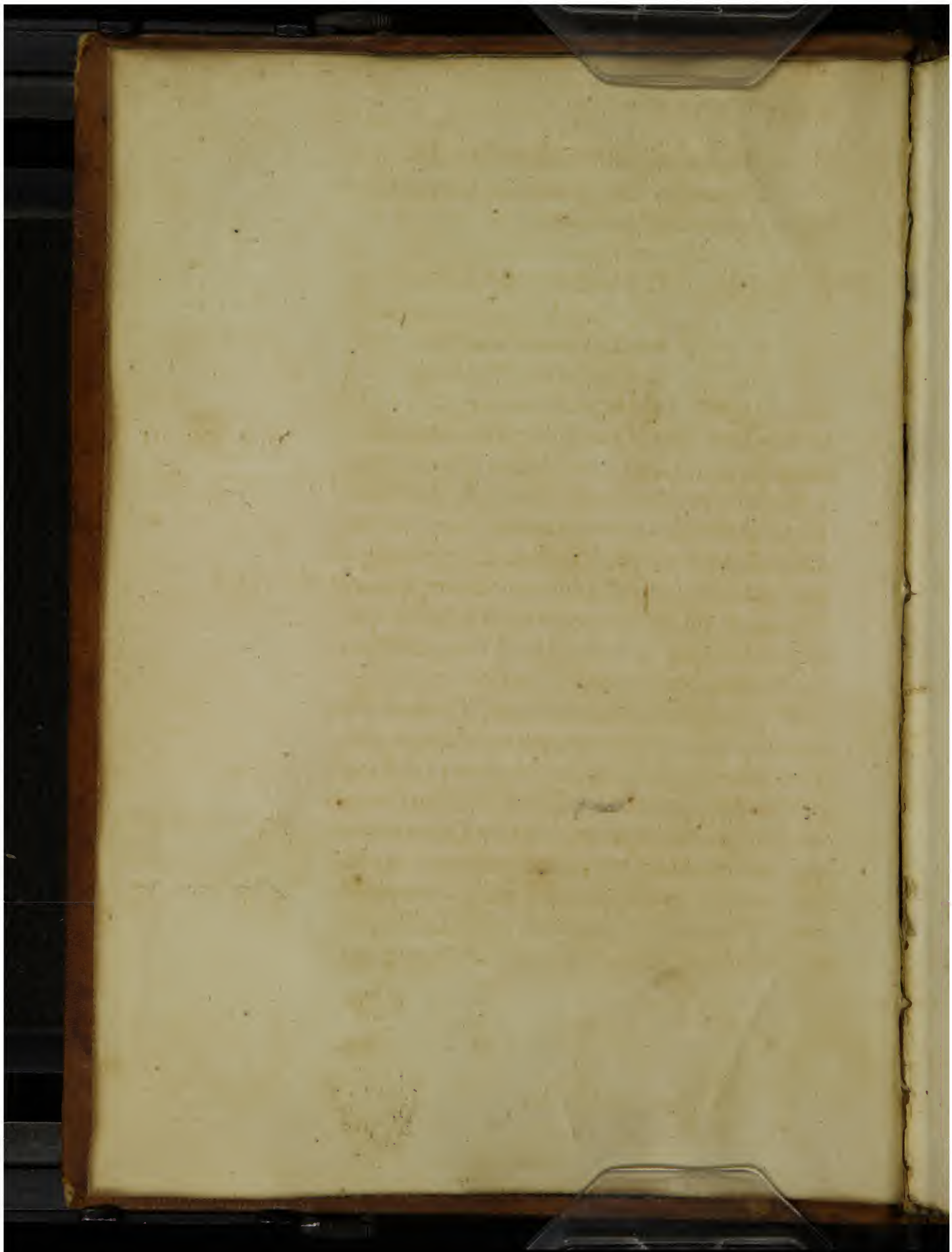

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.7.48

Aeneae Siluii Piccolominei qui & Pius
secundus fuit Epistole in Cardinalatu
edite Lege foeliciter.

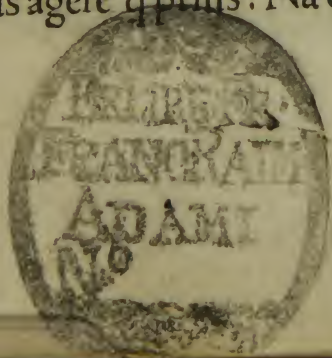
DIuo Imperatori Federico Aug-
usto domino suo Aeneas sacro
sancte Romane ecclesie tituli
sancte Sabine Presbiter Cardi-
nalis & Ep̄s. senēsis S. P. D. Qd̄
iam Iudum oprasti pcurasti; Cesar in persona
mea nūc demū cōpletū est. habes: tota quod mē
te petisti. Nā quod sancte memorie. Nicolaus
Papa Quintus tue māsuetudini sepe pollicit⁹
ē. Beatissimus pōtifex Calixtus. iiii. impleuit. Qui
non meis meritis (nulla enim me uirtus honore
dignū efficit) Sed sua incredibili bonitate (que
usq; ad indignos protenditur) & tua potissimū
intercessiōe his diebus ad Cardinalatus ordinē
cum quinq; aliis Venerabilibus & magne auc-
toritatis Episcopis me prouexit. Intelligo quā-
tum debeo tue sublimitati. At unde persolvere
possim debitum: non intelligo. Conabor tamen
(dū spiritus hos reget artus) ita me gerere: ut om-
nes intelligant: ad hanc me dignitatem tuo fa-
uore ac ex tua curia puenisse: meq; thuetoniscū
magisq; Italum Cardinalē esse. Tuū erit nihil
mecum remissius agere q̄ prius. Nā ego p tua

1

2) Sigillus in un-
meider dnt

20) Sigillus in un-
mgt.

1 thuetoniscus

maiestate pro sacro Imperio pro inclyta domo
Austrie p tuis quibusq; caris nullos unq labores
nullas curas effugiam. Nihil unq tue mā-
suetudini negabitur. quod mea opera effici po-
ssit. Vale. Ex Vrbe. uicesima secūda Decembris
MCCCCLVI

Erenissime Imperatrice Leonore Au-
guste. domine sue Eneas sacrosancte
Romane ecclesie tituli sancte Sabine
Presbiter Cardinalis & Episcopus Senensis. S.
P.D. Non meis meritis (que nulla sunt) sed tua.
& cōsortis tui Diui Federici Romanorum Im-
peratoris Augusti intercessiōe ad Cardinalatus
honore supioribus diebus pietas apostolica me
prouexit. multa extāt tua in me beneficia. Sed
hoc maximū est: qd hac dignitate me dignū iu-
dicasti: & ut illam cōsequeretur nihil omisiisti: quā-
do & summo pontifici & sacro collegio & auun-
culo tuo Regi Aragonum potentissimo me sepi-
us commendasti. Habes igitur apud sedē apo-
stolicam hominem tui mansuetudini deditissi-
mum: qui pro te tuoq; splendore gloria ampli-
tudine omni tempore curiosus erit. neq; enim
ullus me unq grauabit labor: quē tua causa su-
sciperim. tue maiestatis deinceps erit: ita me uti-
quē admodū ingentia quē mihi cōtulisti bene-
ficia deposcūt. Vale Ex Roma die uicesima se-

2
imparatens

prouexit.

ad magnitudinē
Amoris.

oblatio

cunda decembris. M. CCCC. LVI.

3

Serenissimo & potentissimo principi. Ladislao Hungarie ac Bohemie Regi. Eneas Cardinalis Senensis. S. P. D. q̄ me summus pontifex his diebus ad Cardinalatus ordinem accersuerit: tua intercessione magna ex parte factum non ambigo: cū sepe numero & litteris & nuntiis apostolice pietati me commendaueris. Scio igitur me obnoxium quoad uiuam & facultas adsit tuis omnibus desideriis more gerere: neq̄ id negligam quidem. nam si quid ē q̄ noua dignitas mihi credita uel tue amplitudini uel subditorum tuorum utilitati conferri possit: id tantum negabitur: quantum ipse requirere postposueris: nec mihi res ulla iocundior fuerit: q̄ tue uoluntati complacuisse. tuisq̄ regnis & reliquis principatibus usui aliquando fuisse. Vale ex urbe Roma die uicesima secunda. decembris. M. CCCC. LVI.

accersuerit

pulchra oblatio.

4

Neas Cardinalis Senensis Alfonso Regi Aragonum. S. P. D. Serui qui modo quocūq̄ peculiū augent: Rex serenissime ac potētissime Infideles damnandi q̄ fuerint. nisi dominis suis rationem lucti rediderint. eam ob causam cum hodie maximus pontifex Calixtus. iii. me uel minus merentē ad cardinalatus honorem puexerit: peculiūq̄ quodāmodo me

obla.

5.

Ex congratulationi
et amari
et bono omni
Lud. T. i. opta. XI.

humiliat se ipz

misertor dñs

ad apertum amoris

um adauxerit: officii mei esse putavi: id tue ma
iestati (cuius sum mancipium quous inutile) ta
men fideles notum efficere. ut si quid est in ea
dignitate mihi credita uel utilitatis uel decoris:
id totum tuum esse noueris. ad me labor tantū
molestiaq; suscepti officii pertinebit: in quo tan
to magis affligendum me scio: quanto indigni
or hoc muneris sum consequutus Ex urbe Ro
ma die uicesimatertia decēbris MCCCCLVI.
Neas Cardinalis Senensis Nicolao pi
storienſi doctōri utriusq; iuris Salu
tem Plurimam dicit. Nihil nobis ē du
bii: te (ut scribis) nostra promotione letatum esse:
quis enim amicus est: & amici honorem non li
beter intuet? Scio quo te loco habemus: & quā
ti te facim? quidni ergo litteris nos auctos dig
nitate esse cum & tu una creueris: si modo cre
uimus: etenim nobis nondum liquet letari an
flere potius debeamus: ad tante dignitatis cul
men euecti. Nam quid miserius est: q̄ id officii
gerere cui nequeas satisfacere. onus grauissimū
& humeris nostris omnino impar subiuius.
nisi misertor dominus (qui dedit honorem) & re
tinendi facultatem prebuerit. Intelligimus quā
tū imminet precipitium: atq; idcirco de nobis
ipsis nescimus ferre iudicium: utcūq; sit nostra
erga te beniuolentia nunquam minuetur: nam

qui te dileximus in Episcopatu: in Cardinala-
tu magis ac magis amabimus. famulos quos
polliceris recipere non possumus: supra quā no-
stra res ferat onerati. Tibi uero semper erit
in domo nostra seruatus locus: si saltem digna-
beris apud nos esse: & nos illi simus qui tibi u-
sui possimus esse. optamus mulam aliquam
perquiras pro nobis: & rescribas precium ante-
quam emas: ut tibi per banchum de miraballis
peccuniam mittamus. Vale Ad dominum Am-
brosium ac dominum Alexium nostrum iube-
to saluere: nosq; illis offertq; & dato. Alexio am-
plius dicit: ne omnino fidei renuntiet quā in-
dies indignos ad maiores assummi dignitates
animaduertitis: ut nobis modo factum est. Nā
diuina potentia tum potissime demonstratur:
cum subleuat que sunt minima: & consilia eius
nostra non possunt ingenia attingere. Iterū ua-
le. datū Rome die uicesima quarta decembris
M.CCCC.LVI.

*Et se nō poss. recipi
Famulos.*

*q. nō mutat si hu-
miles exaltant.*

Neas Cardinalis Senensis Ioanni
Cardinali sancti Angeli. Salutem.
plurimam dicit. Quod annis iam
plurimis reuerēdissime p̄ tuo filio cōcupiui-
sti: quesuiq; nūc demū completum est. sum-
ma eīm cōcordia sacri collegii Calixtus pōtifex

Ad cardinalatus ordinem

oblat.

*Excusat se si is cui
qm scribit n. n. t.
op. s. u.*

*V. m. i. l. i. a. r. i. u. m. s. e. n. s. i. s.
i. s. t. i. u. m. o. p. t. i. u. m. u. a. l. d. e.*

7

Exemplum d. p. m. i. s. t. i. a. d. l. o. r. e.

ad cardinalatus honorem.

maximus ad Cardinalatus ordinem me uoca-
uit atq; assumpsit. scio quanto altius sum euec-
tus q̄ merui: sed ita suasiones tue precesq; Cesa-
ris effecerūt. nō sum ego qui gratias agere pos-
sim tue erga meā caritati: nam quid prestare tā
to domino seruius possit: uoluntas mea iam du-
dum tua est. quecumq; postmodum accessere:
illam sequuntur. fui tuus cum essem pauper
presbiter. neq; me manu tua episcopatus eripu-
it. sum tuus etiam Cardinalis. habes in colle-
gio complures amicos: & me seruum: nisi me ue-
luti mancipio utaris: nihil in me culpa fuerit.
si uelut emancipatus filius aut manu emissus
seruus. minus agam quam par fuerit. Vale op-
time Ex Vrbe Roma die uicesima sexta. decem-
bris MCCCCLVII.

Neas Cardinalis Senensis Ioanni Car-
dinali Papiensi Salutem Plurimam di-
cit. Si qua mihi uoluptas est ad Cardi-
nalatus honorem esse assumptum: Inde tantū
est q̄ tua dignatio mihi collega & pater & do-
min⁹ traditus. ē: quo cū uiuere dulcissimū erit.
nunc tui labores sua premia susceperunt. nunc
tue uirtuti q̄ suum erat creditum. scio quid lu-
cri acceperit sacer senatus ex tua promotione.
magnum lumen Romana suscepit ecclesia tua

nobilitas tuaq; doctrinā meā ignorantia & ignobilitatem obteget. sub scuto indignus ego securus militabo. ueni igitur sitibundi expectamus omnes reditum tuum. Iam satis Almania Galliaq; & hungaria te tenuit. Italia nūc & ipsa mater orbis Roma te perfrui uult. nisi redieris cito. etiam ipse Tyberis maledicet absentie tue. non fuisti in bello & uicisti. Scies que pugna facta est cum redieris. Nulli nunquam Cardinales ægrius quam nos collegium intrare. Iam enim rubigo cardines ita obduxerat. ut uerti hostium & aperiri nō posset. Arietibus & omni machinarum genere usus est Calixtus pontifex. ut ualens aperiret. demumq; arte non modica belli ferratos postes portasq; refregit. Vale ex urbe die uicesima sexta decēbris Mille simoquadringentesimoquinquagesimo septimo

portat ad redi-
di ad auri.

Thiberis

Rubigo

8.

Neas Cardinalis Senēsis. Nicolao Cardinali sancti petri ad uincula S. P. D.

Placuit sanctissimo domino nostro Pape Calixto per hos dies me longe immeritum ad Cardinalatus ordinem assumere. uestroq; sacro cetui aggregare. scio quantum pōderis subi. nec uideo quo pacto credite mihi dignitati satisfatiam. nisi fortasse tua reuerēdissima paternitas ad curiam redierit. tūc enim instructus

p hos dies

R ma

porta ad rede
mdu ad auri

(in sola roma
patria est rō).

Ex. turn. oburto.

ab ea securius in hoc procelloso mari nauigare.
Precor igitur si preces seruitoris audiendę sunt:
& iam demum in patriā redeas. Nam Cardina
li sola Roma patria ęst: etiam si natus apud In
dos is fuerit. aut recusasse pileum oportuit. aut
certe receptum Rome gestare. & matri omniū
sedi consulerę neq; illa excusatio ydonea est: nō
audior recte monens. mutantur enim tempora.
& qui olim contemptui fuit: nunc precipue ho
noratur. ueni igitur obsecro ueni. neq; enim tua
uirtus est que inter niues: & umbrosas. clausa
ualles languescere debeat. scio complures esse q
te uidere & audire & sequi cupiūt. inter quos me
semper auditorem discipulūq; obsequentē in
uenies. Vale optime rex urbe Roma die uicesi
ma septima decēbris. M. CCCC. LVII.

9.
humilis se.

Neas Cardinalis Senęsis magistra
tui Balie Senensis S. P. D. Non me
uirtus (que scio quam tenuis ęst) sed
bonitas summi presulis Calixti & intercessio di
ui Cesaris Federici ad Cardinalatus honorem
me prouexit. nō ę cur ex hoc meus turgat ani
mus. Nam dignitas minus merēti credita one
ri potius est quam honori. itaq; non ueluti iac
tabundus collegio uestro promotionem meā
significo. sed quia dignū existimo. quęcūq; mi

hi obueniunt uobis nota efficere. nā si ^{qua} erit
ī hac noua dignitate mea uel honoris uel emo-
lumētis id totū defugat dulcissima patria uolo:
ad me nihil nisi labores molestieq; pertinebunt
Datum Rome die uicesima septima decembris
M.CCCC.LVII.

exhibet se grati
pau.

Neas Cardinalis Senensis Diuo Fede-
rico Cesari S.P.D. Audies a latore pre-
sentiū q̄ mirabilia & incredibilia regno dāna fa-
cerit terre motus ī Apulia. Nā multa opida funditus
corruerūt. alia magna ex pte collapsa sunt
in Neapoli omnes fere ecclesie & maxima pal-
latia ceciderunt plus xxx. milia corporum op-
pressa ruinis traduntur populis omnis habitat
intentoriis Rex Aragonum qui aberat audito
nouo incidit in febrem & collicam passionē fe-
rebatur curatus nunc dicitur recidiuasse & ui-
ta eius ī periculo esse creditur. quod si moriat̄
tantus Rex (quod absit) non frustra cometem ui-
dimus cū turci fugati & magna ex parte cesi fu-
erint. Gubernator Hungarie & frater Ioannes
obierint Comes Cilie interfectus occubuerit &
Prefectus urbis Comes Taglacozius uita fun-
ctus sit sed uelit pietas diuina tātū regē adhuc
diutius terris cōcedere cuius obitus magnā Ita-
lie atq; Hispanie partē cōturbaret datū Rome
die uicesima octaua decembris. MCCCCLVII

Sig. dāna Promone.

ats populus

verum

71
 Neas Cardinalis Senensis Ioanni Cā-
 pifio Epifcopo Placentino S.P.D. Au-
 diuisti ex aliis opinantur nos Cardina-
 latus ordinem adeptus & quamuis idigni hoc
 honore sumus: id tamen tibi gratum esse confi-
 dimus. Quis enim amicus est & amici exaltati-
 onem non queritur? at promeritis dices amicū
 amici dignitatem expetere. Istec amicicia Stoi-
 corū fortasse dictauerit. amicicia nostra ex me-
 dia philosophia ē & pingui quadam minerua
 res meretur suas. utcūq; nobiscū actum est no-
 stram promotionem tibi dulcissimam fuisse cō-
 fidimus cum ad eam nuntiū eius delatum est.
 uellemus idprimi enuntiasse patri amātissimo
 sed nulla litterarum uelocitas ē que famā imi-
 tari possit. audisti ex aliis nobis Cardinalatus
 creditam dignitatem audi & nunc ex nobis &
 persuade tibi nos eos esse erga te qui papie Me-
 diolani Basilee Romeq; fuimus & nobis pūete-
 ri amicicia tamquam fratri amantissimo utere
 Ex Roma die uicesima octaua decembris. mil-
 lesimoquadringentesimoquingagesimo septio
 Neas Cardinalis Senēsis senatui Senē-
 si Salutem plurimā dicit. Que credi-
 mus expedire ut uester senatus intelli-
 ligat non tacebimus: dum poterimus
 honeste litteris aut nūciis cōmittere. nūc quod

amicus letat. P. 100
 100

123

f. 100
 100

100

xy

ad simon. 100

significemus hoc est. Rex Aragonum grauit
egrotauit deinde conualuit. modo relatum est
eum recidiuasse. nescimus an uerū id sit. comes
Taglacozius pridie mortem obiit. que res non
nihil nouitatis paritura uidetur. nā comes auer
sus hereditatem petit. Abbas Vrsinus cōtra ni
ti^r comes Urbinas bellum fertur indixisse ma
latestis. hec ad alios pertinent. in rebus uestris
hec sunt. Orator ducis Mediolani cōmunica
to nobiscum con silio enixe communitatem ue
stram summo pontifici commēdauit. quod ha
buerit responsum ab eo scietis. Dominus Ri
bes pro custodia montis accuti petit aureos tre
centos. dicit enim se tenuisse famulos plures p
custodia. cui cum diceremus non fuisse necesse
replicauit penitus oportuisse p securitate pas
cuorum. id quid significet ipsi itelligitis. nunc
de nouo Reuerendissimus cardinalis de Vrsi
nis petita sactissimo domio nō aureos trecētos
quos mutuauit sibi tempore exercitus. papa ue
ro respondit illos pertinere ad rationes uestras.
scitis in hac re quid agere debeat. nobis cōsul
tissimum uidetur ut oratores uestros hic habe
atis qui loqui aperte ualeant. nobis non licent
omnia iuuabimus tamen oratores ipsos cū hic
fuerint sūma fide. Vestreq; rei publice quantū
facultas tulerit nunquā deerimus. Datum Ro

recidiuasse

Mortē obier

nōminal

hoc ad alios pertinet

in rebus uestris

Enix

Ostendit amorē
magnū erga
patriā sic loquē

quoniam facilius

faciunt

me uicesimanona decembris Millesimoquadri-
gentesimoquingagesimo septimo:

XVII
Neas Cardinalis Senēsis Ioāni Bichio
Senensi Salutem plurimam dicit. Sci-
entes quātum pro nobis conatus es in
magistratu illo tuo Capitaneatus populi repre-
henribiles fuerimus nisi nos ipsos gratos osten-
damus. sed hoc modo prestare non possumus.
quippe qui non uerbis sed rebus reddēdas esse
gratias non ignoramus: at si quando facultas se
se obtulerit cognosces nos tui amātes esse: & ac-
cepti beneficii memores. nūc nō est aliud quod
scribamus nisi quod de re publica uestra cense-
mus: apud hunc pontificē oratores uestros con-
morari: quia multa indies occurrunt pōderosa
& uestram ciuitatem tangentia: scio quia non
omnia nobis licēt. sed oratoribus fideliter assi-
stemus ex urbe Roma die uicesimanona decē-
bris. M.CCCC.LVII.

XVIII
Neas Cardinalis Senensis Bindo Bin-
dio Senensi Salutem plurimam dicit
Credimus ut scribis p̄motionē nostrā
tibi iocūditati fuisse. ita enim exposcebat uetus
amicicia nostra. nos autē ex hac dignitate nesci-
mus trīstari debeamus aut letari. Nā sublime
decus nō merenti traditū oneris potius quam

honoris est. uenit in mentē illud Appollinis pre
ceptum quo iubet ut nos ipsos cognoscamus.
consideramus imperfectum nostrū & dū hinc
paruitatē nostrā inde altitudinē dignitatis ad
epte metimur. horrescimus ac trepidamus. Nā
quanto altior est ascēsus tanto periculosior ca
sus. Inter hec tam anxie mentis dubia. nullum
occurrit nobis aliud remedium nisi ad deū ip
sum recurramus : & ei supplicemus : ut qui de
dit honorem ipse cōseruet. & nōs eam uitā du
cere donet que tante dignitati par sit. tu uero d
nobis persuadeto tibi quoniā illi erimus erga
te qui semp fuimus & amicitie iura incōminu
ta seruabimus. Vale & aīcos illos nostros Ne
apolitanos nostro nomine saluere iubeto An
thonium Panormitham Matheū Maferitum
Bartholomeum Factiū Matheum Ioannem &
reliquos Quibus nos offerto & dato ex Vrbe
Roma die uicesimanona decēbris. Millesimo
quadringentesimoquanguagesimoseptimo
Neas Cardinalis Senensis Leonardo
beneuolēti Sⁱ P. D. Si quitquā amicitie
nostre detractum arbitreris quoniam
aucti honore uidemur lōge falleris. Nam ue
ram amicitiam nulla dignitas tollit. sumus
qui fuimus dum pedibus simul peteremus
Romam: si potuisset adiici beniuolentie.

plū Appollinis

*quā dōs alio. tōto
casus periculosus*

obla

peter Comitus

trouetiane dictū

*quadringentesimo
quanguagesimoseptimo*

neas cardinalis

senensis

tollit

nostre aliquid Cardinalatus noster pfecto ad-
didisset sed plena que sunt uascula nihil ampli-
us admittunt. Nos igitur erga te iidem erimus
uita comite nec de te aliter arbitramur. de do-
mino preposito nepote tuo summus memores
& quoniam breui Senas uenire non possumus
cogitabimus quō hic rem illam diffiniamus
erimusq; illi fauentes quantū feret equitas. que
comes amicitie inseparabilis. ē. uos uiri senēses
more uestro prouidi fueritis si hac i curia sedu-
lo habebitis oratores quibus & nos magna fi-
de assistemus. Vale laurenciū sinī nostrum iu-
be saluere & nos sibi offero & dominum Gal-
ganum pari modo quia scribere omnibus non
possumus Ex Roma die uicesimanona decem-
bris. MCCCCLVII.

Neas Cardinalis Senēsis Petro Cardi-
nali sancti marci. S. P. D. Refero grates
humanitati tue que se tam benigne ob-
tulit in materia camerariatus sacri collegii uo-
luntatem pfecto suscipio. At cum intelli-
gam id alteri officium deberi. Supplico ne ulte-
rius rem promoueas quia nulli reuerendissimo-
rum dominorum meorum uel grauis uel inia-
rius esse uolo. maloq; pauper amari q̄ diues o-
dirispero tamē tuo auxilio & sanctissimi domi-
ni nostri clementia ita mihi aliquando proui-

sum iri ut honeste uitam traducere possim. Ex
urbe die xxix decēbirs. M.CCCC.LVII

Xm. Neas Cardinalis Senēsis Comiti Iaco
bo Piccinino S. P. D. Illustris & Mag
nifice comes amice carissime. accepi
mus humanissimas lras tuas qbus de p̄motio
ne nostra ad Cardinalatū congratularis. offers
officia & operas tuas ad beneplacita nostra &
te ipsum nobis efficis commendatū. rogans ut
negotia tua si quando requiramus gratioſo fa
uore p̄sequamur. respōdebimus breuiter homi
ni arma tractanti: qui facta magis quā uerba re
quirit. de cōgratulatione quā sincero ex animo
prodire non ābigimus: gr̄as agimus: idemq; p
tuis oblationibus dicimus. sentientes nos prop
terea tue magnificentie plurimū obligatos. ho
nori tuo & commodo ubi per nos aliquid agen
dū occurrat: bono animo fauebimus. uellēmus
inter te et Senenses eā uigere beniuolentiā que
inter eos clareq; memorie genitorem tuū olim
uiguit. sic enim liberiori & promptiori animo
& loqui & scribere & subseruire aliter alteri ua
leremus Datū Rome die decima octaua Ianu
arii. M.CCCC.LVII.

bm. Neas Cardinalis senensis Ioanni mira
ballo equiti Neapolitano. S. P. D. Non
scripsimus tibi statim cū audiuiſmus

quasi res

de legum. iustit.

obit.

mon. ad ven. lras

*Consolatoria pp.
mōre filij d. m.*

dilectissimū tuū filiū mortē obiisse . neq; enim
consolari magnificentiam tuam poteramus: ip
si consolationis egentes: nihil enim minus nos
afflixit prudētis: & Ornatissimi uiri raptus:
q̄ te eius parentem . quippe tu filii mortē ut na
tura iubet) grauius & acerbè tulisti: nos & illi
us obitus & tuus meror nō mediocri dolore af
fecit. at nunc paululum ad nos reuersi. & huma
narū rerum conditiones animo reuoluentes: ar
bitramur te pro tua sapientia finem luctui po
fuisse: neq; uelle amplius angī sup his que mu
tari non possunt: omnibus una conditio posita
est tandem mori. Lex nature est immutabilis
& inuitabilis que licet unum quam alterum
serius Apprehendat: bono tamen uiro nun
quam tempestiuor p̄denda est . qui ex tene
bris transit ad lucem . ex laboribus ad quietē
ex miseria ad felicitatē. Cū ergo filius . tu^o uitā
mundam atq; optimam duxerit: congaudere il
li debemus: qui terrena & transitoria p̄ celesti
bus atq; eternis bonis permutauit. Oramus igitur
ut questibus ac lacrimis modum ponēs: &
te & reliquos filios tuos hilaritatem sumens: cō
soleris. Neq; enim nobis & ipsi proli tue quicq;
gratius aut receptius prestare potes: quam tuā
uitam cū iocūditate & leticia traducere: quod
certe facies cum cogitabis diuinam pietatem te

ut natura iubet

ut iocūditate

donis innumerabilibus cumulasse. Nam & ui-
tam longam & opes amplissimas & regum gra-
tiam & sobolē electissimam & .nomen bonum
& inter omnes Italos atq; externos maximam
reputationem. Deus ipse magnus ac misericors
cum sapientiā antea donasset. liberaliter elargi-
tus est. Datum Rome die decima octaua Ianu-
arii. M. CCCC. LVII.

xviii. Neas Cardinalis tituli sancte Sabine
Episcopus Senensis Magistratui Balie
ciuitatis Senensis S. P. D. Decreuerat
per hos dies sanctissimus dominus noster cer-
tum Oratorem suum ad uos trāsmittere qui uo-
biscum ad ea intenderet. pax uestre ciuitatis &
securitas libertatis ac regiminis uestri soli dare
posset. Et quantū eius mentē capere potuimus
sua sanctitas non aliena esset ad certā uobiscū
intelligentiā habendā. per quam & uestra erga
eum deuotio & sua in uos protectio confirma-
ret aūgereturq;. Ad quā rē etiam nos suam pi-
etatem hortati sumus. Verē tamen ipse Pōti-
fex maxim⁹ ne suus orator de his frustra apud
uosageretque res nō esset apostolice sedi honori-
fica. atq; Ideo suspendit eius missionem Quod
si uestre magnificentie ad hoc animate sint cu-
piātq; uerā & efficacē cū ipso sūmo pastore itel-
ligentiā habere. id quoq; nobis significauerint

ad magnani Balie
senen

per hos dies

ne suis oratoribus
frustra apud uos agat

conuat ad idem
numeros magnitudinis

Speramus ita efficere quod Orator predictus
ad uos transmittatur: & ad effectus huiusmodi
operas suas interponat. Nos autē aduertentes
animo quantas superioribus diebus uestra res
publica passa est calamitates: & ad ea sedulo in
tendentes per que uestrum regimen patrie no
stre ut quidē putamus saluberrimū confoueat
& stabiliat. Nihil arbitramur utilius q̄ hoc tē
pore ciuitatē uestrā cū omnibus bonā amicici
am & uicinītatē cū summo uero pōtifice spe
cialē habere intelligentiam: qua ille uos ut fi
lios tuetur: & uos eum ut patrē reuetretamini
Super qua re uestrū responsum prestolamur.
Datū Rome die xxii Ianuarii MCCCCLVII.

conuat q̄ ut uia p̄p̄s
ppolamur
XX.

Neas Cardinalis Senēsis Ioāni Bichio
Ciui Senēsi S. P. D. Videbis que scri
bimus magistratui Balie cognita super
illis & nobis rescribere. Nos salutē uestri regimīs
in eo consistere arbitramur: & cū uicinīs om
nibus bonam amiciciam tenentes: cū summo
pontifice specialem intelligentiā habeatis. E te
nim uos cū Papa patre omnium communi spe
cialiter colligatos nemo infestabat: de aliis autē
uestrum sit cogitare, preterea non habebunt lo
cū rebelles uestri. unde quouis pacto uos offen
dāt si Pape iuncti eritis. uerū hec agitari nullo
pacto quecūq̄ nisi res pecuniaria a uobis absolua

conuat q̄ ut uia p̄p̄s
ad idem
numeros magnitudinis
XX.

Neas Cardinalis. Senensis Leonardo de
 Beneuolētibus ciui Senensi Salutem plu-
 rimam dicit. Sepe loquuti simul sumus de re
 publica Senensi: fuitq; nostra si recte memini-
 mus sententia: expediri ciuitati Senensi cum ui-
 cinis omnibus pacem habere: illisq; morem ge-
 rere: ubi sine detrimento magno id fieri posset.
 cū papa uero; omnium communi patre ampli-
 us atq; amplius sese intelligere. Nam pape col-
 ligatos nullus Italie potentatus uexare aude-
 bit: secus autem si alterius principis aut populi
 uestra respublica federibus implicetur. Per se-
 ueramus nos eo ipso in proposito; atq; ideo do-
 minis de Balia super ea re scribimus fac roga-
 mus ut responsum detur. Nanq; si uestros ani-
 mos ad eā rē uolētes inuenerimus: arbitramur
 rē salubrē procuratū iri ciuitati & patrie nostre
 & potissimi regimini presenti: auferetq; uestris
 hostibus nocendi facultas. uerum de his diffici-
 le est aliquid tractare: nisi res pecuniaria com-
 ponat: & que pape & que piccinino debet: nec
 nobis aut honorificū aut utile uidetur: uestris
 magistratibus: cū eo de pecuīa cōtendere: qui ci-
 uitatem ipsam uestram de morte reuocauit ad
 uitam. de preposito tuo curabimus ea fieri: que
 digna sunt Iamq; capitulo nostro scripsimus re-
 sponsumq; prestolamur datū Rome uicesima-

no. p. pape colligatos.

p. super ea re scribimus.

Pac regimini nre
 gentis dnm.

uice p. p. p.
 famm.

secunda Ianuarii Millesimoquadringentesimo
quingagesimo septimo.

Neas Cardinalis senensis Scene de cur
te Salutem plurimam dicit Expectaui
mus insignis eques post nostrā ad Car
dinalatus assumptionem duos menses si forte
aliquid nobis scriberes uidebatur enim nobis
a te scribendi initium sumendum ne gloriabū
di nouam dignitatem nobis creditam tibi sig
nificare uideremur. nescimus quid factum sit:
nulle ad nos tue littere allate sunt nec de te quicquam
audiuimus. fatemur nos uictos esse silē
tio tuo: neque posse tā diu tacere quā diu ipse taces.
fortasse tibi equius uidetur nos ante scribere debuisse:
cedimus tibi: & ab optimo singularissi
moque amico non egre uincimur. Habeto igitur
has litteras: quibus non promotionem nostram
quā multorum cognouisti litteris: sed animum
nostrū erga te illū esse scias qui sepe. fuit: ama
uimus te unice in Episcopatu: amamus & i car
dinalatu non minus: tu nosti naturam & morē
nros: nō tumemus nouis honoribus: quos nobis
oneri esse cognoscimus. Horremus cū eo loco
nos euecti cernimus: quē uiris clarissis debitū i
telligim? ueremurque ne grad? nra uirtute altior

Expectamus post neas
ad car. assumptionem
duos menses.

X Fatemur nos
uictos esse silē
tio tuo.

ad iudicium eius

Nō tumemus nouis ho
noribus quos nobis
oneri esse cognoscimus
Horremus cū eo loco

ad ruinam nobis sit: atq; ideo si nunq̃ amicis e-
guimus nunc potissime illorum nobis copia ne-
cessaria est. & quoniam te ueracem & amantis-
simum experti sumus: non possumus te pro ue-
teri consuetudine non colere & obseruare cupi-
mus idem erga nos te agere: & eundē esse mo-
do q̃ fuisti hactenus. Expectam⁹ litteras tuas:
q̃bus d̃ tua fortūa z tui p̃cipis i domini ducis
optia ualitudine atq; felicitate certiores nos ef-
ficias Gratum autem nobis fuerit si nos ipsi do-
mino Duci cōmēdaueris: & quāta sit n̄ra in eū
deuotio demonstraueris. Et enim si quis prin-
cipum est Italici nominis cuius prosperitati fa-
ueamus: his unus est cuius ingēti uirtute & cla-
rissimis rebus gestis nostrū seculū illustratur.
Habet ille in hac curia plurimos seruitores no-
bis quidem circumspectione doctrina auctori-
tate prestātiores: at fide & affectu qui nos erga
eum superet neminem atq; hoc te illi nostro no-
mine dicere & affirmare optamus. uale ex urbe
Roma die tertia februarii. M.CCCC.LVII.

Neas Cardinalis Senensis Ioānni Frūt
prothonotario Colonienfi. Salutē Plu-
rimam dicit. Accepimus littēras tuas
quibus rem tue Prepositure nobis efficis com-
mendatam: amamus te & semper loco fratris a

ginepro mium

*(Cyprianus) Comendat
q̃m iohannes*

officiis ex humilitate

XXIII.

*Ex lib. Comendat
viti magis multa
officiis & f
humilitate magis
indignis.*

mauimus: nec modo de nostra mente decidisti:
nec decidere potes dum fruimur aura: obtuli-
mus procuratori tuo nostras operas: si quid erit
quod ille ex nobis petierit: haudquaquam fru-
strabit si modo res erit que uires nostras nō su-
peret: cupimus te uidere atq; amplecti: aliquan-
do si deus dederit antequam de hac luce migre-
mur: ex ueteribus enim ueris & solidis amicis
quos Basilee dileximus pauci tecum super-
sūt & uita nra istar rapidi fluminis abit nō po-
ssumus tenere lachrimas cum prisce beniuolen-
tie nostre mentio incidit. Itaq; iā uale & Reue-
rendissimo domino Coloniensi commendatos
nos effice nā sui sumus Tilmāno Preposito s̄a-
cti Florini & Ioanni Polart nostro noīe salutes
dicito simulq; Ioanni Vindenrot nosq; illis ad-
queuis beneplacita offero Iterum uale ex Ro-
ma die tredecima februarii MCCCC.LVII.

Neas Cardinalis Senēsis Theodorico
Archiepiscopo Coloniensi S.P.D. Scio
semper me carum atq; acceptum fuisse
se dignationi tue postq; Germanie incolui: ex
quo tempore iam quatuor & uiginti āni decur-
rerunt: plurima enim beneficia plurimosq; fa-
uores impendisti mihi: sed non ualui repende-
re uicem: quid enim ego uermiculus erga tātū

Am. f. 100. v. 100.

X

noxiā.

Comenda

Saluta.

oblato. a. 10.

xxb.

grā aīo repēdr.

principem prestare poteram: nō fui tamē ingra-
tus siquidem gratia solo etiam animo iepen-
ditur. colui ego dignationem tuam: amaui: ob-
seruaui supra ceteros nostri seculi principes. &
cum aliud nihil possem: nomen tuum quocūq;
diuertebam: & si non paribus uirtuti tue: at sal-
tem quibus poteram laudibus extollebā. nihil
est quod ultra tunc principi de me optime me-
rito exhibere quirem: nūc fortasse & si minimū
est quod ualeo: aliquid tamen plus dignationi
tue conferre quam prius licebit. quando Cardi-
nalatus honorem non meis ullis meritis sed di-
uina pietate & summi-presulis beneficētia sum
cōsequutus. atq; hoc ē quod his litteris tue dig-
nationi notificare libuit: nam ego qui tuus cle-
ricus & presbī & Episcopus fui: tuus quoq; car-
dinalis esse non desinam. utatur me igitur dig-
natio tua neq; mihi ullo in tempore ullo in la-
bore ignoscat. nam tunc me uiuere iuuabit cū
pro re tuis consanguineis & amicis exercebor.
Datum Rome die tredecima februarii. Millefi-
moquadringentesimoquinquasimo septimo.

oblitio.

xxvi.

Ex. Congratulatio ad
Car. m. 3.

Neas cardinalis Senēsis Nicolao ātho-
nio Petri Collensi S.P.D. Tā iocunde
fuerunt nobis littere tue: quibus de sus-
cepto Cardinalatus honore congratularis: quā

tibi gratam respōsionem nostram esse confidi-
mus: nihil nobis dubii est: & Anthonio & tibi
nostrum omne decus summopere acceptū esse:
sed utinam dignitati satisfacere possimus: & ita
nobis deus agere uitā tribuat: ne munus quod
nobis splendori est: ex nobis polluat. quādo
quidē impares sumus qui hoc gradu potiri de-
beamus. speramus si deus ānuerit estate proxi-
ma patriam reuifere: tumq; & Anthonium & te
illic cōuenir atq; āplecti: quos amamus & ama-
bimus dum presenti fruemur aura. neq; enim
uera beniuolentia superuentu dignitatis aufer-
tur. rogasti ut rescriberemus: fecimus non inui-
ti & manu propria: quod iam nobis perrarum ē
breuem hāc epistolam exarauimus summus in
scribendo breues: in loquendo lōgiores erimus
Vale & nōmine nostro Anthoniū ualere iube-
to ex urbe die uicesima prima februarii Millefi-
mo quadringentesimoquinquagesimo septimo.

no tottr primole-
tia supnetu dig.

anthoni uale ju-
beto

xxv.

Neas cardinalis Senēsis Dorothee san-
cti moniali sorori suē cōsobrine. Salutē
plurimā dicit Carissima soror & filia i
christo amātissima letati sumus tuis litteris: q̄s
tua uice uidemus. cōsolatur nos uita tua deo ut
cōfidimus accepta p̄ge & seruito deo qui seruos

Tu sorore moniale.
p̄. congratulationem
ad con.

salutatio

labor & inclusas opt
27. m n st co digne
27.

.xxvii.

Caballarius.

sui regni confortes facit: congratularis: nobis
pro dignitate Cardinalatus .nos graue pondus
accepimus: & maius quam nostri queant hu
meri ferre.tu ancilla dei fac quod dicis.roga p
nobis deum.idem quoq; ut relique sorores tue
faciant exhortare.nisi enim nobis diuina opitu
letur gratia: non est quod tanq ferre sarcinam
ualeamus.confidimus in orationibus tuis:& ali
arum personarum deo dedicatarum.priorissam
tuam ut nostro nomine salutatam reddas uolu
mus.quam sanctam esse uirginem & matre ac
cepimus:& optime filias suas i monasterio gu
bernare.placet deo:placet ciuitati & nobis perse
uerare omnes:breuis est uita.& quauis labor e
inclusas esse:non sunt tamen passioness huius se
culi que modo comparari possint ad futuram
gloriam: que reuelabitur in nobis Gregorius
Lollius frater tuus & noster nobiscum est & be
ne habet noli eius causa te ipsam afflicare Bene
uale Ex Roma die uicesima prima febuarii M.
CCCC.LVII:

Neas Cardinalis Senesis Magistratui
Balie Senesis Salutem plurimam dicit.reti
nuim caballarium uestrum in hac usq; di
em:ut si possem rei nostre melius consuleremus.
& circa negotia tritici & circa montem acutum.
sed non potuimus aliud obtinere quam pridem imo

nescimus unde procedat. S. dominus noster. q̄
prius ait uelle pecunias ex pascuis prouenien
tes conuerti in solutionem custodie castru: nūc
mutatus est: neque audire uult uerbum: itaque
sicut in aliis litteris uobis scripsimus: utile no
bis uidetur mitti huc aliquem oratorem lai
cum: qui audacter loqui possit. Nam sua sancti
tas statim nos tacere iubet: cum de hac re loqui
mur: & dignū est nos obedire. oratori uestro ali
ter eueniet: cui & nos asistemus. & profecto quā
to plus hec materia mōtis acuti difert: tāto pei⁹
est. speramus si mittetis oratorem: fortasse domi
nus de ursinis contentabitur de pascuis: si tamē
preueniat solutio eorū: alioquin de bursa pape
nihil extrahetur. in mora periculum est multis
respectib⁹: uidebitis q̄ scribit dom⁹ nṛ ī breui
suo: & tamē de pascuis mutatū est ut prefertur.
d tritico nō est mirū si haberi nequit. nā nec pe
rusini subditi ecclesie tractā ut p̄tebāt habere
potuerūt & Frānciscus Venerio ob rē frumenta
riā male administratā in carcerē cōiectus est
itaq; desperata ē huiusmōi materia. scripsimus
nup de domino Gregorio. facietis nobis rē gra
tissimā si eū absoluetis ab ip̄positis sibi calump
niis: neq; enī dignū ē ut ad relationē nefarii ho
minis & in tortura loquētis ac de audito asserē
tis nō de uisu uir bone fame doctor insignis &

Tracta.

De frumentaria.

ciuis non ex ultimis dehonestetur: cui si cetera
deessent: illud sibi suffragari deberet: quod no-
ster frater ē & uiuit nobiscū: qui uestre rei pub-
lice nō uulgariter seruiuimus: & in futurum si
uita comes fuerit possumus aliquando prodes-
se: quod fecimus & faciemus omni tēpore ani-
mo uolēti: mittimus uobis quittatiā pape p suū
breue nobis directū. & comitis Iacobi per pub-
licum instrumentū. superest ut de futuris solu-
tionibus in tempore prouideatis Datū Rome
die uicesima prima februarii M. CCCC. LVII.

Neas Cardinalis Senensis Roderico
Cardinali sancti Nicolai Salutem plu-
rimā dicit. Terne iā mihi reddite sunt

littere tue suo more suauissime: & ab amanti-
ssimo pectore prodeuntes: Prioribus respondi
non ut debui: sed ut potui: quis enim tam euil-
cerate caritati satisfaccr possit? scio quod debeo:
facio quod ualeo. ad ultima scripta propero. nō
repeto que de beniuolentia ultro citroque dici
possent: meus aniuus tuus est stabūt aliquādo
testimonia nō uerba sed opera. summo presuli
nō desino d carissimo sibi nepote cū se offert oc-
casio loqui: nec pretereo intactā cācellariā. nihil
adhuc solidi est: manet ut arbitror alta mēte re-
postū cōsiliū. nō omīa pdit senex que facturū
est: cū negat: tūc maxime cupit. nō cessabo cum

Quittatiā

xix.

oblationis.

Cū se offert occasio.

Nihil adhuc so-
lidi est manet ut
arbitror alta mēte re-

licebit iterū atq; iterū perloqui fama hic ē uacat
 se Episcopatum Tullensem Episcopus eius lor
 ci monasteriū cōmendatū habuit: cuius ānuus
 ualor mille & quingētorū aureorum esse fertur
 subditiōe ducis Borgondie: dominus noster
 id tibi cōmentadū se ait: rothomagensis eius
 rei p̄motor fuit. Ex usu erit ille scriberē & rogārē
 eum uti rē p̄tagat: qd si feceris: noli me quoquo
 mōnōiare atq; hec secreta sint ita .n. expedit .in
 tellexique scribis de presidatu Fabriani. Rogo
 ut uelis hortari ciues eius oppidi: ut ex nūc elī
 gāt Bartholomeū massanū legū doctore: & affi
 nē meū neptis mee uirū p̄ sex mensibus sequē
 tibus: aicū magistri Simonis electio solet .n. fie
 ri post itroitu potestatis noui intraduos mēses.
 itaq; utile fuit preueniē: scio illos cōplacituros
 esse dignationi tue: summus pōtifex bene ualet:
 datarius ut fama ē thesaurarius creabit: & Bar
 tholomeus Regatius p̄thonotarius dignitatē
 assequet cardinalis. Papiensis infra biduū ad
 uenturus fert. de Neapolitano nihil ē certi cū
 rex ille nō oīo cū pietate apostolica cōsonet Flo
 rēti arbitrali domini nr̄i sentētia ī decē octo mi
 libus aureorū dānati sunt dominis de Gābacur
 tis ob certa que illis oppida abstulerant nihil
 plus noui ē cōmēdam⁹ nos tibi cui seruire presto
 sū ex urbe die xxiii. februaryi M. CCCC. LVII.

(in unius annis valor
 207.

p. emf. 201. p. moto fuit.

Ex usu uerit illi scba.

cōplacituros.

p. infra biduū adue
 nientis fuit.

R. nō oīo cū pietate
 appō cōsonat.

cōmēdo me f.
 (in gmes f. 170
 su.

777.

nichil ē quod in vno
venis.

olano

Neas Cardinalis Senēsis Frācisco Pto-
lomeo S.P.D. Accepimus tuas litteras
triplicatas: ad priores respondimus: qui
bus de locatione episcopatus mirari uideris: ni-
hil est quod inde cōmouearis. nos clero nostro
nunq̄ fuimus onerosi, nec uolumus esse: quippe
qui plebem nō modo clerū affectu colimus sin-
gulari: non disponemus ut putamus de illo re-
gimine ante aduentum nostrum: & tunc facie-
mus. ut bonum pastorem decet: qui oues non
commendat lupis. placet quod fecisti. cū clero
sumusq; de ducentis ducatis cōtentissimi. scien-
tes inopiā in qua estis: placet quoq; differre ad
tēpus. exactionē medie partis. uolumus ut no-
stro nomine ipsi clero gratias agas & dicas nos
semper futuros ad ea que illis conducant para-
tos. miramur capitulum in facto prepositi non
aliter de nobis q̄ scribat fidem habuisse. nec sci-
mus an uelimus hoc onus iudiciale accipere &
strepitum illum audire cupimus Leonardo be-
neuolenti. hec ipse referas in re. Gregorii lauda-
mus diligentiam tuam atq; continē horta-
mur donec bonus adsit exitus Nam Gregorius
ut uidimus ex copia citationis pr̄sus ē innocēs
ait enim qui eū criminatur. Anno domini M.
CCCC. LIIII. mense Aprili locutum esse Gre-
gorium cū aliquibus in sancto desiderio iterū

xxx.

eodem mēse paulopost fuisse in domo Gini &
de bellātibus. iter ū eodem mēse paulopost fuis-
se ut audiuit accusator ipsum Gregoriū in do-
mo oratoris ueneti & ibi scripsisse cum aliis Ia-
cobo piccinino fides cū non ponatur dies men-
sis rem protendi uerisimiliter ad quintumdeci-
mum uel uigesimum diem Aprilis anteq̃ scri-
beretur piccinino at Gregorius quarta mensis
die ex Senis abiit ad Regem Aragonum. accu-
sator insuper de audito loquitur. ista non cohe-
rent. propterea uelis hominem innocentem iu-
uare: & potissime nostro intuitu immo iussu. ti-
bi enim precipimus ut prelatus tuus ne quo pa-
cto hāc defensionē pretereas. scimus uiros mag-
nificos Ioannem Guccii & Franciscū Lucium
& Christoferum nannis amicos esse nostros: no-
bisq; fauere hos atq; alios adito: & cura hāc cau-
sam pro nostro desiderio terminari. quādoqui-
dem nos semper ad ea tendimus que sunt illi re-
gimini utilia & honorifica. Vale ex Roma die
uicesimatertia february Millesimoquadringē-
tesimoquinquagesimoseptio. De nepte nostra
dicit cum parentibus nos manus lauimus.

Neas cardinalis Senēsis Bartholomeo
Massano S.P.D. Intelligimus eximie
doct̃or & fili noster amātissime que ad
nos scribis de fratre nostro Gregorio nō tuo ex

*Ex senis abiit
ad Regem.*

*hos atq; alios
cūro.
pro. d' fidei.*

*de tali re me
uicinus iam*

*no arbitror mihi
sed scio.*

Fortune nouerant

iudicio prodisse: sed aliam quēpiā ut ad nos ea
scriberes suafisse. Respōdebimus tamē tibi bre
uiter. Gregoriū nos iniuste damnatum non ar
bitramur modo sed scimus. Si tamen pena ea es
set: que tollerari ab eo posset: suaderemus collū
submitteret: & fortune nouercanti cederet. Sed
quid tibi uidetur ducentos aureos soluere: & in
Viginti annos relegari: quo argento Papiam
Gregorius petat uir omni arte uacuus: & nihil
ominus auro multatus: faciet ille quod sibi libu
erit. Nos impossibilia nō suadebimus. Quod si
patria nobis idcirco indignabitur: si populi Se
nensis fauore priuabitur: si maledictis & obpro
briis subiciemur: non erit hoc primum. sufficit
nobis: conscientia nostra. scimus indigna nos es
se passuros. & id quidem uerum est. omnes qui
pie ac iuste uiuere uolunt: persecutionem pati
ūtur: seruiuiimus hactenus patrie magnis in re
bus & fideliter & utiliter: nō meremur hec pre
mia fratrem nostrum in domo nostra manentē
uirum bonum atq; innocentissimū de republi
ca optime meritum tam atroci sententia oppri
mi. putabamus etiam si noxius idem fuisset: ob
nostra tamen in patriam merita eundem nobis
condonari: & tu bone uir timesne popularem
auram & plebis rumusculos amitamus. utentē
arbitrio suo Senēses nūquā in nobis causam in

uenient cur nos oderint: si Gregorius ius suum
apud Romanū presulē psequetur: & auxilium
petet oppressus: uir est: etatē habet: pro se respō
debit. nos nihil mali eū agere arbitramur: qui
iudicialia uia suā innocentia ostendere conat.
scripsimus Balie & ciuibus pluribus: nihil ualu
ere preces nostre. patimur nec propterea popu
lo indignamur. at si populus cōtra nos ipse mo
netur: deus inter nos diiudicabit. tu ut uideris
senis perseuerare uis procul a proposito de quo
olī loquuti sumus ut ad Stefanū scribis: uincat
tuus sensus & tibi habe delicias Senenses: nos
Rome etiam sine te tuisq; uiuemus: nūc pficis
cit ad uos Ep̄s Reatinus legat^o pape. Iube cū i
domo nostra recipi: & sibi cuncta ministrari p
personis ac iumētis dum ibi manserit. Vale Ex
Roma die. iiii. marcii M. CCCC. LVII.

*audat
m. R. t.*
Neas Cardinalis Senensis Lodrisio cri
bello Mediolanēsi S. P. D. Accepimus
carmen tuum Lodrisi nobis amantissi
me non sine animi singulari uoluptas
te quamuis nobis plura tri buis quam debita
sunt. scimus imperfectū nostrum: & quā pcul
ab eo simus homine: quē describis nō ignoram^o.
at si peccare erga nos aliquē oportet: malimus
laudādo quā uitupādo metas ab illo trāsgredi.
fecisti qđ amātes cōsueuer; dixisti d nob nō mō

*uat + mus sen
3ms*

.xxxv.

*nō sīn dī sm
gh voluptate.*

Nesciebamus
an hos dies. Vbi
locoz esses: ut
q. te fortuna re-
neret. (Caudat

Id e. smoz nob
gratissimū.
Dignus e. illi: cui ser-
uias.
hortatur ad fidē
seruicium

oblat.

xxxij.

que sciebas; uerum etiā que uoluisses esse uera.
Permittimus omnia dilectioni tue. nescieba-
mus ante hos dies ubi locorum esses; uel que te
fortuna teneret. nunc cerciorati sumus: & tuis
scriptis & ducalis oratoris uerbis esse te optimo
loco apud Illustrissimum & magnanimum du-
cem Mediolani; ab eo que diligis. id ē supra mo-
dū nobis gratissimum. uidemus enim tue uir-
tuti quam semper magnificamus suū locū esse
tributum. dignus est ille cui seruias. nā cui hoc
tempore honestius famuleris: quam ei qui to-
tius Italie splendor esse: & singulare decus om-
nium iudicio existimatur? Perge oramus; & illi
ut tua probitas te hortatur inde fesse tuos pre-
be labores: neq; enim sinet ille tuam uirtutem
iacere. cum autem facultas aderit nos illius ex-
cellentie commendatos efficies: qui pro singula-
ri munere feremus. si quando aliquid accadat ī
quo sibi seruire ac prodesse possumus. Vale Ex
urbe Roma die uicecimasexta februarii. M.
CCCC.LVII.

Neas Cardinalis Senēsis Bartholomeo
procuratori suo. S.P.D. Venit in presē-
tiarū ad ciuitatē Senēsem Reuerendus
pī Dominus Angelus Episcopus Reatinus sā-
ctissimi domini nostri Legatus pro nōnullis re-
bus arduis; & inter cetera etiam de Gregorio no

stro uerba faciet. Voluimus igitur ut eū i domo
nostra recipias: sibiq; z familie sue iumētisq; ho
nestas ac decentes ministrare studeas expensas
dū ibi manserit: & ita te secum habeas: & cū suis:
ut in reditu eius optimam de te relationem ha
beamus: tu quoq; & uicarius noster sibi in agen
dis assistetis: ita tamen ut non meticolose ut so
letis: sed ardenti animo & audaci mēte causam
que iustissima est gregori tueamini: & ita no
stro nomine ipsi uicario dices: scripturas insup
de quibus scripsisti nostras per ipsum episcopū
ad nos remittere poteris. cogitauimus de triti
co fouicille utile uidetur. id adhuc non aliena
ri nisi aliud scripserimus & ita illi presbitero iu
bebis. Datum Rome die quarta marci M. CC
CC. LVII.

Neas Cardinalis Senensis Lodouico
Cardinali sanctorū quatuor Coronato
rum Legato Bononie. S. P. D. nihil scri
psi. R. paternitati tue ab ea die qua hinc recessi
sti usq; nunc nihil enim erat scripsione dignū
fuit tamē animus meus erga dignationē tuam
semper intentus: memorq; suauissime conuersa
tionis nostre: nec modo quicquā est quod mag
nopere memorādum sit: sed uincendū fuit filē
tiū: ne taciturnitas affectionem diminutā signi
ficaret: cupio nosse que sint tue. R. D. successus:

xxxviii

x

oblatio. gule.

neq; ego quicquam audiam libentius. quam p
uoto cuncta tibi succedere. Nunc quod scribam
nihil aliud est Sanctissimum dominū nostrū
bene optimeq; ualere: & rei publice pro sua con
suetudine utiliter preesse. qua sunt in quibus
dignationi tue aut suis utilitate esse possim: cu
pio pro imperio tuo me utaris ad mandata pa
ratissimo. amicū Ambrosiū nostrū Spanochii
digneris commendatū habere: quia ambo tui
sunt nec plura Cōmendo me iterū atq; iterum
tibi ex Roma die VII. marci MCCCC. LVII.

.xxxv.

Neas Cardinalis Senensis magistratui
Balie Senensis. S. P. D. Que de Iacobo
piccinino scribitis accepimus etiā aliū
de: sed alibq; fundamento: neq; putauimus dig
nam rē esse quā scriberemus. nūc quoq; non ar
bitramur futurū hoc ipsum: sed accepimus ali
quos ex comitiua illius uētuos ī auxiliū comi
tis Auerſi contra Vrsinos quā primū herba ui
reat. Pazalia & nescimus quis alius peditū duc
tores. multi sunt dies cassi sunt: nō a capitaneo
sed ab ipso domino nō. cū nimis multa peterēt
an hi sint qui cū luca Sclauo territoriū uestrū
inuadere conentur ignoramus. utile est opor
tune prouidere: & rei publice bene cōsulere. nos
papā alloquemur ut petitis: & respōsum signifi
cabimus: gaudemus de aduentu Leonardi ora

peditū ducitōres.

nimis multa petis.

toris uestri: quē uirū & solertē & circūspectum
nouimus. utilis erit eius mora in hoc loco, d̄ gre
gorio n̄ro lōge aliter quā uos sentimus. non enī
misericorditer sed seuerē & dure secum egistis.
nec satis facit qđ dicitis mēse datū ad purgatio
nē. si q se uelit inocētes ostēdē: nisi id fieret ī lo
co tuto. uidebimus tamē quō respondebitis ora
tori apostolico: & si qđ ualēt dicta pape & pre
ces n̄re datū Rome VIII. marci. M cccc. LVII

Neas Cardinalis Senēsis sacre Impiali
Maieſtati. S. P. D. R̄fertur ad maieſ

ſtatem tuam uir bonus & honore dig
nus Henricus Senſtlebē ſublimitati tue & īma
perio ſacro deditiſſimus. mihi autem ſingula
ris amicus: & qui iuſſu tuo promotionem meā
magna fide: exacta diligentia: ſingulari prudē
tia proſequutus eſt. non eſt cur eum tuo culmi
ni commendem: quem ſcio acceptiſſimum. is
referet que apud nos agūtur omnia. ex uero
habet in mandatis hortari ſerenitatem tuam
ī expeditionem cōtra Thurcos. perſuadeo mi
hi eam rem tue glorie perſuaſam eſſe. Nam pro
fecto nihil eſt quod nomini tuo auctoritatiq;
auguſtali magis cōueniat q̄ p deſenſiōe catholi
ce fidei & chriſtiana ſalute arma & ſcutū ſum
meſ cū oēs ī tuā maieſtatē oculos ita itētoſ ha
beāt ut ea p̄ficiſcēte p̄fecturū ea q̄ſcēte q̄cturi

. XXXVI.

(ōmē dat amicu.

No. Consi. cu.

Ex causation.

Comendat. se.

g. cedat. lotoi

7.7.7.07.
Preparation. 7.

Turbi.

uideatur. scribo hec pro fide qua tuo solio sum
astrictus: nihil hesitans: omnia in partem reci-
pi meliore uerū serenissime cesar cū ego tuo mu-
nere ad Cardinalatus honorem assumptus sim:
nihilq; magis mihi in hoc officio incombatur q̃ ca-
gerereque putē glorie tue conducere. reliquū
est ut de meo statu cogitare digneris: ut habeā
unde uiuam: nam ego hactenus satis fui diues
& quamq; pauca possidebam: erant tamen illa
dignitati mee sufficientia: nunc uero pauperri-
mus sum: & iam primū quid sit miseria experi-
or. tua sublimitas absq; damno suo inopie mee
consulere potest. si patietur aliqua beneficia ex
suis territoriis me impetrare: quemadmodum
prefatus henricus latius mansuetudinem tuā
alloquetur. cui precor in his que meo nomine
dixerit plenam digneris fidem & benignas au-
res adhibere Ex Roma die octaua Marcii. M
CCCC.LVII.

Neas Cardinalis Senensis Ioannī Car-
dinali sancti Angeli S.P.D. Persuaues
& ut optaui longas epistolas tuas acce-
pi redditas Bude duodecim ianuarii die. cogno-
ui que scribis de confictu turchorū: illū scilicet
nō sine cura & dilligētia tua diuinitus datū.
nec ego secus arbitrabar quāuis scripseri dignā-
tionem tuam meam opinionē egre ferre quod

ubi gesta res est non interfuisti. non est q̄ is ad
dam aliquid. doleo obiisse christiani exercitus
ducē Ioannem Vainodam. siue ut aiunt huma
tem: nam morte illius spes quoq; nostra interiis
se uidetur nil enim reliqui christianorū princi
pes cogitare uidentur. nemo apponit pro salute
nr̄a manū. Pōtifex maximus clamat & nō audi
t. minat & nō timet: & qd̄ sua beatitudo potest
nō sufficit tante bellorū moli. Rex Portugalie
aduenturus fertur: sed timeo ne aliorū desidia
illius diligentiam impediat. quid enim solus a
gat ex ultimis terrarū & occidentis finibus in
Greciam Aziamq; profecturus: nisi datis ope
ramur ut thutones bohemi hungari communi
animo copias parēt. nō intelligo quid alii acturi
sint. hec dixi patri optimo. Papiensis Cardi
nalis ex almania decretaq; sibi puitia reuers⁹ ait
Thutones ad expeditionē inclinatos esse sua o
pera. sed modo cōuentus agere permittantur si
ne conuentibus nihil putat eos acturos. Cardi
nalis Neapolitanus propediē ingressurus cre
ditur. cū Rege Aragonum nō est ea sinceritas
quā nostra negotia requirerent: ex francia mul
ta referuntur que mihi pro nugis sunt. Rex ue
ster Castelle ī Cranatēsi ducturus copias dicit
patitur & decimas & indulgentias in suis reg
nis predicari medietatem pecuniarū inde pro

Dolere d'obitu.

*Thutones. 7. Pl.
mama.*

*De promotione
(ar. rom. p. 12)*

xxxviij.

Lxx. (re. d. n. r.)

offert s. r.

*q.
(om. n. r.)*

xxxix.

uenientiū sibi in id bellū recipit alterā medieta-
tē cōtra turchos pape largit. domīo S. marci car-
dinali cōmissum ē ut de uacatione ecclesie Pra-
gēsi se informet. ut illi preficiat in Archiep̄m.
Datarius pape hec habet ex nobis: & dilige tuū
Eneā ut soles tuā omnē familiā cū dignatione
tua optime cupio ualeat ex urbe die. octaua mar-
cii M. CCCC. LVII.

Neas Cardinalis Senēsis Vlrico Epis-
copo Gurcēsi. S. P. D. Reuertitur ad te
henricus Senflebē utriusq; nrm ami-
cissimus: nō ē cur multa scribamus. ipse nostra
erit epistola: qui nouit animi nostri secreta. qui
fuimus olī erga te illi iidē semp. erimus: nec ob-
liuiscemur ne q̄ suauissime cōsuetudinis nostre:
nec immemores erimus tuorū erga nos merito-
rū: cupimus si q̄ sūt que tibi grata possimus fa-
cere: ne nobis ignōscas. Cōfide in hac curia nul-
lū habes qui maiori affectu tua negotia sit ac-
turus q̄ nos quī plurimi sunt tui amantes qui
plura q̄ nos possunt. sed quid agimus? iniuriam
Henrico facimus: dū tot scribimus: ipsi omnia
committimus. illud tantū addimus ut nos di-
uo. Cesari & mō & semp cōmēdare uelis cui oīa
debemus cum ab eo omnia habeamus Datum
Rome die x. marcii. M. CCCC. LVII.

Neas senēsis Diue Leonore Impatrici.

S.P.D. Nihil ē serenissima augusta quod nūc
aliud uelim: nisi māsuēdinē tuā bene ualere:
& pro suo desiderio felicitate potiri, ego qui cō
sortis tui diui Cesaris rogatibus ad cardinalatū
nil meritus sum uocatus: debeo tanti doni tan
tiq; boni oī tēpore memoriā teneī: & ita facio
quidē atq; idcirco & sibi & tibi sepius scripsi. &
nūc scribo: scribāq; frequēter ut opera mea tāq;
fidelissimi mancipii omnibus in rebus utami
ni: nā tūc me beatū existimabo: cū uestris in ne
gotiis exercebor: nil aliud his lris uolui. cōmen
do me sublimitati tue: quā diuina pietas cōser
uet ad uota Feliciter obsecro Ex Vrbe Roma
die decima marcii. M. CCCC. LVII.

Neas Cardinalis senēsis Ioanni ungna
dio imperiali camerario. S.P.D. reuer
tiē ad cesarē uenerabilis uir henricus senfelebe
cui papa nōnulla cōmisi cesareo culmini refe
rēda sup expeditione cōtra turcos ducēda. uelis
suadere cesari ut circa rē illā animū intēdat suū:
quoniam ita glorie sue compedit. omnes enim
in suā maiestātē oculos direxere: & nisi sua ma
iestas aliquid agat: timēdū est ne christiani pla
ga magna affligātur. insuper aliqua nostro no
mine dicet tibi idē henricus: uelis ei benignas
aures & fauores ut speramus gratos impartiri
datū in Roma die. x. marcii. M. CCCC. LVII.

*It. se. bnfici
acph nō ime
morē.*

41

oblatio.

comendat.

42

an hac.

oblatio

Neas Cardinalis Senensis Ioanni Ni
hili Astronimo Bohemio. S. P. D. Ex
Hérico Senstlebe intelliges que apud
nos aguntur & quid Rora somniet in ecclesia
Pragēsi & que de tua dispēlatiōe acta sunt nos
tui commodi semper erimus auidi eque ac tu
iple: perge & nos ama ut soles siquid Henricus
nostro nomine ex te petierit assistito sibi & fa
cito p nobis ut consueuisti uale ex Roma die
Marcii. M. CCCC. LVII.

Neas Cardinalis Senēsis Dionisio car
dinali Strigoniensi. S. P. D. Que fuerit
mens mea: quis ante hac animus erga
te non ignoras: nam semper dignatio
nem tuā optimi patris & benignissimi domini
loco ueneratus sum: ita enim tua bonitas mere
batur. uerum si unquam tuus fui: Vel filius
uel seruus: nunc potissimum id me prestare o
portet quando ad eum ordinē sine meritis sum
uocatus: in quo tu iure optimo iam dudum se
des. placuit apostolice pietati me cardinaliū col
legio nil merētē aggregare. sentio quātū & tue
dignationi & ceteris reuerendissimis p̄ribus de
beo: precor igit meā uoluntatē āplectaris & me
ueterē seruitorē iā factū nouū macipiū tuū itel
ligas iperes mihi oī tēpore si quid ē i quo ibi ob
seq possi nā mihi uoluptas erit quotiēs uidero

in tuis aut amicorum tuorum negotiis me pos-
se exercere cupio isuper serenissimo regi & do-
mino communi aliquando me commendes ut
sit memor sua maiestas antique deuotionis &
fidei erga se mee: quia omnibus meis scriptis &
uerbis ubicunq; fui ius suum in regno Hunga-
rie cōtra Polones tueri sum conatus. Valeat op-
time dignatio tua cui me humillime commen-
do. Ex Roma die. x. martii M. CCCC. LVII.

73+ Neas Cardinalis Senensis Nicolao lis-
cio S. P. D. Gratissime fuerunt nobis
littere tue quas de nece Comititis Cilie
ad nos scripsisti: non q̄ mors illius nos letifica-
ret. neq; enim alicuius malo gaudemus. sed q̄
rem gestam ex ordine narraſti. quā prius confu-
sam acceperamus. ecce q̄ uana ē huius seculi pō-
pa q̄ caduca gloria q̄ breuis potētia Cecidit qui
suo nutu maxima regna rexit: at qui sanguinē
sitiuit: in sanguine periit. percussit gladio alios:
& ipse gladio percussus interiit: non potest ueri-
tas nostra mentiri que ait gladio ferientes: gla-
dio perituros. sed ignoscat illius anime deus &
regno Hungarie consulat: ne discidiis agitetur.
scribimus pro copio aliqua de archiepiscopa-
tu Pragensi: fac ut ipse ad nos rescribat. res enī
in periculo est. insuper cupimus des operam ut
regia maiestas. S. domino nostro & sacro colle-

regit in ymēdet

(ta. infine.

*Re sup nou mōhs
mūhntē*

*q̄ gladio ferit
gladio percussus*

*fur in ipā ad nos
rescribat. res enī
in periculo est*

gio de nostra promotione gratias agat: q̄ ad su
as preces nos extulerint: cupimus etiam aduer
tas: ut quādo scribit̄ d̄ negotiis hungaricis domi
no nostro & Cardinalibus ita efficias: ut uidea
mur q̄ sumus ipsi scilicet regi esse affectissimi.
nam sunt quidā: qui nos superare uelle nitunt̄:
tanq̄ magis regii sint q̄ nos. putamus tamen su
am maiestatem nō esse oblitam nostre erga se d̄
uotionis ac fidelitatis: & eorum que sibi puero
scripsimus & quomodo cōtra Polonos omni tē
pore ius suum defendimus. impar fuerit: si noui
recentesq̄ locum nostrum inuasent. hec roga
mus agites cū reuerendissimis dominis nostris
Strigoniensi Cardinali & Episcopo Varadiensi
quibus nos commēdatos reddas Vale in eccle
sia Colocēsi fecimus quecūq̄ potuimus ut pla
ne referre poterit nuntius ad causam missus ite
rum uale ex Roma die. x. marcii M. CCCC. L
VII.

Neas Cardinalis Senensis Procopio cā
cellario Bohemie. S. P. D. Perrare sunt
littere ad nos tue uellemus frequentius
scriberes: qui te unice amamus: & tuas epistolas
ueluti apollinis oracula ducimus. scripsimus ti
bi quid egerimus in re Bohemica: neq̄ abs te re
spōsum habemus. Interea tuus roratus hō mul
tiuolus & magniuolus ex Bohemia procurauit

impar fuit d̄

49

magist. r. r. r.

hō multuolus magni
uolus.

afferri postulationē ac Pragēse ecclesiā cuiusdā
datarii apostolici boni quidem uiri Sed cathe-
lani & sermonis bohemicī prorsus ignari. postu-
latōnem attulit Lucas tibi notus monachus.
quē Luterfasum appellare soles impediūimus
hucusq; promotionē huius rei: ne rei nostre no-
cumentum inferret. timemus ne diutius impe-
dire possimus: nam datarius plurimos fauētes
habet & roratus die noctuq; hos atq; illos addit.
Suadens nihil regno esse utilius quam promo-
tionē hanc fieri. uelis de his & regē & guberna-
torem cōmonefacere: ut sciant quibus in termi-
nis res sunt: & an ista placeant eis nos certiores
facito: nā regi & regno uestro seruire presto su-
mus. cupimus des operam ut rex de nostra pro-
motione summo pontifici & sacro collegio gra-
tias agat: idq; quamprimū: & quotiens aliquid
emergit: ut nobis scribatur: quia maiestati sue
semper erimus ad seruiendum proni & uolun-
tarii Ex Roma die. x. martii Millef. moquadrin-
gentesimoquinquagesimo septimo.

45 Neas Cardinalis Senēsis Ioanni Vara-
dienti Episcopo S. P. D. Scripsimus nu-
per de nostra ad cardinalatū assumptio-
ne: quā tua promotione factam nō ambigimus.
quātū tibi teneamur id etiā tum diximus nō ē

Cupio d's operam ut
rex d' mea pmo t
p' h' f' r' g' r' s' agat

obine

X

obln.
q. s. o. b. r. z. f.
+ 0
l. c. a. f. d. e. m. a. r.
c. i. m. u. d. a. r.
+ 7

cur modo dicta repetamus. nos in hac dignita-
te constituti quantum Hungarie regno quan-
tum regie persone quantum dignationi tue debe-
amus ante oculos semper habebimus. tuum erit
opera uoluntarii hominis uti. nobis in tuis ne-
gotiis exerceri uoluptas est. interea rogamus
regine sublimitati nos commendes. suadeasque ut
de nostra promotione summo pontifici & sacro
collegio gratias agat. cum pro nobis sepius scrip-
serit. Vale optime & nos ut soles ama. nam nos
dignationem tuam uti patrem colimus & obser-
uamus Ex arbe Roma die undecima Martii.
M.CCCC.LVII.

Neas Cardinalis Senensis Ladislao Hun-
garie atque Bohemie Regi serenissimo S.
P.D. Nonnulla meo nomine referet Maiestati
tue Henricus Sensleben decanus Vratislaviensis
que concernunt partim regnum tuum Bohe-
mie partim meipsum. Rogo ut illi plenam cre-
dencie fidem prestare digneris & in agendis cum
fauorem quem de tua sublimitate mihi persua-
deo. postremo meipse regie mansuetudini & de-
do & commendo Ex Roma die decima Martii
M.CCCC.LVII.

Neas Cardinalis Senensis Ioanni Tro-
ster theutonico. S.P. D. ingrata est nobis

eque ac tibi que te fortuna exagitat. uellemus
tibi quietum esse locū: in quo tibi & musis ui-
uere posses: & aliquando nobis. nunc tamē q̄ a
pud archiepiscopum Salczburgensem diuertī
sti speramus rem tuam meliorem futurā: neq;
enim ille est qui suos amicos iacere sinat: dabit
tue uirtuti premium: & tenebras sequetur ali-
quando lux: cupimus ipsi archiepiscopo cōmē-
datos nos efficias: & offeras quecūq; possumus
ad eius nutum esse parata. tu uero quid uides
posse nos tibi prestare: scio id facile obtentu esse:
& persuade tibi te nobis esse carissimū Ioannē
quoq; Lanterbacensem nostro nomine saluum
esse iubeto ex Roma die undecima marcii. M.
CCCC. LVII.

78. Neas Cardinalis senēsis Bartholomeo
factio Genuensi S. P. D. Iocundissime
fuerunt nobis littere tue: quibus amici-
ciā inter nos neapoli cōtractā ex tuo latere affir-
mas in cōcussam solidamq; permanere: idem ti-
bi p̄suadeas uolumus ex nostra parte fieri: neq;
enim nos sumus: qui more adolescētulorū nūc
amemus: nūc odio habeamus. nō sumus incon-
trahenda. beniuolentia faciles: at neq; postq̄ cō-
tracta est illā leuiter dissoluimus. dileximus te
postq̄ nominis quāti esses neq; decepti sumus
in eo quod de te iudicium fecimus itaq; par est

horta.

post tenebras

pro lux.

Rogat q̄ mē daret
officiu.

Ha more adoleſcētulorū

est amorē erga te nostrū dū uixerimus duratu
rū quando & tua uirtus te minime relictura ē.
quod scribis in eo quem de uiris illustribus cui
nostri composuisti libro. datū nobis esse locum
non meritis nostris sed tue caritati ascribimus.
& in hoc quidē fatemur imbecillitatem nostrā:
nō tam inuiti supra meritū laudamur quā ui
tuperamur. ita enim natura comparatū est ut
nulli laus onerosa uideat. nos eū librū cū uolu
eris cupide uidebimus: legemusq; nunc quod ti
bi aliud scribamus nihil se offert cupimus An
thoniū Panormithā illustrē poetā: & Matheū
malferitū iuriconsultū egregium & si quando
candidū Oratorē prestabilē offenderis nostro
nomine saluos dicas. Carissimū quoq; fuerit. si
quando maiestati regie nos cōmendaueris quā
pre ceteris nostri seculi potestatibus & uenera
mur & colimus Ex urbe Roma die Vigesima
quinta Marcii. M. CCCC. LVII;

49

Neas Cardinalis Senensis Ludouico
Putio magistro de Montefio. S. P. Di.
Quamuis & uulgato sermone & litte
ris hispanicis ad nos scribis plurimū tamen ob
lectant nos littere tue. multū enim salis in illis
multū beniuolentie ad nos ostenditur. scimus
nos amari a te: & id quidem nobis est iocundis.

simum diligimur enim a magno & probato ui-
ro: & ab eo ipso quē nos pro sua ingenti uirtute
propter suis in nos meritis & amamus & observa-
mus unice: quod refert de caritate erga nos re-
gia quāuis responso egeat responsum tamē nō
inuenit: nam quid nos uermiculi dicamus: cur
tanti regis gratiam adepti sumus. superat hec
non uerba solum uerum etiam cogitationes. u-
tinā possimus aliquando una saltem in re mon-
strare: quantū nos illi excellentissimo regi debe-
re fatemur. uerū cū sciamus nihil esse in nobis
cur ab eo culmie diligamur. petim⁹ rogamusq;
ut tu hanc nobis gratiā conseruare studeas: &
si enim indigni sumus quos primus nostri secu-
li rex amet: nolemus tamē non amari & tantū
bonum perdere. quod suades eius maiestati se-
pius scribamus: parebimus consilio tuo. & nūc
quidem cum his litteras nostras habebis quas
regie māsuetudini nostro nomine restituas ei-
q; nos & commendes simul & des nam mancipii
loco nos semp habebit: nepoti tuo nobili & mo-
destissimo uiro quotiens ab eo requisit fuerimus
nunquam deerimus: nec minus eius curiosi eri-
mus quam tu ipse. Vale optime ex urbe Roma
die uigesima quinta marci. Millesimoquadrin-
gentesimoquinquagesimo septimo.

*ad magnitudinem
benignitatis*

oblatio.

ca. m. p. n.

50.

neq; e' huius est - oia
mandat huius

notatu dig.

Neas Cardinalis Senēsis Alfonso Ara-
gonum regi S. P. D. Si maiestati tue ra-
rius scribonihil obsecro uel negligētie
uel aduerse uolūtati ascribatur, cupio liquidē
frequentes litteras meas in manus tuas dari: nā
sic potissime memoriā mei tua māsuetudo tena-
tius apud se haberet. uerum materia quā scribe-
re uellē non occurrit: que occurrit hanc scribere
nolo. neq; enim tutum est omnia mandare litte-
ris. & hoc presertim tēpore: quādo nec qui recte
incedunt suspicione carent: ceterum que hac in-
curia gerunt: sunt complures qui tue sublimi-
tati ea conscribunt: & illi quidē multo plura &
secretiora quam ego nouerunt. de Germania tā-
tum est (sicut arbitror) quod emulante nullo sig-
nificare possim, curabo igitur quotiens illis ex
regionibus ad me aliqua referāt notatu digna:
ne per me tuam maiestatem lateant. nunc uero
que habeam paucis explicabo. Vlricū Cilie Co-
mitem apud albam grecam quā uocant aliā al-
bam occisum iā pridē accepisti. hoc opidum no-
stri belgradū uocitant apud ueteres Thaurinū
dictū inuenio qui sanum fluxum misceri Da-
nubio apud Thaurinū tradūt in quo loco nūc
Belgradū iacere constat occisorē comitis nō est
ambiguū Ladislaum fuisse filiū Ioānis huma-
tis eius qui sepe Turcos debellauit. & hoc āno

superbiam Mahumetis apud eundem locum
confregit. creditum est nō minus filiū profuisse
rei publice Christiane in occisione comitis quā
patrem in profligatione Mahumetis: cū mahu
metes & comes hostes religionis esset ille exter
nus iste domesticus memorabilis. hic annus est
quo turci debellati sūt & magnus comes mag
ni regis gubernator obtruncatus comes qui us
hoc anno est opinioni que de se fuit abunde sa
tisfecit apud taurinū. nanq; que dicta sunt pa
trauit terram in regno tuo supra quā auditum
antea fit horribiliter mouit in plerisq; ciuitati
bus seditione excitauit maxime apud Senam
urbem unde non parua ciuiū. pars exclusa ē pe
stis multis in locis debachata magnā popu
li partem & presertim in hungaria deleuit Ca
ritas annone non Italiam modo sed Germaniā
Greciam & orientis plurimas regiones afflixit.
Sed moiora sunt que uel astrorū periti uel uia
tes timendā predicant: quos ut deus ipse mēda
ces arguat optādū ē sed ut ad Germaniā redeā
morte comitis apud austria cognita non parua
de hereditate eius cōtrouersia suborta ē que fu
erūt illi bona sub corona hungarie ad regem
Ladislāū sine cōtētionē pertinet que sub impio
iacēt multi pertinere. alii ab intestato alii exte
ramento heredes se dictitātes ut albertus & Si

(curas annone

gismūdu Austriae duces tum Michael Comes
Madeburgensis & Vlrici comitis Garicie filii:
sed potissimū ius ad Imperatorem spectare ui-
sum est conciliū prelatorū baronumq; & ciui-
tatū Styrie Carinthie Carnioleq; & Marchie
Sclauonice haberi placuit aput grezium Baio-
aricū in eo auditi omnes sunt qui comitis ciliē-
sis hereditatē pertinere. deniq; diffinitū est. O-
pida castella arcesque que comitis cilie sub im-
perio fuissent in manu imperatoris tradi. Tum
si quis ius in illis sibi cōpetere dixerit: ab eo pe-
tēdū esse atq; hoc pacto prefecti Urbium loco-
rūq; quorūcūq; possessionē Imperatori tradide-
re Itaq; multo melior hodie Cēsaris cōditio est
q̄ pridē fuit: quando non ab hoste solum libera-
tus est pessimo: sed que fuerūt illi uires ibi acce-
sserunt. hec uolui scribere serenitati tue haud
ignarus cuncta ei esse gratissima que ad gloriā
cesaree maiestatis cedunt. Imperatrix ipsa au-
gusta optime ualet de aparatu cōtra turcos in
hungaria cū nihil certi habeā: nihil scribo san-
ctissimus tamen dominus noster & Germanes
& hungaros nunc litteris nūc nunciis excitare
atq; urgere conatur. mihi nō magna spes fuerit
nisi uiderim celsitudinē tuā classe instructa in
magne illius memorandeq; nauis puppe arma-
ta m signū profectionis cōtra turcos dare nā re-
quis urbis principibus & si uolūtas est nō: adē

nihil cum hō

facultas qua Gretiā inuadere possint. tue subli
mitati si uoluntas affuerit nihil deerit neq; plu
ra modo cōmendo me tue māsuetudini a cuius
mandatis nūquā discedā ex Roma sexto Kalē:
Aprilis. M.CCCC.LVII.

Neas cardinalis senēsis Ioāni solerio ec
lecto barchinonēsi. S.P.D. Quāuis ra
ro presentia tua fruimur: eius tamē me
moria apud nos dulcissima ē quotiēs eius con
suetudinis q̄ inter nos neapoli fuit recordamur:
qd̄ quidē sepe cōtingit: neq; enim obliuisci pos
sumus amicicie suauissime: & hoc quidem lu
crū est quod ex neapoli reportauimus existima
mus enī magui tui. beniuolētiā nos esse cōsecu
tos. cupimusq; ea ut ppetua sit q̄uis nō aliter cre
dere debeamus: cū uera sit amicitia nra ex hone
sta cōuersatione nata: amicitia uero que desine
re potest (ut hieronimo placet) uera nūq̄ fuit: sed
de hac satis, cupimus nos aliquādo regie mā sue
tudini cōmēdatos efficias. Sumus enim nō mi
nus sui q̄ illi q̄ ex aragonia uel cathelanīa nati
sunt q̄uis illos naturale quoddā ius regi obnox
ios teneat: nos beneficia que ab eo recepimus:
obligauerint uerum illorū aliqui fortasse absq;
scelere se nihil regi debere dixerint Nos abs
que ingratitude quod est uiciorum pessimū
id dicere nō ualemus: sciat igitur per te clemen
tia regia nos fateri debitum & cupidos esse id

La. m. p. n. o.

de nra t. n. n. a. m. i.
cicia.

rogat cōmūdati

ingratitudo q̄st.
uiciorum pessimū

vgit se offerre.

offerit se ipsum.

tps oia domat

452.

persolvere. & si obligatio maior est q̄ per nos di-
lui possit. insuper dominum de montesio ama-
mus ardentem: qui nobis amicissimus fuit. roga-
mus & illi nr̄am operā ad queuis eius benepla-
cita offeras. postremo si q̄d est quod tui causa
efficere ualeamus: scis nos esse: quibus uti p̄uo-
lūtate possis. ecclesiā Brachinonēsem cōfidimus
tandē tuā esse futurā: & si modo aliquid sub est
impedimenti: tēpus omnia domat uale ex Ro-
ma die uicesima sexta marci. M. CCCC. LVII.

Neas cardinalis Senensis Io. mirabal-
lo equiti Neapolitano. S. P. D. Referūt
qui ex Neapoli ad nos ueniūt magni-
ficentiā tuam adhuc mestam esse & consolatio-
nem nullam accipere de morte filii: id nobis
molestū est rogamusq; ne temet affligas nō est
super ea re dolendū que amissa nequit recupe-
rari sunt tibi alii filii uirtute fama honore pre-
stantes isti tibi in terra seruiūt ille locū in celo
parat age cogita quid est huius mūdi gloria ca-
duca sunt omīa que in terris acquirimus nihil
stabile certum nemo sibi horā uite promittere
potest nemo de crastino habet notitiam fugit e-
tas: fugit omnis terrena uoluptas nihil habē⁹
nisi presēs & id momētaneū ē qd̄ igit̄ tristamur
si priuamur momentaneo bono dicimus hec sa-
pienti uiro & qui optime ista. nouit libet tamē

dicere hominī amico & bene de nobis merenti.
precamur ne deinceps in hac re scribere cogamur
quid tunc fiet cum tuam magnificentiam
hilarem atq; iocundam esse audiuerimus alioquin
non possumus tacere cū tua mesticia nostra
sit molestia cupimus te indulgere bone ualitudi-
ni & uiuere animo leto sic enim & nos &
reliquos amicos tuos cōsolaberis Alberitum filiū
tuum optamus bene ualere Alexander florē
tie bene ualet ut audiuius. uir magne precii
& uerus tuus filius in quo tui mores expressi
sunt uale ex Roma die uicesima quinta marci.
M. CCCC. LVII.

53.

Neas Cardinalis Senēsis Urbano Epif-
copo Sibenicensi S. P. D. Ex ladra tue
ad nos littere deuenerūt quibus de no-
stra ad Cardinalatū uocatione cōgratularis. non
est noua tua erga nos caritas. scimus te nos ama-
sse ab eo tēpore quo uiēne simul uersati sumus.
usq; hodie absq; simulatione. nec nos minus te
dileximus & diligimus. itaq; si qd honoris no-
bis accessit & tibi aucta dignitas est. quando in-
ter amicos ueros omnia esse communia decet.
tu itaq; deinceps cardinalatum nobis creditū
& tibi communicatum pro nostra inuicē cari-
tate iudicabis. quod speras āplius de nobis ro-

(Tandam uē idē
dū.
usq; hodie.

In amicos dēre
ōmnia esse uia

gamus ex cerebro tuo pcul amoueas: nāq̄ huc
euecti sumus plus est quā meruimus & utinā
ita nos geramus auxiliāte deone de decori dig-
nitati simus. liberationē tuā audisse priusq̄ cap-
turā uoluptati fuit: nā si prius te captū accepis-
semus: non caruissemus grādi molestia nūc eua-
sisse te periculū dulce est: & tibi aliquando sua-
ue fuerit meminisse laborū uale & nos ama ut
soles ex Roma Kelen. Aprilis M. CCCCLVII.

Neas cardinalis Senēsis Roderico car-
dinali sacti Nicolai. S. P. D. quod nihil
tuarum litterarū iam pridē acceperim
causam esse arbitror. ingentes ac grauissimas oc-
cupationes tuas: & illarū terrarū pericula: ego
tamē gaudeo q̄ in aduersis & arduis rebūs tua
uirtus elucet: nā qui ex agro spiceno ueniūt tua
cura diligētia studio & singularissimo ingenio
ex grauissimo discrimine seruata prouintiā
aiunt. In senatu apostolico magnificis summi
sacerdotis uerbis tua dignatio comēdata est. se-
natus ipse oīs se obnoxiiū probitati tue fatef: cū
tua opera ciuitas esculana saluata sit: qua perdi-
ta nō marchia solū sed omne patrimoniū beati
Petri ibat pessum. perge igitur: in cumbe com-
muni cure intende neruos pro conseruatione re-
rum ecclesiasticarum ut facis: hinc enī gloria:
hinc sempiternū decus non tue solum dignatio

meminisse laborū
suauis

54

Ch. imp. n. excusat
q̄ n. & tras ampt

q̄ ex agro p. rono.
uenerit.

attestatur illū uenerit
ipso tempore (omnibus)

ibat pessum

hominum ut
p. stat

ni sed uniuerſe borgiorū familie redundabit.
prothonotarius tuus alloquutus me eſt. tuāq;
illā erga me caritatē mihi quidē notiffimā co-
natus eſt āplius atq; amplius inculcare: ſed ita
mihi perſuaſus ē amor tuus: ut pſuaderi magis
nō poſſit. ait ille cupeſ dignationē tuam huc re-
uerti: utinam id detur: & quā celerius: ut ni uti-
liſſimus eſſet reditus tuus: cōſolareris grādeuū
illū ſummū pontificē patrem tuum: qui aſſidu-
is curis intentus: nullum habet leuamen. Preſē-
tia autē tua in primis letificaret eū: neq; enim
ſine dulcedine quadā mētis & anime ſuo ſang-
uini ſanguis heret: exinde partem curarū ſuſci-
pes: nec oporteret illū omnia ſolū ſubire onera: cu-
ria quoq; uniuerſa tuo aduētū exultaret habēs
hominem ad quem poſſet urgente neceſſitate
recurrere: nam modo multi fruſtrantur non ua-
lentes aditum habere pontificis quamuis audi-
ētie die noctuq; ſua ſanctitas ſine intermiſſiōe
intenta eſt: neſcio quid deliberabatur de reditu.
ego qdē ſi qd in eā rē potero: non ero deſes. ſcrip-
ſerā uſq; huc cū tue mihi littere reddite ſūt elo-
quē ſuauiſſimo. mirabar prius non te ſcribere:
nūc uero demiror ī tāta rerū mole q̄ premeriſſi-
docii fuiſſe: ut ad me dare litteras potueris: ſed ni-
hil ē amāti difficile: omnia uicit amor. null⁹ grā-
uis labor ē q nō leuiſſimus ei uideat⁹ q ex amō

ta amoris

*bona ad bonum
gratius*

*ad magnitudinē la-
boris.*

*ad magnitudinē leti-
tie dicitur q̄ ſan-
guis.*

deses

ſcripſerā uſq; huc

exuſatū ē

ad qm ſcribit

q nō ſcripſit.

operatur. Intelligo igitur nō esse uanā opīnio-
nē meā qui me amari a te arbitror & mihi ipsi
prorsus suadeo sed de hoc fortasse nimis inter
ueros amantes. queris que sint apud nos noui-
tates: eas rescribā dicā breuiter quod audio. Ia-
cobus piccininus ad pontificē misit qui se pur-
garēt in esculanis insidiis nihil a se pdisse Pō-
tifex respondit id magno regi aragonū. suaden-
dū esse: qui eius ex promissor fuit. sunt qui pu-
tāt comitē Iacobū uelud indignabūdū nam ei
stipendia denegata sunt aliquid noui patratuꝝ
incendii: alii referūt eū ad maiestātē regiā pro-
fecturū siue ut se expurget: siue ut alia exquirat
in rem suā. utrūq; sit uigilandū est: ne quid de-
trimētī ager ecclesie patiatur. inter comitē euer-
sum & Vrsinorū domū feruet discordia: cōcor-
dia sepius agitata in lucem nō prodiit. nocte an-
te hāc diē tertiā rranſiuerūt copie comitis euer-
si per hanc urbem deceptis portarū custodibus.
premiserūt enim quatuor uiros qui se germani-
tui illustris capitanei famulos dicerēt sumptis
uestibus que fidem facerent. ad morem eorum
qui capitaneo seruiūt. & hi intromissi captis cu-
stodibus ianuas aperuere uenienti. ex exercitui
comitis euerſi. hec autem copie profecte ad opi-
dū cui monticello nomē est illud cū arce ferūt
occupauisse. nō habemus rem cōpertā. sepe enī
plura ī hac urbe dicūt q̄ ab ipso uero pcul sunt

quis q̄ sint apud nos
nouitates

noctē an hanc diē
tertia

sumptis uestibus q̄
fidem faciunt ad morem
eius q̄ capitaneo ser-
uiunt.

& id quidem uitium est late patens apud omnes gentes. de turcis hec feruntur Despotus Rascie senior mortem obiit. filii eius ad turcos defecere. turci magnas parant copias rursus Hungariam inuasuri. in hunharia non est paratus exercitus. nec auxilia expectantur ex Almania que cito illuc pergere possint. in Gallia & super rhodanum triremes fiunt. breuique armande creditur. ut in turcos eant. Rex portugalie in proposito perseverat. nescio tamen quid facturum sit. ubi uiderit paucos secum principes ituros. dominus noster pro suo more feruet desiderio exterminandi mahumeticam superstitionem. & que ab ea pendet summa cura prosequitur. de beneficiis sum curiosus ut tibi & mihi consulam. sed decipimur fallimur falsis rumoribus. is qui apud Norimbergam obiisse ferebatur. proximis diebus hic fuit & mecum praesens est. similiter & Tullensis Episcopus qui apud nouam ciuitatem austriae defunctus uita affirmabatur. ad Ducem Borgundie incolumis rediit. ero tamen attentus. si quid uacet. sed tua dignatio habet optimum procuratorem dominum nostrum sanctissimum. & puto iam tibi aliqua monasteria commendanda esse per promotionem cuiusdam per theotarii de monteferrato ad quamdam abbatiam ditissimi. spero etiam cum rege aragonum si uera sunt que feruntur concordia fiet dignationi tue ad mo-

*de beneficiis
sic curat ut
rem consulte
pauca
falsis rumoribus*

*(Sunt in meo libello
hinc (in) capite Compendium
di 175)*

dum utilis. nec plura modo commendo me dig
nationi ne cui cupio cōplacere omni tempore
Ex Roma die prima Aprilis. M. CCCC. LVII.

Neas cardinalis Senensis Ioanni Car
dinali sancti angeli. S. P. D. Quamuis
nihil modo scriptione dignū se offert.
ne tamē sine meis litteris ad te nūcii ex hoc lo
co pertingant scribam pauca ex his que apud
nos aguntur summus sacerdos corpore & men
te ita ualet ut ante cōplures annos. animus illi
ad exterminationē Mahumetice secte magnus
est & ardēs nihil ab eo preterimittit ex his que
suo ex arbitrio pēdent utinā principes eius desi
derio satisfacerēt sed qd Germani Galli Hispa
ni Hungari Poloni faciāt tu melius quam ego
nouisti Italia ipsa pace fruitur duobus tātū in
locis bella fremūt apud Genuā ligurū caput
& circa nos iter comitē Euersum & familiā Vr
sinorū quesita cōcordia nōdū inuēta est sūma
tamē pōtificis sapiētia hanc rē optimo sedabit
termio comes Iacobus Piccininus his dieb⁹ dila
tus ē ad pōtificē tāq̃ esculū furto uoluerit occu
pare is sese multis argumētis purgat. nōdū ta
mē pōtifici fidē fecit timor ē ne ges italica tur
bet nimis enim diu quieuius & a nostro mo
re procul fuimus hec ex Italia cupio dignatitōi
tue ita bene esse ut cupis. scio durā esse puintiā

dig
ore
VII.
Car
muis
fert.
oc lo
apud
men
is illi
gnus
s que
is desi
Hispa
m ego
atū in
caput
lia Vr
suma
idabit
b^a dila
t occu
idū ta
a tur
o mo
atitōi
iatiā

tuam neq; aliud ab inicio putavi nunq̃ meo iu
ditio res hungarica bene a turcis defendet nisi
Rex & imperator unū sapiant pereant qui dis
cidii sunt auctores hec uolui scripsisse Vale op
time ex urbe Roma Kalendas Aprilis. M.CC
CC.LVII.

Neas Cardinalis Senensis Nicolao lif
cio Volaterrano . Salutem Plurimam
Dicit Scripsimus ad te iam pridem ita
demq; pro copio cancellario de re Bohemica ex
insperauimus non nihil in eo negotio fieri pos
se nihil audimus miramur : & ferimus mole
sto animo tot nos in cassum subiisse labores pe
rissetq; salutiferum et necessarium opus fortasse
ita deo placitum est. de Pragensi ecclesia multi
sermones habitū sunt amittēteq; roratu nostro
causa commissā fuit cardinali sancti marci ut
plebi Bohemice datarius pape preficeret epis
copus . est ille quidē uir bonus & doctus & quē
dignū hoc honore putamus. nobis tamē nō est
uisum ad talē ecclesiā quēq; promoueri nisi con
sulto Rege idcoq; quoad ualuimus differri p
motionē conati sumus. tu hec p copio dicito : &
curato ut respōsum habeā. uellemus regia sub
limitas p ipso cācellario istaret arbitramur enī
nō frustra conaret. q̃ nob de comite cilie scripsi
sti cognouimus. & cōmunicamus non sine tua

. wa deo placitū ē

(creato n̄ p̄nti
h̄m̄m̄s .

Pogor n̄ sc̄br̄
et nōm̄

obmā / 64.

laude plurimis. optamus sepe ad nos scribas: & nihil subicias de turcis & de rebus aliis cognitione dignis. apud nos timor belli futuri est. credimus tamen summi presulis sapientia obuiā ibit. rogamus procopium regie maiestati nos efficiat cōmendatos. tu uero reuerendissimis domiuis Strigonienſi Cardinali & Varadiēſi episcopo commendabis ex urbe Kalendas Aprilis M.CCCC.LVII.

57

cta. ad magnitudinem
amoris.

Neas Cardinalis Senēſis Hérico ſenſt leben. S.P.D. Credimus te ad Curiam cesaris incolumem perueniſſe. idq; cupimus. Rogamus igitur imperatorie maiestati nos commendatos efficias. cesar enim est. quē in terris unice colimus: & illi pre ceteris qui uiuant obligati ſumus. Loquere ſecum de rebus commiſſis diligentie tue maxime autem hortor ſuam excellentiam ad bellum cōtra turchos gerendū excitandosq; Germanie populos quādo ipſe primus eſt quem chriſtiani reſpiciant. hic enim rumor eſt non ſine auctore certo magnas apparere copias Thurcorum dominum ut rursus hungariam inuadat. quod niſi Thutonēſes preſidio fuerint actum de regno illo nō dubitatur. hec agito cum reuerēdo patre noſtro Episcopo Gurcenſi & ſingulari amico prepoſito friſingēſi quos noſtro nomine iube bene ualere

Thutonēſes.

quos nō nō iube
bene ualere.

rem Varmiensem curabis pro tua prudentia ex
pedire. nescimus quomodo ad aures procurato
ris delata est. prutenorū ille tamen nō ostendit
se credere. mora periculosa est. nos si difficultas
esset in reservatione propterea quia in cardina
latu sumus offerimus apostolicas litteras obti
nere. quibus reservatio auferatur quēadmodū
& plures alie fecere cardinales in almania & gal
lia. reliqua committimus prudentie & amicitie
tue uale optime ex Roma quarta aprilis. M. C
CCC. LVII.

Neas cardinalis Senensis Vlrico Epis
copo Gurcensi. S. P. D. Que sunt apud
nos. nouitates scribimus. cesari non re
petimus que illis in litteris uidebis. precamur
nos cesareo culmini commendes. eiq; cōtra tur
cos expeditionē suadeas. ita enim exposcit chri
stiane religionis necessitas dilationem a credi
toribus tui predecessoris obtinuit. Henricus
sensibile sicut ab eo relatū tibi nō ambigimus
Si qua amplius sunt que cupias ex nobis tan
tum aderit uoluntas quantum sinet potestas.
Scimus enim nos esse tibi obnoxios: & cupim⁹
aliquando partē debiti persolvere uale. ex Ro
ma quarta Aprilis. Millesimoquadringentesi
moquinquagesimo septimo.

Quia si op nos non
tatis scribimus.

obla. p. l. r. r.

*Nō est aur fatigemur
aureas tuas: cū ita*

*ut fama n̄ vana ē.
obla.*

*Rogant Gm̄nday
rahym gnhumy*

Neas cardinalis Senensis Vlrico Rid-
ter. S. P. D. Henricus sensibile tuus &
noster apud te est & que sunt apud nos
scitu digna tibi exposuit non est cur fatigemus
aures tuas: cū etiam post eius obitū nihil noui
emerferit scitu dignum. Rogamus ut exhorteris
cesaream maiestatem ad bellum contra tur-
cos. ita enim suus honor & reipublice christia-
ne salus exposcit. Nam turci ut fama non uana
est proxima estate rursus hungariam sunt inua-
suri: si qua sunt que cupias ex nobis: scis nos es-
se tui amantes: & cupere uoluntati tue morem
gerere: uelis nos magistro camere cōmendatos
facere & Artongum nostro nomine saluum di-
cere Ex Roma die quarta Aprilis M. CCCC. L
VII.

Fama hic ē.

*Si exulat d'no qd
scribit.*

Neas cardinalis Senensis diuo Federi-
co Imperatori. S. P. D. Que nunc scri-
bam pauca sunt fama hic est despotum
rascie seniorē obiisse mortem: filios eius ad tur-
cos defecisse: iamq; christianis insidiari: si ita est
non latet maiestatem tuam accipio illorum so-
rorem esse in Castro Cilie que fuit uxor comi-
tis: cauendum est ne mulier fraternam labem se-
quatur. id puto sublimitatem tuam non negli-
gere: quia tamen aliqui iusserunt hoc me scri-

beret non fuit consilium reticere in partibus istis
metus est futuri belli: & multa eius rei signa sunt.
deus melius consolatur: ciuitas senensis discordiis
ciuilibus agitatur. Rex Aragonum suo more ue-
nationibus operam dat: fuitque ut aiunt in pericu-
lo proximis diebus: ne per aprum interficeretur.
cum cecidisset in quo sedebat equus. Rex
Portusgallie uenturus cum classe affirmatur me-
se proximo: quod mihi non fit uerisimile: cum nec
terrestris per Hungariam paretur exercitus: nec
ex Italia classis alia paranda putetur: nisi apo-
stolica. indigemus dei auxilio si bene optamus
nostras res dirigi. commendo me tue sublimita-
ti ad eius mandata promptissimum ex Roma
die quarta Aprilis. Milliesimoquadringentesi-
moquinquagesimo septimo.

*Deus mihi? consu-
lar.
(curas senen-
dis diis mihi
onus agitur?)*

obla.

61
Neas Cardinalis Senensis Ioanni
Inderbachio. Salutem Plurimam
Dicit Ex fratre tuo credimus te no-
sse: que hic aguntur. nos rem tue
prepositure Absoluimus apud dominum no-
strum. de prebenda Ratispanensi faciemus que
poterimus. Sed durus est aduersarius tuus
& fauorem habet Cardinalis Czamorenسيس: que
nosti dominum esse immutabilem. nos tamen

ad amorem

De astrologis

Cupimus saluam

66°.

ramen ut amicū decet tuas partes iuuabimus.
nouitates que apud nos sunt scribimus cesari.
uidebis litteras nostras. non est cur laborem su-
mamus inanem. utinam annus iste preterito &
quietior sit & melior. mendacesq; uates & astro-
logos faciat quorum iudicia raro aliquid boni
presagiunt. nos ea tēpora optauerimus. que ad-
uersa sint prophetarum & astrologorū iudiciis.
cupimus amicos nostros Iacobū de lodrono no-
bilem equitē & Ioannem nihilo astronimum
prestabilē nostro nomine saluos dicas. Impera-
trici autē auguste nos humillime cōmendatos
facias. cui parere & uoluntarii & accincti sumus.
quotiens nobis imperauerit quod in nostra fu-
erit facultate Vale Ex Vrbe Roma die quinta
Aprilis M. CCCC. LVII.

62

Comendat Regi

Neas Cardinalis Senensis Ioanni Sor-
lerio. S. P. D. per grate fuerunt nobis lit-
tere tue. quibus bonam ualitudinē tuā
& animum tuum erga nos eum esse. qui prius
fuit. abunde intelleximus. illud quoq; nobis io-
cundissimum fuit. q; regiam Maiestātē parui-
tatis nostre memoriā tenere. & nos amare as-
seueras. nihil est enim quod magis cupiamus q̃
inter eius seruitores connumerari. quandoqui-
dē ipse rex unus est qui nostrū exornat seculū

unus enim inter principes doctus est: & litte-
rarum cultor. unus liberalissimus unus in ar-
mis peritissimus unus qui domi belliq; mag-
nus euo nostro uideri possit. unus deniq; qui
religioni inesse seruiat: quod si animum ad
perdendam turcorum perfidiam intenderit ut
sepe professus est. non modo qui nunc uiuunt
regibus preferendus erit: sed omnes procul du-
bio antecedit: quos prisca secula inclitos com-
memorant uiros: est igitur nobis dulcissimum
cum tãti regis seruitores & sumus & credimur.
de re tua non minus cupidi sumus quam tu ip-
se: immo uero tanto magis quanto tu per humi-
litem tuas uirtutes extenuas: nos per ueritatẽ
illas magnificamus. scimus enim que sunt me-
rita tua & que tibi debeantur premia: & que po-
ssint tibi dignitates committi. quod si aliquan-
do ut speramus res tua in medium adducetur:
audient cardinales quale de te iudicium facia-
mus. Nullus tamen est qui probitati ac doctri-
ne tue non sit affectus. Illud solo impedimen-
to est promotioni tue: quod alia negotia non cõ-
ponuntur. atq; ita fit ut utile per inutile uitie-
tur: quod leges abhorre solent. putamus tamẽ
his rebus breui modum imponi: & honori tuo
consultum iri. suadendum est sublimitati Re-
gie ut in promotionibus ecclesiarum ea media

ad magnitudinem
moris.

ut h. p. m. h. l.
q. #. al. h. o. u. u.

honoru tuo consul-
tum reg

63
amplectatur que tollerari possint: ualde autem
conducit christiane reipublice hos duos princi-
pes esse caritate coniunctos: & qui discidiū que-
runt neutrum amant. Audiuius libenter que scri-
bis de uoluntate regia erga Senenses Alterum
uero quod subnectis ut Senenses ipsi cauti sint
neque se ipsos implicent malis: quibus cum ue-
lint explicari nequeant Salubre consilium est.
sed nos multum illi reipublice timemus. Tum
& ciuilis discordia populum exagitat. Tum
quod presidia querunt qualia forsitan fugien-
da essent. sed ipsi uiderint: nos patrie & si bene
uolumus illi tamen consulere non possumus qu-
bus non creditur. Cardinalis sancti angeli scri-
bit turcum proxima estate in Hungariam ma-
iori conatu quam prius uenerit rediturum. non
esse Hungaros ad resistendum potentes nisi: ex-
terna habeant auxilia. petit classem apostolicā
augeri: & infestare maritimas turcorum oras no-
stro iudicio regis opus hoc magis quam pape fue-
rit. nec plura modo rogamus sublimitati regie
iterum atque iterum nos commendes: & dominum
de Montefia singularem amicum nostris uer-
bis saluere iubeas Vale Ex Roma Die Quinta
aprilis Millesimoquadringentesimoquiquage-
simoseptimo.

ipsi induunt

monoy romm.

in genna hunc
auxilia.

uis libet i' hunc
iubens.

Neas Cardinalis Senēsis Alfonso Ara-
gonum & Sicilie Regi S. P. D. Hac ip-
sa die Rex inclite ac potentissime alla-
te sunt littere ex Hungaria: que summum pon-
tificem omnemq; curiam cōturbarunt: referūt
enim Mahumetem turcorum dominum cum
Soldano egipti cum caramanno Glicie cū Tar-
tharo Scythie iēto federe coactis in gētibus co-
piis rursus in Hungariam properare. Albā ali-
am (quod alii belgradum uocant) summis uiri-
bus obsessurum. Iamque iter accepisse nec du-
bium esse: quin diebus quindecim cum toto ex-
ercitu ante opidum sese collocet: ferunt quoq;
iurasse eum etiam si Asia maiorem partem ami-
ssam audierit: non se retro abiturum. Hec Albē
ses legato Apostolico scribunt pleni metu: quip-
pe quibus spes sola de celo est: neq; enim tam se-
curi homines dei quam humanum expectant
auxilium: incredulum est mortale genus. neq;
illud pendet quod scriptum est in sacris eloqui-
is Maledictus homo qui cōfidit in homine: sed
miserēdū illis est: si semel diuinitus liberati: rur-
sus pietatē diuinā tēptare uerentur. percussit de
celo deus hoc āno turcos: neq; enī humana uic-
toria fuit: que apud albā parata ē uoluit experi-
ri deus quicq; reges agerent: ceteriq; christiani

hinc ipā du-

in humites. ⁷
soldanus egipti.
(caramannus glie
Tartharus Sathur

no se retro habi-
tamen

7
increduli qd
mortale genus

populi rectores profligauit. hostes occidit: qui
ferotiores uidebāt. abstulit innumerabiles ma-
chinas. spatium dedit: quo si uellent christiani
populi sese accingerent: redituroq; turco arma-
ti occurrerent: sed quanto magis indulget deus:
tanto negligētiores sumus abutentes ocio: ecce
redit hostis: & nemo est qui laboranti Hunga-
rie opē ferat. uereor uereor ne hungaria pessum
eat & nobile illud regnū hostilis gladius euer-
tat: quod si tulerit: cadit murus nostre religionis
& itinere plano per carnos & forum Iulii in Ita-
liam turcorum turme decurrent. ad hec accedit
filiorū olim gubernatoris hūgarie captura: qui
per regem in arce budensi deprehēsi custodiū-
tur. Cumq; his non parui nominis prelatus in-
terceptus est Ioannes uaradiensis episcopus: fe-
runtq; & aliis plerisq; nobilibus indita uincu-
la. incomperta est adhuc causa: sed uero simile
ē necē comitis Cilie hoc peperisse. infelices chri-
stiani (quos tanta cecitas ex agitat) ut nec premē-
tibus hostibus domestica deponant odia. sur-
gat igitur tua serenitas: & quod potest huic pe-
riculo remediū adhibeat: ceteri principes in tu-
am sublimitatē uēcti uere cōtorquēt oculos cā
ipsam quicquid egerit sequuturi: neq; enim rex
est in orbe christiano apud quē plus auctorita-
tis: quā apud te sit: qui regnorum potētia rei mi-

pessum eat.

Gubernatoris

no pui nois

litaris peritia experientia multarum rerum &
incredibili sapientia ceteros Europe principes
antecellis. Hec pro mea in tuam mansuetudinē
fide dicta sunt Datū Rome die septima Apri-
lis M.CCCC.LVII.

*hec p mea m tua
mansuetudine
fide dicta sunt*

64

Neas cardinalis Senensis Ioanni Sole-
rio S.P.D. Scribimus aliqua de turcis
sublimitati regie ea cupimus sibi offe-
ras legasq; nisi enim ipse laboranti christiane re-
ligioni opē ferat id iminet discriminē ex quo uix
alius liberare nos possit nūc opus est arte inge-
nio & uiribus uti nec apud eū nisi inueniamus
ubi perquirenda sint ignoramus Vale ex Ro-
ma die septima aprilis Millesimoquadringen-
tesimoquingagesimo septimo.

65

Neas cardinalis Senensis Nicolao
Liscio Volaterrano Salutem Pluri-
mam dicit Audiuius uario rela-
tu inclitum hungarie regem uiennam rediisse
& nobis placet pro quiete ipsius regis ut sit ex-
tra turbinem hungarie dolemus tamē regnum
illud inter se diuisum esse ueremurq; ne christi-
ane dissensiones turcis aperiant ianuas. deus
meliora promittat nos in italia magnis etiam
afflictamur malis Rex Aragonum cum Genu

*deus meliora
promittat
Afflictamur*

Genuensibus.

*Dedit illi multas
meo non saluas.*

Commendat

ensibus bello implicitus est. magnā Romani a-
gri partem urfini & comes euerfus uastant. senē
se discidium indies augetur. nouiq; indies ciues
aut plectuntur aut in exilium aguntur. nec ui-
demus quo pacto quiescere possint. aiunt can-
cellarium ad uos ex bohemia redisse. dicito illi
multas nostro nomine salutes. commendamus
tibi laurentium Rouarellam nuntium aposto-
licum. qui has tibi restituet. non fuit in austria.
prius commonito eum. atq; instructo in agen-
dis. si nō est dimissus episcopus Varadiensis hic
pro eo uerbum faciet & litteras affert. quarum
nos promotores fuimus pro ueteri amicicia. &
quia innocentem eū esse cōfidimus. Vale ex Vr-
be die tertia iulii Millesimoquadringentesimo
quingagesimo septimo.

66

Neas Cardinalis Senensis Ioanni Ni-
hili Salutem plurimā dicit. Que scrip-
sisti de curia nostri cesaris iā pridē no-
ueramus. fuit res nobis promolesta. agimus deo
gratias. qui personam Imperatoris custodiuit.
credimus Imperatricem animo cōturbatā esse.
eiusq; compatimur adolescentie. que ad calami-
tates in Germaniam uenit perferendas. puda-
mus tamen eam ipsam sibi cōsulare & consula-
tiones querere. conflictationes hungarie didici

67

mus.omnia sunt ad turcorum potentiam agen-
dam.feranda sunt que deo uolente fiunt.ille ex
malo bonū elicit.si dabitur aliquando facultas.
cogitabimus de te non aliter quam de nostro fi-
deli & singulari amico.Laurentium Rouarel-
lam qui cum presentiū ad te ueniet nuncium
apostolicum tibi commendamus:ut assistas ei
& cōsulas si quas ex te quesierit.Tu quoq; si ali-
quod monasterium uel proposituram bonā ua-
care perceperis fac nos quam primum certus
potes per uenetias mittere litteras illinc enim
frequentes ad nos currunt tabellarii mercatorū
querenda suffragia sunt Vale ex Roma dīe ter-
tia iulii Millesimoquadringentesimoquina-
gesimo septimo.

*Fecēda sūt q̄ deo
uolente fiūt.*

(om̄ dat)

67

Neas cardinalis Senensis pro copio ra-
bensteyno Salutem plurimam dicit ex
uienna tuas accepimus litteras cū Bo-
hemiā peteres nescimus an rediris audiui-
mus in signem fratrem tuum & amicum nostrū sin-
gularem Ioannem equitem extremo die func-
tū credimus te turbido & amarulēto esse animo
nā & nos tali sotio priuati nō doloŕ uehemēter
nō possumus sed qđ aganius trita ē hec uia aut
nō nasci oportet aut natū mori nob̄ parētes pe-
rier̄ fratres necessarij sorores amici pauci admō

(constitūto mori)

sunt cum quibus iam uiuere delectet nam eta
te graues parare nouos amicos nescimus & ue
teres paucis demptis mors abstulit nec modo a
liud expectamus nisi aut eripi nobis eos quos
amamus: reliquos aut nos auferri ab illis at
quandocunq; dies illa uenerit non erimus inui
ti ut olim quibus ad maiorem amicorū cumu
lum erit eundum. credimus te ista etiam medi
tari nec egere consolatione ideo preterimus hec
accipimus turbulētas esse res germanie neq; im
peratori bene esse cū Rege hungarie dolemus
nam res pessima est & noxia non modo Austrie
sed uniuersē reipublice Christiane deus melio
ra permittat. Cupimus de rebus Bohemicis fie
ri certiores si quid sperandum sit Laurentium
Rouarellam qui has ad te deferet cupimus ti
bi commendatum esse frater est archiepiscopis
Rauennatis tibi amicissimi consilium tuum
optabit in rebus agendis ne desit sibi rogamus
prudētia tua uale & Nicolaū nr̄m pro tua con
suetudine commandatum habere Ex Roma die
tertia iulii. Millesimoquadringentesimoquin
quagesimo septimo.

68

Neas cardinalis senēsis Io. Inderbachio
S.P.D. Ex Histria littere ad nos tue ue
nerunt . iam prius in fausta cesaris no

uitas peruenerat. ita se humane res habent nūc
iacemus nūc in alto sumus deo laus qui cesarē
ex maximo omniū periculo liberauit dolemus
uicem Gurcensis episcopi nri amici optimi cō
misere scimus & ungnodio cui nō dubitamus
ad modū nocere diuitias facta sunt hic que fie
ri potuere executoriales misse littere & mō nun
cius apostolicus eo pergit sacre theologie profe
ssor Laurentius Rouorella quē tibi commen
damus si eū uideris ambrosio nro diximus que
iussisti expectabit ad aliquantulū & si moleste
fert tam diu se suspensum teneri de proposito
Berteschedē expectabimus quid agas cupimus
si quid monasteriorū uacare contigerit id no
bis significes ut tandem aliquid consequi possi
mus quo leuior fiat nostra paupertas. in causa
prebende tue uexamur maxime ob dominum
Czamotensem qui tuum aduersariū tuet iuua
mus tamen te quoad possumus uale & senatui
Tregestino Episcopoq; ac preposito Pisini no
stro nomine salutes dicito Ex Vrbe die quarta
iulii Millesimoquadringentesimoquinquage
simoseptimo.

69. Neas cardinalis senēsis Ioanni cardina
li sancti āgeli. S. P. D. Scripsi nuper re
uerendissime pater & domine mi colen
dissime non paucas litteras dignationi tue, nes

cio an ad te potuerint penetrare; cum audierim
 te dimissa Hungaria Bosnam petiuisse. nunc
 pauca subiiciā: & casui mea scripta cōmittā: nā
 que littere tot montes tot flumina tot Barbaras
 nationes nisi casus inopinatus pertransire iu
 beat. scripsisti mihi de Pragensi ecclesia tuo mo
 re paucissima uerba sed preter consuetudinem
 mordentia. dicis enim nos hic omnia bene expe
 dituros: nec dubiū ē quin sermo tuus ironicus
 fuerit. non dicā amplius & si opinor quorū
 ea uerba tendant me nō ignorare. ego pro mei
 animi libertate semper aperte cum dignatione
 tua sum loquutus: & ita faciam si quando redi
 eris qđ deus breuissime concedat cū sospitate &
 honore. tunc si quid erit quod mihi uelit tua pa
 ternitas subiicere: audiam patienter: & uel obie
 cta purgabo: uel petam ueniā: nisi quod pleriq;
 agunt alta mente archanum tuū includere uo
 lueris: & de hoc satis audiui ut dictū est de tuo
 transitu. credo fuisse urgentem causam: sed do
 leo armis plenam esse hungariam: quibus non
 in turcos sed in sese barones eius terre de pug
 nant: illud quoq; molestissimum est qđ Impera
 torem inter & hungarie regē uetuste contentio
 nes reuirescunt. mallet tua studia huic mor
 bo mederi: & que sunt in uisceribus nostris au
 ferre mala conari potius qđ que cutem attingūt:

+
 tuo mo
 scripsisti d' 29 missia
 X^a. f. 3 p. 1. 2. 3.
 mordentia.

a. m. t. er.

ut a. m. t. er. t. r. t.
 re uirescunt.

sed cuncta optie nouit prudētia tua: cui⁹ iuditiū
nūquā meo postposueri uenio ad res Italicās do-
minus noster bene ualet. ad cruciatā totis inten-
tus animis. apud esculā latrones cum Lofia &
Octauiano arcem quādam munitissimā eccle-
sie occupauere: legatus adductis eo copiis omēs
in deditionem accepit. Vrsini cum comite Euer-
so contendūt: & Columnēses qui haecenus (qui
euerē) nouissime se bello immiscuerunt. Rex A-
ragonum cum Genuensibus bellum gerit. De
pace nullum uerbum. Dux Mediolani quiescit:
& Veneti quamuis nuper nonnulli ciues in ex-
ilium acti sint: & aliqui manus amiserint. Se-
nenses intestino morbo laborant. Piccininus
regis homo ē: nec putatur hoc āno arma sump-
tuos. Ex regno audimus aliqua: que non pla-
cent. nescio an erunt uera. Papa nuper me roga-
uit: cur non impedires. respondi ut soleo libere
suam sanctitatem cum esset in Hispania Italia
negotia curare non potuisse: tuam reuerendissi-
mā paternitatē in Bosna ualde a Rheno dista-
re. camerarius legatus orientis duos pape ne-
potes in uincula coniecit: qui Cyprum popula-
ti fuerant. que scribam alia non habeo ex Vrbe
Roma die quarta iulii Millesimoquadringē-
tesimoquinquagesimo septimo.

*uij und3 nūq̃ meo
postposuiz.*

*Ad cuncta totis itē
animis*

Genuensibus.

*Senens. f. maximo
morbo laborant*

*q̃ scribam alia nō
hō*

Neas cardinalis **Senensis** henrico senſi
lebe S.P.D Dominus nr ſac̃tiſſim⁹ mit
tit Laurentiũ Rouarellã qui has litte
ras ſecũ affert ad ſereniſſimũ hungarie regẽ nõ
fuit hõ alias in austria. neceſſaria erit ei instruc
tio & directio tua. cõmendamus. eum tibi. bo
nus uir eſt & doctus. theologus cura ei⁹ erit ut
captiui Imperatoris dimittantur. Varadienſis
relaxeꝛ. & pax ſi fieri põt: illas. demũ ptes inſpi
ciat ab eo intelliges Italicarum. rerum & huius.
Vrbis ſtatũ. plus. mali quã boni. audies. neque
enim quieſcere Italia cõſueuit uoſq; Germani
didiciſtis mores noſtros. & non modo uicinos
ſed fratres atq; ipſos. parẽtes bello. premittis. ni
hil eſt. uſquã tutum. damnoſiſſimum eſt q; au
ſtrie inclita domus in ſe ipſa diſcidiũ habet de
us. illos principes meliori aliquando reſpiciat
oculo. & quos fecit maximos. faciat amiçiſſimos.
in cauſa Varmienſi expectamus quid ſequatur.
quia ibi multũ ſpei collocamus. alioqui ad mē
ditatem redacti ſumus. ſi quid in partibus il
lis uacat. quod obtineri poſſe cõfidat. uelis no
bis ſignificare gratias agito regie maieltati pro
litteris miſſis pape ad regratiandum de noſtra
promotione. bene uale ex Roma die quarta iu
lii Milleſimoquadringenteſimoquinquageſi
moſeptimo.

Neas cardinalis Senensis Illustri prin-
cipi Ludouico duci Bauarie S.P. Dicūt
Reddite sunt nobis littere tue humani-
tate & beniuolentia plene: quibus rogas: ut Illu-
stri principi Ruperto nepoti tuo ad consequen-
dam ecclesiam Ratispanensem. nostros fauores
impartiamur. reducisq; nobis ad memoriā cla-
re memorie genitoris tui erga nos caritatem: &
tuam illam quam simul habuimus in noua ci-
uitate consuetudinem: uidimus libenti animo
epistolam tuam: & mirati sumus subscriptionē
proprie manus: scribis enim optime quod ē in
tāto principe ualde laudabile. recordamur quo-
tiens in curia cesaris suauēs habuimus sermo-
nes in simul: & cum de lapide inuisibilitatis in-
quisitionem faceres. tenemus memoria inditio-
ne tua possedisse nos ecclesiam Hispanēsem: &
fuisse a genitore benigne tuo tractatos. scimus
q̄ nobilissima est inclita domus Bauarie: & quā-
tū illi apostolica sedes tenetur. intelliges uti cō-
fidimus nos nō esse ingratos. de nepote tuo sūt
egregia testimonia: quia tamen commissarii
sumus in causa huius ecclesie Ratisponēsis. nō
possumus aliud dicere: nisi q̄ inuenies nos uerā
relationē fecisse: & semper paratos esse nunc &
in futurum tue uoluntati morem geramus da-
tū ī urbe Roma die quīta iulii MCCCCLVII

et meam sumus. b-
scriptionē, p. manus.

Neas cardinalis Senensis preposito spi
rensi S.P.D. Accepimus litteras tuas: q
bus rogas ut ius nrm in prebēda eccle
sie maioris uormaciēsis in nepetē tuū trāferre
uelimus. cōplacuiſſemus certe tibi cui libēti ani
mo tanq singulari amico & homini uirtuoso ge
rimus morē nisi preuenti fuissēmus: & iam spē
alteri de iure illo dedissemus. scripserūt enī no
bis decanus & cantor uormaciēsis qui negotia
prepositure nostre gerunt, de uacatione preben
de huiusmodi: multumq; suaserunt ut ius no
strū illi dimitteremus: q per capitulū ad posses
sionē quīs de facto erat admissus: cui iam pre
positurā nostram arendauerant. deinde super
uenerūt etiā littere illustriſ principis comitis pa
latini pro eodem dictam prebendam petentes:
quibus inducti animum inclinauimus ad com
placendum prefato possessori siue ut rectius di
camus intruso. Nam quāuis spreti fuerimus a
capitulo: quia tamen natura litigiosi nō sumus:
decreuimus bonum pro malo rependere. roga
mus autē te: ut equo animo feras: si hac uice pre
cibus tuis nō annuimus: cū sicut prediximus ali
orū scripta peruenerint. deinceps si quid occur
rerit: quod tui causa facere possimus: nō erimus
requisitiōi tue quoquo modo aduersi: sed quātū
uires nostre tulerint: & tibi & amicis tuis cona

bimur rem gratam facere Datum Rome die uicesima secunda Iulii M.CCCC.LVII.

73

Neas cardinalis senensis Decano Vormaciensi S.P.D. Cognouimus que scripsisti de prebenda que nuper uacauit in ecclesia uormaciensi suades: ne nos illa intromittamus: & ius nostrum possessori tradamus: cum neque utile nobis sit dictam prebendam obtinere secundum statuta ecclesie: neque dispensari aduersus ea consuetum sit: multum tribuimus consilio tuo: & crede: quia non est mens nostra grauare ecclesiam illam: nec litigiosi sumus: ut uelimus supra modum contendere. nos si eam prebendam obtinuissimus: non propterea uiolare statuta uestra uoluissimus: aut aliquid uobis afferre grauamen. sed iuxta consilium tuum fecissemus: & confidimus quod non fuisset capitulum uestrum de nobis male contentum: uerum: utcumque res se habet quibus consiliarius palatini nullum ius habeat in predicta prebenda: nobis speretis in ea se intruserit: tamen quia uir nobilis est & illustris palatinus pro eo scribit: tuque plurimum id suades: & Iohannes toller etiam hortatur. erimus contenti transferre ius nostrum in predictum consiliarium: si cum eius procuratore (qui hic est) conuenerimus: & denique confide quoniam ecclesiam uestram iuuat atque extolle non

*multum tribuimus
consilio tuo.*

11hs
or
sup xxiii. annos.
p. m. l. m. a.

deprimere aut quomodo ledere intendimus: ue-
rum quia capitulum ecclesie sancti Andree ani-
mo deliberato nobis spretis & litteris nostris cō-
temptis ad possessionem prebende per nos accep-
tate alium intrusit: intendimus experiri de iu-
re quis sit potior: itaq; rogo ne mireris si litē pro
parua re ingredimur: quia contēpū potius q̄
prebendā animo metimur: quam etiam si obti-
nerimus alteri eīsdem nationis resignabimus.
postremo scribit nobis Ioannes tolner querimo-
nias factas esse apud aliquos Germanie prela-
tos de reservationibus cardinaliū: quas habent
in partibus illis: nescimus an ppter nos & gra-
tiam nostram is rumor fiat. nos quidem super
uiginti quatuor annos in alamania seruiui-
mus & semper honorē illius nationis pro uirili no-
stra promouimus: & nunc ad cardinalatū quis
insufficientes uocati: id conamur: id studemus:
id tota mente querimus: quod illi nationi utile
decorumq; esse putamus: cū nonnullis aliquan-
do uehementer cōtendentes ita ut in sacro col-
legio magis Germanū quam Italū esse dicāt
Quibus ex rebus non sumus arbitrati Germa-
nice nationi futurū odiosum: si beneficia in ea
pro duobus milibus ducatorū in ānuis redditi-
bus obtineremus: & quis in bulla reservationis
nostre fiat mentio de monasteriis: nūq̄ tamē in

tentio nostra fuit ad ea monasteria litteras tra-
hi: que per compactata reſeruari nō poſſent, &
ita ſanctiſſimo domino noſtro diximus adiciē-
tes quod pro nullo monaſterio nunq̃ litigaturi
eſſemus Sed ſolum id reciperemus quod cū bo-
na gr̃a p̃cipū in quorū territorio eſſet habere
poſſemus Itaq; non exiſtimamus aliquos prela-
tos oclāſionē habere ut de nobis conqueri poſ-
ſent Quapropter rogamus te qui ſoles cū plu-
ribus conuerſari: ut mentē noſtrā omnibus de-
clares: & preſertim archiepiſcopo Maguntino.
apud quē nōs dubitamus nos haberi: cōmēda-
toſcum & nos ſui ſtatus & honoris quantum
uires noſtre ferūt ſemper deſenſores ſumus, da-
tum Rome die uiceſima ſecunda iulii M. CCC
C. LVII.

74
Nec cardinalis ſenenſis Balie ſenenſi.
S. P. D. Que ornamēto ſplendori glo-
rieq; iſti ciuitati uestre patrie n̄re eſſe
poſſent nūq̃ tedio nobis eſſet aut querere aut ſi
in poteſtate noſtra eſſent exhibere: ea p̃pter cū
nuper nobis ſcripſiſſetis: ut pro ſtudio legū ali-
arūq; facultatū in urbe ueſtra reformādo ſanc-
tiſſimo domino noſtro uerba faceremus: utque
clerus ueſtre ditionis ad eam rē certā pecunie
quantitatem conferret impetrare conaremur.
fuimus e ueſtigio cū eodē ſanctiſſimo domino

utq;

ueſtigio.

portato uro
adid accersito

poro 2
exoro.

despno nono
arbitramus

nostro oratore uestro spectato uiro leonardo ad
id accersito. perorauimus causam ut arbitrati
sumus oportere: sed non exorauimus. quō autē
pietas domini nostri ad eam rē responderit nō
ambigimus Leonardū prefatū collegio nostro ^{uro}
significasse Itaq; nō est cur plura circa hec dica
mus. illud adiicimus q; nosse magnificētias ue
stras non inutile arbitramus hodie littere ex ne
apoli aduenerunt quibus certior fama fit comi
tem Iacobum piccininū ab inclito rege Arago
nū pecunias nō paucas accepisse: quibus copias
suas instruere possit: at regni metas exire ferūt
eū aduersum sigismūdū maletestā arma moru
rū instante urbinatē comite: sed nullē sunt ho
minū insidie: nec sagitta semper eo tēdit: quo di
recta uidetur. sapiunt magnificentie uestre &
quod ex usu fuerit cogitabunt. nos pro debito
nostro hec reipublice uestre significāda putau
mus cuius tranquillā quietē indefinenter opta
mus datum Rome die uicesima secunda iulii.
Millesimo quadringentesimo quinquagesimo
septimo.

75
Neas cardinalis Senensis Balie senensi
S.P.D. Accepimus litteras uestras: qui
bus cognouimus que de comite Iacobo

Piccinino & eius trāitu suspicamini. Fuimus se
pe cū spectabili oratore uestro de eadē re loquū
ti: & eadē uidebantur nobis formidāda: que uo
bis: si homo ille regnum exieret nūc scriptis ue
stris commoniti statuimus de re illa: cerciorem
pontificē facere. sed cū podagra nos impediret
ne presentia domini nostri accedere possemus:
scribimus que nobis uidebantur apostolice ma
iestati: & rogauimus ut oratori uestro audiētiā
preberet qui latius loqueretur. placuit id clemē
tie sue oratoremq; uestrū mox post scedulā no
stram audiuit: & ita semper omnibus respondit
quemadmodum de patre optimo & diligentis
simo conseruatore uestre libertatis sperandum
erat. scribet omnia. seriosius senatui uestro Leo
nardus orator. Itaq; nō ē cur nos ea repetamus.
sumus & erimus solliciti in is que uestre reipub
lice tranquillitatem respiciunt. postremo quia
Franciscum patricium in uinculis coniectum
accepimus: uirum fama clarum & qui or̄men
tum ciuitatis uestre non paruum haftenus fu
it: rogamus in eius iudicio benefacta cum ma
lefactis pensare uelitis: & hominē in uita relin
quere: qui suis scriptis uestram urbē illustrauit:
& in futuro splēdorē ei maximū adiciere pōt qd
si feceritis oēs collegiū uestrū cōmendabūt in

Podagra

scedula

*cōmendat omnē
in eis uerū.*

quo plus beneficii q̄ iniurie recordatio ualuerit
datū Rome die uicesima quarta iulii M. CCC
C. LVII.

76

g. m. d. n.
m. f. n.

Neas cardinalis Senēsis episcopo Tri
dentino S. P. D. Redeuntē in alamani
am Nicolaum creuul capellanum no
strū & compatriotā tuum cū tridento transitu
rus sit noluimus sine nris ad te litteris dimitte
re: quibus intelliges nos ueteris amicicie & quo
modo simul ad sacros ordines promoti fuimus
memores esse cupidosq; magnopere aliquando
aliquid agere: quod tibi gratum existat: reliqua
de nostra erga dignitatē tuam uoluntate & de
statu romane curie idem nicolaus plenius refe
ret: cui uelis tanq̄ nobis plenā credētie fidē pre
bere: insuper quia nepos noster franciscus gra
tiā expectatiuā habet in ecclesia tua: rogamus
ut in euentū uacationis alicuius prebēde auxi
lio sibi esse uelis ad obtinendū possessionē quē
admodū de tua erga nos beniuolentia & amici
cia ueteri plene confidimus Datū Rome Kalē.
Augusti M. CCCC. LVII.

77

Commendat cappellani
sui.

Neas cardinalis senensis Nicolao car
dinali sancti petri S. P. D. Reuertitur
ad partes Germanie capellanus meus
nicolaus creuul: quē in agendis suis dignationi
tue quantum ualeo commendatum efficio: diu

it
C
ri
ni
no
tu
tte
quo
tus
do
ua
de
refe
pre
gra
mus
auxi
quē
mici
alē.
car
itur
reus
ioni
diu

nihil noui de tua dignitate accepi. puto eam bene ualere quando incontrariū nihil accipio. de prelatiſ Germanie & dietis eorū multa hic dicuntur non bona. tuam dignationē nihil latere opinor. niſi tua circumſpectio illis obuiet rebus. nescio quis alius occurrere poſſit. ego tamē te in hac curia preſentem potius eſſe uellem. quāuis parū ē q̄ cardinales rei publice cōſulere poſſint. ſed iuuaret me ſepe in preſentia tua eſſe & pro ueteri more dulces miſcere ſermones. fortalſe aliquando nō tederet dignationem tuā in curia morem traxiſſe. quis ſit ſtatus harū partiū non dubito per familiares tuos dignationi tue ſcriptū eſſe. referā tamē paucis quomodo ſe res habeat. dominus noſter in primis bene ualet. Roma quoq; preter ſolitum hucuſq; ſana eſſe uidetur. obiit cardinalis Neapolitanus in curia potius quā aeris grauitate. Urſini & comes euerſus ad huc inter ſe armis cōtendunt. que res facit ut annus uberrimus ſterilis uidebatur. hūc accedit indignatio. quā pontifex contra urſinos accepit. tractatur concordia. nescio quā facilem habebit exitū. Comes Iacobus piccininus (qui haſtenus in regno fuit) nūc ſuſcepta a rege Aragonū magna pecunia exiturus regnū dicit. & cōtra Sigismundū malateſtam quem rex odit arma moturus. quo cū p̄fecturus eſt Comes urbinas alii ar

deſcripto nouiſſ

bitrantur hec fingi contra malitias ut impro-
uifi senēſes inueniantur. quicquid egerit picci-
ninus ſi regnum exierit arbitrantur omnes to-
tam italiā rursus in arma ruituram Atq; hoc
modo geretur bellum contra turcos. nec melius
in Germania res ſe habent quando Imperator
& rex Hungarie ſicut noſti inter ſe acerrima
contentione depugnant. deus eccleſie ſue meli-
us conſulat. commendo me dignationi tue ad
eius mandata omni tempore paratum Ex Ro-
ma Kalen. Auguſti Milieſimoquadringenteſi-
moquinquageſimoſeptimo.

comendat:
78

ut ſe nō immorē
inferior

Neas cardinalis Senenſis Archiepiſco-
po Salczburgenſi. S. P. D. nicolaus cre-
uul capellanus noſter dilectus uentu-
rus ē ad dignitatē tuā. quā rogamus in ſuis agē-
dis cōmendatum habere uelis. ab eo intelliges
Romane curie ſtatū. & quomodo res italię ſe
habeant. itaq; nō eſt opus de his aliquid ſcriba-
mus. non ſumus immemores beneficiorum que
a dignatione tua percepimus dū in germania
eſſemus. & quomō in Salczburga ſepius a tua
dignatione gratāter accepti. & honorati fuimus.
ob quam rem erit nobis ſemper cura. ut tibi &
eccleſie tue pro noſtra poſſibilitate uicem repē

damus. insuper quia duo sunt in tua curia nob
a longo tempore dilecti. Ioannes Lanuterbach
us & Ioannes troster uiri boni & fidelissimi cos
dignationi tue quoad possumus efficimus cō
mendatos: reputaturi nobis impensum quicquid
in corū personis boni per te collatum fuerit da
tum Rome Kalen. augusti. Millesimoquadrin
gentesimoquinquagesimo septimo.

cōmendat

79.

Necas cardinalis. senensis Ioanni Tro
ster S.P.D Fecisti pbe q, nobis ex Hū
garia Viēnaq; singula scripsisti: que tūc
gerebantur audiuius inuiti illarū partiū tri
bulationes uelit deus: ut tandem principes in
clite domus austrie inter se reconcilientur. illud
autem libenter intelleximus: quod de episcopo
Varadiensi uiro optimo significasti cuius inno
centia libertatem consecuta est Nihil profecto
hoc tempore nobis iocundius significari pote
rat. tu de nobis sibi omnia uera dixisti: nam cū
audiuius capturam eius uehemēter probatis
simi patris infortunio commoti fuimus: scripsi
musq; mox regie maiestati que nobis de patre
sincero & optime merito testificanda uidebāt
rogauimus etiā pōtificē maximū ut litteras ad
regē daret: quibus relaxationē episcopi peteret

audim multo

p Casuale caba-
llarii

Congratulatorias
epistolas.

te quidam fuit
abund.

80

Confidimus tibi
fuerit

etq; bis obtinuimus primas per casualē quen-
dam tabellariū misimus. secundas uero per lau-
rentium rouarellam destinauimus. qui nūcius
apostolicus ad regem profectus est: que quāuis
tarde hinc uenerint testimoniū tamē prebebūt
nostre in episcopū caritatis. postremo que sua
des fecimus cōgratulatorias enim epistolas ei-
dem episcopo & misimus & mittemus: itaq; nō
est cur uerearis officium nostrū requiri posse.
de rebus curie nostre supersedimus scribere: cū
nicolaus noster creuul te conuēturus sit: ex quo
cūcta uel minima que in italia geruntur abun-
de cognosces. reliquū est ut bene ualere studeas
archiepiscopoq; fideliter seruias apud quē tua
obsequia non erūt sine premio. nos autē semper
tui memores erimus uale & si Iacobus Letron⁹
istū est mille ei salutes nostro nomine dicito ex
urbe Roma Kalen. augusti M. CCCC. LVII.

ortat
ad bñ
fuerit

Neas cardinalis Senensis Ioāni Lanu-
terbachio S. P. D. Ex nicolao nostro cre-
uul tibi amicissio cognosces que apud
nos geruntur: & quo nos in te animo sumus.
nā quēadmodū te iam pridem dileximus: ita &
nunc amamus: cupimusque tibi esse: & si quan-
do aliquid pro te facere possemus: non esset in
nobis mora. Confidimus tibi bene Futurum.
apud Archiepiscopum Salczburgensem qui p

sua singulari uirtute seruiciis tuis debita premia non negabit uale igitur & nos eidē Archiepis-
copo ita offeras ut intelligat nos sibi cōplacendi cupidos esse datū Rome Kalen. Augusti
M.CCCC.LVII.

81.

Necas cardinalis Senēsis domino de ro-
sis S.P.D. Magno merore affecerunt
nos littere amicorū quibus clarissimū
& spectatissimum filiū tuū henricum diē clau-
sisse extremum cognouimus. doluimus certe il-
lū in flore sue iuuentutis sue ex hac luce migra-
sse cū multa & pro domo tua & pro inclito reg-
no bohēmie facere poterat. cū uero illud mole-
stissimum fuit q̄ senectuti tue : & Baculum &
solamē ereptū esse uidebamus. sed cū cogitamus
animi tui sapientiam. nō dubitamus quin cōso-
lationem ipse reiū mortaliū usus tibi prebeat.
frequenter accidūt hec. sepe filii patres in mor-
te procedūt. raro est senex qui plures ex suis fi-
liis non premiserit. tolleranda sunt hec nec do-
lore consiliū est. ubi dolor nihil affert presidii.
Acquiescēdū est diuine uoluntati. omnia deus
in usum meliorē cōuertit. nihil ipse perperā ni-
hil temere agit ille sapiēs homo est qui ea uult
que uelle deū nouit. nos filiū tuū in eo statu in
eo tempore uocatū a deo nō ambigimus. in quo

Cōdolet & mōto
Fily. amur. 69.

ostendit se m m m m
brifimoz

illi melius fuit exiuisse hominem: itaq; quis nō
dubitamus magnificentiā tuā quieto esse ani-
mo & ea uelle que deus uoluit: tamen p nostro
officio rogamus ut hec humana eq mēte feras:
& quod restat cui cū reliquis filiis tuis dulciter
ac suauiter traducas. id erit nobis supra q̄ dicere
possimus acceptū. Diligimus enim summope-
re personā tuā nec obliuioni dare possum⁹ quā
ta nos caritate in uienna quondā complecteba-
ris & deniq; semper nobis āte oculos est huma-
nitas illa atq; urbanitas quam nobis & pro co-
pio rabensteyno ostēdisti in Crumana uita enī
nos ardenti caritate & ut aiunt euiscerata dilec-
tione suscepisti ut omni tempore nos & tibi &
natis tuis & his qui nascentur ab illis obnoxios
esse putemus: & hoc quidē ostendemus si nunq̄
sele facultas obtulerit reliqua referet Nicolaus
creuul capellanus noster dilectus quē tue mag-
nificētie cōmendamus cui tāq̄ nobis credentie
fidē plenā adhibere uelis Datū Rome Kalē. au-
gusti M. CCCC. LVII.

82

Neas cardinalis senēsis Ladislao Regi
Hūgarie S. P. D. Cū superiobus diebus
Ioannes Varadiēsis episcopus apud bu-
dā in uicula cōiectus esset idq; tuo iussu factū
diceretur egre id mihi duplici de causa fuit. nā
& presulis integerrimi ac mihi amicissimi in fe

licitati compatiebar & honorem tuū parrump
obnubilari dolebam cū episcopū de tua sereni
tate optime meritū & doctrina peditū singula
ri tua sublimitas in carcerē retrusisse affirmare
tur, scripsi itaq; mox excellētie tue que mihi in
ea re facienda uidebantur pro gloria tua: quem
admodū fideles famuli benignis dominis suis
consulere aliquando solent scripsit etiam sancti
ssimus dominus noster semel atq; iterum: nam
qui Varadiensem pontificem & uirtute: & no
mine optime peditum intellexisset: non pote
rat ei cum indigna ferret non opitulari nescio
an hūmō littere tuam sublimitatem adierint il
lud nūc relatum est: quod totā hanc curiā gau
dio repleuit non sine precipua & ingenti lau
de tue sublimitatis, nā cū episcopus idem non
tuo motu sed aliquorū potentū impulsū qui
bus non facile resistere poteras in captiuitatem
ductus affirmaret: nūc illud plane dicitur qđ
innocentē prelatū quē alieno in pulsu ceperas
tua spēte solumō relaxasti: ex qua re patefacta ē
animi tui inata pbitas & episcopi innocētia li
quefacta: quippe sanctissimus domin⁹ nī totusq;
cardinaliū cetus rectitudinē animi tui & singu
larē prudentiā magnis extollunt preconis, ego
uero qui eundē episcopum iam dudum uirum
probatissimū esse cognoui eique singulari ami
cicia sū cōiūctus nō solū laudo circūspectiōē

obnubilari

qđ totā hanc
curiā gaudio
repleuit

gratias ago

& beneficentiam tuā sed gratias quas possum
tue serenitati ago, p salute hōi mihi amicissimo
restituta intelligens non me minus ea de causa
tue glorie obligaturū q̄ ipsum episcopū erā etiā
ante seruitor sublimitatis tue multis de causis
obnoxius sed accedente hoc beneficio nihil est
quod iam mihi reliqui sit quin totum quod po
ssum maiestati tui debeā Ex Roma Nonis Au
gusti M.CCCC.LVII.

83

Remittit

Neas cardinalis Senensis Electo Vra
tislauensi. S.P.D. Reuertitur ad par
tes istas dilectus capellanus noster Ni
colaus creul canonicus Vratislauensis tibi iā
pridē notus ab eo senties quecūq; apud nos ge
runtur & quis animus n̄i erga te sit qui & tibi
& domui tue nobilissime tāto magis afficimur
quanto indies patris tui fratrem & tua erga nos
merita magis recolimus itaq; non erimus inscri
bendo longiores tantū dignationi tue Nicola
um commendamus rogantes si qua sunt que p
nos tui causa fieri possint i ta de nobis cōfidas
quemadmodum ueri amici inter se cōsueuerūt
Datum Rome Nonis augusti. MCCCCLVII

oblatio

84

Neas cardinalis senēsis Henrico senft
leben S.P.D. Per nicolaum nostrū Co
nonicū uratislauiensem qui nūc in Al

maniam reuertitur non putamus necessarium
esse multa scribere ita enim repente facturus ē
iter ut ^{non} multi eum precessuri sint uisitabit enim
quocumq; in loco suo ex more compatres atq;
commatres. nec dubitamus eum cum ad te ue-
nerit quin uoluntas ^{te} italicas melius referre q̄ ab
discere ualeas. Itaq; parcimus uerbis. tantum
rogamus ut in re illa Varmiensis ecclesies qd
ei committendum uidetur id pro tua pruden-
tia facias. est enim uratis lauiā petiturus ut ait
& a nobis litteras habebit ad episcopum illum
credentiales. ut si opus fuerit eis uti possit re-
liqua ex eo audies: quem fortasse licentiatū in
decretis habebis uale & amicis nostris nos effi-
ce commendatos Datum Rome Nonis Augu-
sti Millesimoquadringentesimoquingagesi-
mo septimo

ita ē repete
futurus ē iter

lre cōditionales

85

Neas cardinalis senēsis Ioāni cardinali
sancti angeli Salutem plurimam dicit
Que superibus diebus apud nos gesta
sunt ea iam per alias litteras tue dignationi sig-
nificaui. nūc subiiciam que secuta sunt exinde.
scies quid sperandum sit quid ue timendum cō-
muni christianorū cause. dominus noster sanc-
tissimus nonnullam aduersus Vrsinos indigna-
tionem induit adeo ut etiam nepotem suum ec

non

Qu. supiorib;
dieb; apud nos ge-
sta p̄tē

aduersus uersinos
indignatū tunc

actum multu. dux

clesiastice militie ducem contra illos miserit.
castrumq; sancti gregorii ab eis extorserit nunc
concordia tractatur. expectamus exitum rei. pa-
cemq; magnopere cupimus: nam bella huic ci-
uitati caritatem annone non paruum inducunt.
fuit ipse sanctissimus dominus noster his die-
bus aliquantisper egrotus: nunc diuino mune-
re conualuit: cuius prudentia non est dubium
quin reipublice salubriter cōsulat. nepotes eius
qui patriarcham legatum in orientem sequuti
fuerant. atque ibi obquedam malefacta com-
prehensi nudiusquartus rediere: ut que se crimi-
ne purgent. patriarcham criminantur. sed do-
mino nostro & sacro collegio cognita est illius
legati integritas atq; constātia: nec sinistri quic-
quam de eo facile creditur. an autem Nepotes
ipsi culpabiles sint ut legati nuncii tradunt id
alii inuestigent. Ego & accusatores & excusato-
res. eorum equis auribus accipio. Rex Arago-
num bellū habet contra genuenses acerrimum:
& nunc una nūc altera pars naues in mari per-
dit: sed ipsa genua miro modo afflictā ē: que nō
Regis tātum sed etiam suorum exulum armis
premitur. Perinus dux eius magno uir animo
& manu promptissimus miseros ciues territat:
qui se non alio modo quā morte imperium po-
siturum affirmat. & nunc hunc. nunc alium ci

uem ad necem rapit: qui suis consiliis aduersatur. Rex aut per hos dies ut fama est in signe opidum Scarlinum nomine in Tuscia lucratus est. si uerum est quod hodie mercatoribus scriptum ferunt. id erat in potestate domini Plumbanensis ob quam rem sunt qui arbitrantur non quieturum Regem nisi & Plumbini domino patiantur. quod si obtinuerit locum habebit opportunissimum. Vnde Senenses & Florentinos ac genueses cum uelit laceffere possit. atque utinam non ex hoc pax Italica conturbetur hoc est Italia. Que autem in Germania geruntur optime nouit dignatio tua. Cupio scire ubi locorum atque gentium sis. quid agas. quod bene uideas: & que spes sit rebus agendis. sunt enim qui dignationem tuam egrotantem se reliquisse affirmant: que res mihi molestissima est. Eapropter suadeo hortor & obsecro ut sanitatis curam geras: curesque ut aliquando reuertaris huc letus & sospes. quod omnes amici tui maxime cupiunt. Ego uero nihil magis desidero quam te in domo tua Rome sepe uideri & alloqui ac pro ueteri consuetudine. Mansuetudine tua & Benignitate perfrui. non offero me dignationi tue aut familie tue uel amicis aliquid apud summum pontificem procuraturum. nam & minimum est quod possum & dignatio tua potentissimos cardinales habet qui eius negotia fidelissime gerunt

per hos dies

ad sanitatem ortus

obiano

Itaq; nō ē cur mea indigeas opera. ego tamē quā
tulus iū & tuus semper fui & ero ex Roma no
nis augusti Millesimoquadringentesimoquin
quagesimo septimo.

86

Congaudes

obl^o.

nō obaudimus.

Neas cardinalis senēsis Martino mayr
S.P.D. locūde fuerut nobis littere tue
quas in causa Decani Magūtini ad nos
scripsisti; erant in eis plures partes qui
bus breuiter reſpondebimus. Congaudes de nō
stra ad cardinatum promotione. non est ea res
nobis dubia; siquidē noster honor tuus ē & hāc
dignitatem non minus tibi creditam quam no
bis esse equum est te arbitrari. quādo inter nos
uera est & stabilis amicicia que iubet inter ami
cos omnia existimari cōmunia. Quippe si quā
do aliquid occurrerit in quo uel tibi uel cōsang
uineis aut amicis tuis prodesse possimus; osten
demus nos memores esse ueteris beniuolētie &
dulcis usure q̄ simul in multis locis habuimus;
que scripserunt nobis principes electores & tu
etiam pro decano Maguntino non eb audiui
mus. nam & si proposituram Vormatiensem a
pud nos libenter retinuissemus. cōcordauimus
tamen cum procuratoribus eiusdē Decani de p
mutatione ut tam dictis principibus quam ti
bi & ipsi decano quem iam dudū cognouimus

Et amauimus . Rem gratā faceremus . damus
nunc operam nt littere expediantur . Oportu
ne illud aliquantulū durum est quod in calce
Litterarum tuarum scribis . querelas Scilicet
magnas fieri de Romana curia . que nationem
Germanicam multis incommodet modis Qua
tuorq; capita tangis unū ē qđ decreta constan
tensis & Basiliensis consiliorū cōpactataq; na
tionis minime obseruentur . & quis in hoc arti
culo omnia contineri uideantur tamen specifi
cas quod electiones cannonice facte non cōfir
mentur quod magna uis pecuniarū ab his qui
beneficia consequuntur extorquetur quod sub
colore indulgentiarum & decimarum uariisq;
modis ex Alamania pecunie hauriuntur & de
niq; subiungis de gratia nostra quam obtinui
mus de beneficiis in commendā habendis quā
in solitam esse asseueras . cogimur ad hec nō ni
hil respōdere . & in primis qđ fatemur qđ scri
bis inclitam scilicet nationem uestram olim fu
isse florentē & suis uirtutibus Romanū impe
riū meruisse . Adiicimus tamen & illud . Excellē
tissimam beati petri sedem postquam ille mar
tirio coronatus ē semp Rome fuisse in qua qui
federunt uicariatū christi tenuere . clausq; li
gandi Atq; Soluendi penes se habuere siue gre
ci siue itali siue Germani aut ex alia gente fue

re nec nunquam regni celestis introire ianuam
potuisse qui Romanorum pontificū auctorita-
tem contumaciter contempserunt. nec hodie illis
gloriandum esse: qui auctoritate propria leges
sibi constituunt: quibus pro suo libito Romane
sedis iussiones spernere possint. hos enim catho-
lica ueritas nisi resipuerint ante subitum ignis
eterni incipio sine intermissione deputat. fate-
mur insuper aliquando in Romana curia quā
regunt homines aliqua fieri que digna essent
emendatione: nec dubitamus ipsos Romane ur-
bis presules etiā in quātū hōes falli errare labi
ac deccipi posse: sed ut ad querelas tuas uenia-
mus dicimus tibi dignum esse ut compactata
cum uestra natione seruentur: idque semper pre-
dicauimus & in futurum predicare non omitte-
mus. siquidem nationi tue a qua plurimum su-
mus honorati non minus quam nostre affici-
mur. Verum cum dicis decreta Basiliensis con-
cilio nō custodiri: idque putas iniuriosum esse na-
tioni: indignam dicimus esse querelam tuam.
propter decreta enim Basiliensis concilii inter se-
dem apostolicam & nationem uestram discidi-
um cepit cum uos illa prorsus tenēda diceretis
apostolica uero sedes omnino reiiceret. itaque fu-
it denique compositio facta in qua nos Impera-
torio nomine interfuimus eam certam legē de-

dit deinceps inuolabiliter obseruādā per quā
aliqua ex decretis cōciliū predicti recepta uidē
tur aliqua reiecta itaq; non iuste agis si per om
nia seruanda esse decreta contendis. Sed uenio
ad electiones quas passim contemni refers. hoc
nos non inuenimus ita esse; ut asseueras nam
postq̄ ex Alamania huc uenimus plures eccle
sie cathedrales eiusdem nationis uacauerūt in
quibus uel postulationes facte uel electiōes fu
ere de postulationibus nihil est quod obiici po
ssit. nam ille ex gratia pendet etiam uetusto iu
re liberūq; est pontifici maximo eas admittere
uel reiicere. electiones autē si canonice fuerint
compactatorū uigore cōfirmationē merentur
nec repellī possunt nisi de utiliori persona Ro
manus pontifex de cōsilio fratrum suorum sancte
romane ecclesie cardinalium duxerit puidēdū
sed neq; hic ē aliquid qđ reprehēdi merito pos
sit de tempore dicimus quō Romanā curiā se
quimur neq; enī iā biēnio tātū ē qđ hic sumus ul
la electio huc allata ē q̄ rite & canonice facta
cōpata sit nā traiectensis electio de qua magni
rumores habiti sunt in personā excōmunicatā
cecid erat. alie uero alios defectus habuere ita
que uides nō esse cur uīa natio circa electiōes
iustā q̄relā habeat. qđ deinde subiūgis extorq̄ri
multū auri ab his q̄ dignitates uel alia bñficia

184
affecuntur: non est cū de hac sede conquerami
ni. sed potius de cupiditate & ambitione uestro
rum hominum qui currētes pro episcopatibus
inuenientes competitores his quibus palatium
patet certatim pecunias offerunt. illi uero qui
alloqui pontificem possunt non sunt omnes si
miles angelis sed quales in Alamanía Galliaq;
multos reperias recipiunt enim quod offertur
non extorquent. Romanus autem presul solus
in thalamo suo nunc hos nunc illos audit: & il
los promouere solet qui magis commendantur.
nec scit nec etiam arbitratur pecunie causa hos
aut illos commendatione preferri: nec sibi plus
auri datur quam concordata permittāt: nisi for
tasse aliquando occasione expeditionis contra
turcos aliquid sup annata recepit quod sibi p
fecto non fuit in tanta necessitate negandum.
habes ergo & in hac parte responsionem nostrā.
de pecuniis indulgētiarum miramur fieri que
relam nam ille postq; collecte fuerant profecto
Romani pontifici arbitrio non alterius erāt di
tribuende De decimis quoq; credimus nō esse
indignū quod refert nam si alie nationes pro
expeditione contra turcos habenda decimas ex
hibent nō uideamus cur etiā Thutones nō cō
tribuant. laudamus tamen in ea re debitos ad
hibere modos. Ceterū cum tota questio de pecu

nia uertatur dicimus hanc uetustissimam esse querelam que nunq̃ auferri potuit semper enī sunt homines pecuniarum auidi & quodāmodo insatiabiles qui cum multa lucrari uelint exponere aliquid sacrilegium putāt: nec ulla gēs est que animo equo ex regione sua asportari aurum ferat. Hungari Almanos ea potissimū causa detestantur quod in regno suo negotiantes multū auri asportāt. eadem querela est Polonorum eadem Dacorum in alamania quoq; quāplures gentes reperiemus quarum altera inculant alteram quasi argenti sui extortricē nec curie uestrorum Pontificum accusatiōibus carēt patet itaq; longe lateq; hoc genus querelarum Verum quia dicis Germaniam uestram quondam ditissimam fuisse nūc uero prorsus exhaustam ex omni ere uacuam esse: nos contra sentimus: illudq; audacter dicimus nunquam germaniam ditiozem fuisse q̃ hodie nunquam ornatiorem nunquam armis potentiozem si uni domino paruerit. Namq; si legamus uetusta tēpora inueniemus Germanos olim ritu uixisse barbaro uestibus usos laceris. Venationi tantū & agrorum culture dedisse operam. feroces quidē homines & belli appetētes sed argēti prorsus inopes quibus quippe nec uini usus erat ipsa quoq; Germania intra mare & Danubium rur

Mo. d' germanis

104
fusq; intra Rhenum & albni continebatur: nūc
uero quantum transgressa sit suos limites non
ignoramus. Nam plus uere est quod extra na/
cti estis in gallia. Retia. Norico. uindelico atq;
in ipsa Scithia seu Sarmatia quam quod intus
habuistis. Quid memoremus nobilissimas Vr
bes uestras & splendidissimas ditissima templa
opulentissimos principes ac prelatos certe non
uidemus prouintiam esse que computatis om/
nibus uestra superet: quod si resurgeret aliquis
illoꝝ Theutonū qui tēpore Iulii Cēsaris uixit
Germaniam peragraret ut Arionistis profecto
diceret non esse eam terram quam olim uide/
rat negaretq; suam esse patriam cum uinearum
& arborum fructiferarum consitiones uestitus
hominum. Urbanitatem ciuium. atq; etiā splen/
dorē Urbium tantamq; nitidam policiā apud
uos cōtueretur: uerum hanc mutationē quis fe/
cit in uobis nisi religio christi. Cultus quippe
christiane religionis a uobis barbariā omnem
expulit atq; ita expoliuit ut iam greci ipsi bar/
bari uos autem recte latini appellari mereami/
ni cultum autem salutifere religionis si uerum
fateri uultis Roma uobis & apostolica sedes de/
dit: que predicatorum ad uos mittens idolorum
relinquere cultum: & uerum deum colere docu/
it: plus est hoc martine quam aurum & argētū

plus est quod accepistis: quā quod datis: itaq;
debet uos accepti beneficii memores esse. quod
quidem tantum est ut nulli possit thesauro cō
pensari. transimus modo ad eā epistole tue par
tem que nos cōcernit: dicis nos & alios plerosq;
Sancte Romane ecclesie cardinales in solitas
apud uos reservationes habuisse indeq; multos
exoriri rumores: nos & Metēsem olim cardinālē
& alios nonnullos similibus usos gratiis comp
tum habemus: & ab illis litterarumstrarum
formam extraximus reprehendis quod hee liti
tere compactatis aduersari uideantur: dicimus
nihil in eis esse cōtra ea que cōcordata uocātur:
nisi fortasse illud recenscatur quod etiam mo
nasteria reservari uidentur: in quibus electioni
locus esse debet: nos de hac parte abūde satisfeci
mus domino nostro duo enim diximus eius be
atitudini. Primum quod nullius monasterii
electionem impediri uellemus. Alterum quod
nullum monasterium acceptaturi essemus con
tra uoluntatem eius principis in cuius ditione
sitū esset & ita procuratoribus nostris dedimus
in mandatis: quod si putas etiā collegiatarum
preposituram electiones confirmādas esse neq;
debuisse nos earū reservationes acceptare lōge fal
leris nā cōcordata ipsa dignitates primas post

Pontificales & in collegiatis ecclesiis principa-
les apostolice sedis dispositioni permittunt in
aliis autem beneficiis inferioribus habet ipsa se-
des suos menses: q; si super huiusmodi benefi-
ciis ac dignitatibus reservationes obtinuimus ac
cepimus a summo pontifice quod nobis conce-
dere potuit sine cuiuspiam iniuria Sed arbitra-
ris fortasse beneficia que in germania sunt ger-
manis potius committi debere quā extraneis.
nec nos aliter sentimus. Sed cum nos iam annis
supra. xxiiii. Germaniam incoluerimus nō re-
putamus extraneos existimari debere cūq; im-
peratori ipsiq; nationi lōgo tempore summa fi-
de magnis laboribus seruierimus; & nūc ad car-
dinalatū recepti ea curemus que natiōis ipsius
honori atq; utilitati cōducāt & ita prorsus aga-
mus ut natione germani potius q̄ itali reputemur
Nō iudicauimus tribus illis puinciis ma-
guntine Colonienſi Treuerēſi indignum uide-
ri aut graue censerī: si annua duo milia ducato-
rum in eis obtineremus ex illis beneficiis que
sedes apostolica Conferre haberet Putauisse-
mus etiam maiora in eadem natione cui sem-
per seruiuimus sponte offerri. Sed non sumus
nos insatiabiles. Contentamur eo quod pro de-
biti status conseruatione sufficiat nec plura cir-
ca hoc qđ autem opas tuas ad id offeras ut grē

Annus 8. 77. m. 10. r.

nostre fructum consequamur. agimus tibi gra-
tias qui partes amici non negligis Idque rogamus
ut interueniente casu oportuno prorsus efficias
Scis que sit mens nostra & quomodo gratiam
nostram restrictam esse uolumus: si qua prepo-
situra uacauerit aut ecclesia parrochialis mag-
ni redditus uelis ita efficere ut ad complementum
gratie nostre peruenire possimus. Denique requi-
ris an aliquid dicendum faciendum ue sit cir-
ca eam partem que nationem uestram & apo-
stolicam sedem concernit Respondemus uen-
turum esse ad principes electores nuncium aposto-
licum Laurentium rouarellam cum eo poteris super
hac re plenius loqui sibi que cuncta communica-
re qui pro sua circumspectione non ignorabit quia
uia sit in talibus incedendum nobis tamen illud
consilium uideretur quod prelati & principes uestri
si qua in re grauamina sibi non digna inferri
putant legatos suos ad Romanum pontificem
mittere non postoneret. & que sunt illa in quibus
grauarentur exponerent peterentque debitam
fieri reformationem. nam sedes ista pro sua insita
mansuetudine uotis uestris que quidem ratione
subnixam clientum nunquam denegaret assensum.
Nos autem & si parum ualemus studia tamen
nostra semper in eo dirigemus ut inclite nationi
Germanice dum equa postulauerit mos geratur

obln.

Vale optime nosq; Archiepisco maguntino cui
oro ueteri noticia sumus affectissimi effice cō-
mendatos ex Roma die octaua Augusti Mille
simoquadringētesimoquinquagesimo septimo

87

Neas cardinalis Senensis episcopo ua-
radiēsi S. P. D quātū de captiuitate tua
indigna & acerba doluimus: tantū mo-
do deliberatiōe gauisi & summopere exhilarati
sumus, quippe non solum dignationi tue (cuius
bonitas ac innocentia magnifice patefacta est)
uerum etiam serenissimo Regi Ladislao cōgau-
demus cuius beneficētia & animi rectitudo in-
dies magis ac magis elucescit: nanq; sicut nobis
relatum est cum persona tua in arce Budensi re-
tenta fuit minime animus regius ad eam rē in-
clinatus erat: sed seduxerunt eum eorum consi-
lia qui tue uirtuti inuidebant: nec rex adhuc iu-
uenculus: & in regno nouus magnis consul-
toribus aduersari audebat, cessit furori loco &
tēpori illud tamē cauit ne quid in corpus tuū
emuli tui molirentur: sed nūc que sua mens fu-
erit aperte liquet. nam qui alieno consilio atq;
importunitate dignationem tuam in carcerem
coniecit. idem suo pte in genio libertatē tibi re-
stituit. ob quam rem nemo est qui non intelli-
gat capturam tuam ab emulis tue probitatis li

snop/e

berationem uero ac salutem a solo rege proce-
sisse est igitur quod & tu serenitati regie quem-
admodum haecenus fecisti ita & impofterum
fumma cum integritate feruias, nos autē & cete-
ri qui te amamus gratias referamus. quod nos
quidem minime negligemus, eramus haecenus
occupati: ut liberationē tuā litteris apostolicis
& nostris procuraremus quatenus bis regio cul-
mini trāsmisimus quarum primas mox intel-
lecta nouitate trāsmitti curauimus alteras ue-
ro laurentius rouarella nuncius apostolicus se-
cum attulit cui etiam uerbo procuratio tue sa-
lutis nobis annitentibus commissa fuit. sed in-
telligimus eū tuā dignationem iam reſtitutam
libertati inuenturum quod quidē gratiſſimū ē:
nam & regratiari regi q̄ supplicare lōge est pre-
ſtantius & honor tuus maior proculdubio red-
ditur cum non precibus ſed innocentie liberta-
tem tuam conſeſſam eſſe manifeſte liqueat, ro-
gamus igitur deinceps bono animo ſis & iocū-
de uiuas, de nobis uero tāq̄ de ueteri & fideli a-
mico fidutiā obtineas ſciens q̄ uotis tuis que
quidē noſtra in poteſtate fuerint nūquā deer-
mus Vale & reuerēdiſſimis patribus ſtrigoniē-
ſi & ſancti āgeli cardinalibus apoſtolice ſedis le-
gatis ſi quādo cū cis cōuenies memoriā nrī faci-
to datū Rome die x. auguſti. M. CCCC. LVII.

Neas cardinalis senensis Casimiro Re
 gi Polonie S.P.D. Cum uacaret nuper
 ecclesia Varmiensis conueniētes cano-
 nici eius in glogouia maiori & cogitan-
 tes de futuro pōtifice uota sua in me direxerūt
 postulantes a summo pontifice ut ecclesiā illā
 mihi committeret. Idemq; fecerunt serenissimi
 principes domini Imperator & rex Hungarie
 atq; Bohemie cōsanguinei & affines tui Annu-
 it beatissimus pontifex eorum precibus & sum-
 mo cardinalium consensu ecclesiā illā mihi cō-
 mendauit. mittā ppe diem procuratores meos
 ad Serenitatē tuam cū litteris apostolicis qui-
 bus precor ut ad possessionē capiendam neces-
 sarios uelis impartiri fauores. scio enim quia si-
 ne tua opera parum proficerent cū iam pruscia
 in manu tua pene tota esse feratur. intelligā me
 magno munere donatum a tua mansuetudine:
 si mei procuratores ut nō ābigo tuis adiuti pre-
 sidiis ecclesie predictę possessionē consequantē.
 facies Rem gratissimam Summo pontifici &
 sacro collegio simulq; imperatori & regi Hun-
 garie quos nō dubito maiestati tue p me scrip-
 turos esse. ego uero conabor noctes diesq; omni
 studio & diligentia tue Serenitati me gratum
 ostendere atq; ita efficere ut mihi profuisse tuā
 clementiam non peniteat iamq; pro mea uirili

p mea uirili

in sacro collegio honorē tuū tuta recepi namq;
cum ageretur de culmēsi ecclesia pro qua scrip
seras essentq; qui omnino illam committendā
esse dicerent procuratori magni magistri ordi
nis beate marie Theutonicorū ego prorsus re
stiti. meaq; suasionē factum est ut res suspensa
sit cum tue Maiestatis preconia simulq; genito
ris tui & germani qui p fide catholica in bello
contra Turcos obiit clarissimas uirtutes retu
lisset quibus auditis sanctitas apostolica que
prius inclinata erat ad promouendum procu
ratorem ordinis mox sententiā mutauit decre
uitq; supersedere ut interea tēporis aliquid de
concordia & pace illarum partium tractari pos
sit & medio tempore rectorem aliquem siue ad
ministratorem illi ecclesie dare qui tue serenita
ti merito displicere non debeat. Verum ego pro
ea qua tuo culmini deuotiōe afficior audeo sua
dere . Idque utile arbitror ut tua serenitas si
mul cum illis de terra Pruscie oratores suos ad
sedem apostolicam mittere quantotius studeat
uiros prestabiles & auctoritate insignes qui of
ferentes uiam iuris ac concordie cum aduersa
riis coram sanctissimo domino nostro censuras
ecclesiasticas in terra Pruscie quomodo fulmi
natas aut tolli aut suspendi petāt . Spero enim
eo modo res magnifice ad honorem tue sublimi

ratis & illarum partium tranquillitatem con-
duci posse: cum sanctissimus dominus noster
ad hec optime sit inclinatus & multi sint in sa-
cro collegio Cardinales Reuerendissimi maie-
stati tue affectissimi inter quos est Reuerendis-
simus dominus Rothomagensis. ego uero mi-
nimus inter omnes nihil omittā ex his que ad
augmentum status & glorie pertineant tue sub-
limitatis cui me humillime recomendo ex
Roma die ultima Augusti Millesimoquadrin-
gentesimoquingentesimo septimo.

87

Alixtus Episcopus seruus seruorū
dei Carissimo in christo filio Fede-
rico Romanorum Imperatori aug-
usto. Salutem & Apostolicā bene-
dictionem. Quamuis Apostolice sedi sicut pla-
cuit altissimo presidentes ea nos semper cura te-
nuerit ut inclite nationi Germanice pro nostra
possibilitate complaceremus & omnibus illinc
ad nos recurrentibus faciles ac benignas prebe-
amus aures. Nuper tamen sicut nobis relatum
est nonnulli ex Venarabilibus patribus nostris
ac dilectis filiis nobilibus uiris Romani Impe-
rii electoribus & alii plerique principes ac prela-
ti nationis eiusdem dicta quadam sine conuen-
tu inter se celebrato oratores suos ad te miserūt

qui de nobis deq; curia nostra nō paruam que
relam facientes inter cetera exposuisse feruntur
quod nos diuersis modis nationē ipsam aggra
uātes que inter te nomine nationis & antecesso
rem nostrum Felicis recordationis Nicolaum
Papam Quintum concordata fuerunt minime
adimplere aut obseruare curemus. quibus ex re
bus & si non dubitemus serenitatem tuam pro
sua erga Romanam ecclesiam eximia deuotio
ne illorum querelas acriter ac debite confutasse.
Dignum tamen putabimus super his que
nobis^m obiiciuntur sinceritatem & innocentiam
nostram tue sublimitati perspicuam ac manife
stam efficere ut si quando post hac similes que
rimonie ad tuas aures deferantur. habeas ex no
stris litteris quod murmurantibus ac detrahē
tibus hominibus respondere atq; obicere
possis. equidem cum nos omnes christiani or
bis nationes benigne quantum cum deo possu
mus tractare curemus. precipue tamen Germa
nicos principes ac prelatos singulari quadā ca
ritate & precipuo prosequuti sumus affectu. ne
que enim nos latet quo fauore ampletēdi sunt
ecclesiarum presules. & quo seculi principes ho
nore preueniendi ut illos fratrum & istos filio
rū loco sua cuiq; dignitate seruata haberi debē
sunt euāgelia sacra semp a te oculos nre mentis

sanctorumq; patrum decreta sedulo in animo
uoluimus. nouimus quid episcopis liceat. quid
principes deceat. quid officio summi. sacerdotis
incumbat. neq; cordi nostro quicquā tenatius
heret quam ita sacrosanctos canones obseruare ut ydo
nei ministeriorū christi dispensatores inuenia
mur. nota est omnibus apostolice sedis auctori
tas. manifesta cuiq; prime sedis dignitas. uulga
ta per orbem uicarii dei potestas cui dictū est a
domino pascere oues meas. & quodcunq; ligauer
is super terram erit ligatum & in celis. & reli
qua quibus in euangelio Romani presulis emi
nētia diuinitus declaratur. quibus ex rebus nō
est cur aliquis opera nostra criminari possit tā
quam latius euagemur q̄ nobis liceat. aut tan
quā in alienam messem falcem mittere uidea
mur. cū non huius aut illius prouintie sed uni
uersi orbis presulatum in Apostolice sedis spe
cula cōsequuti sumus. que cum ita sint scimus
tamen eos qui uocati sunt in partem sollicitu
dinis non esse turbandos. suamq; cuiq; iurisdic
tionem nisi forsitan abutantur seruandam es
se non ignoramus. ea propter ita nos gerere in
hāc usq; diē curauimus. ne q̄ de nobis cuius ho
minū querela cōpetere possit. nec putamus ali
quos esse q̄ se lesos aut spretos a nobis dicāt nisi
forta sse aliqui fuerint qui desideria sua non re

este metientes tunc se contemptos aut grauatos
arbitrantur: cum petitionibus eorum iniustis
non annuimus. Sed audiuius rumorē esse tā
quam nos aurum ex natione tua supra quā de-
ceat extorqueamus. Iniuriantur profecto nobis
& a uero longe recedunt qui talia dicunt. nihil
unquam nostro nomine ab his extortū est qui-
bus beneficia contulimus ut illi garriunt. nihil
exactum nihil petitem preter anātam uetusto
iure debitam At si qui contra Thurcos pecuni-
aria nobis subsidia obtulerunt. non recusau-
mus nec recusare quidem debemus pro tanta
christiane religionis necessitate. Pecunias au-
tem huiusmodi & alias undecunq; uenientes
non usurpamus nobis non recondimus in ar-
cha non exponimus in iocalibus non consumi-
mus in deliciis sed in defensionem fidei couer-
timus & in oppressionem perfidei Thurcorum
gentis ad nostrum exterminum semper intēte
Innumerabiles sunt & intollerabiles nobis q̄s
indies subimus expense. nunc in orientem lega-
to classis nostre nunc in Albaniam Scanderbe-
chio fortissimo christi athlete indefessoq; bellato-
ri. nūc Legatis & oratoribus in diuersas mundi
partes emissis. nunc istis nūc illis per Greciam
& Asiam laborantibus ne destituti periclitent̄
pecunias mittimus. nec fuerunt inanes huius-

cemodi sumptus, licet enī nobis in domino glo-
riari qui per ministros suos torpentibus ac pe-
ne dormientibus cunctis ferme christianis pri-
cibus nobis tantummodo instantibus. atq; ur-
gentibus turchorum superbissima cornua & in-
sollentissimas aties apud Hungariam cōfregit
magnumq; illū & potentissimum exercitum p-
stravit. qui si non Hungariam modo sed Ger-
maniam totam Galliam atq; Italiam proterere
legemq; christi funditus everttere promittebat
Itaq; liberauit dominus populum suum sub-
presulatu nostro plebemq; suā ex ipsis quodā-
modo faucibus crudelissimi Leonis siue imma-
nissimi Draconis eripuit nunc quoq; classis no-
stra Rhodum tuetur Cyprum Mithilenē Chi-
um & omnes in orienti christiani nominis insu-
las que sine tali presidio haud quaquam Tur-
chorum manibus indies incurfantibus resiste-
re potuissent quodq; laudabilius est ac diuino
nobis munere concessum non tantū quas dixi-
mus insulas Legatus noster sua prudentia & ar-
morū robore tutatus est. sed alias plebasq; tur-
chorū domino serviētes ad apostolice sedis deuo-
tionem obedientiaq; redegit nouissimeq; non
pauca eorundē Thurcorū nauigia ad oppugnā-
das christianorū insulas exeuntia potenter in-
uasit debellauit in potestātē recepit. nec Alba-
nia ingruentes Barbarorū impetus proximis

diebus inclinare potuisset. nisi nostrarum inter
uenissent pecuniarū āxilia que Scanderbechio
misimus. in his nos rebus pecunias cōsumimus.
in his profundimus quicquid undecunq; corro
dere possumus auri uel argenti. honorē dei non
nostrū querimus. pro salute populi nobis com
missi laboramus non oro priuata utilitate nra.
curamus ne nostro tēpore christianum nomen
spurcissimi turchorū pedes conculcare possint.
sed nō sūt hec onera que nos soli portarē q̄amus
uel sedes apostolica ualeat per se ipsam tolleraē.
facimus tamen quod possumus & quiescētibus
aliis qui nobis auxilio esse deberēt instamus ac
celeramus urgemus nihil omittim⁹ ex his que
facultates nostre permittūt. necessaria nobis de
trahimus ut incūbenti necessitati p parte nob
possibili subueniam⁹ que cū ita sit audēt tamē
nōnulli parū qdē religiosi & ad cōmune bonū
minus intēti nos redarguer. qd ab his pecunias
recepimus qui pmouent quīs spōte oblatas in
classē cōtra turcos emissam qd q̄ inique agūt
iā plane. pspicis sed aiūt pleriq; cōcordate de q̄
busmētione supra fecim⁹ per nos minime obser
uari affirmātes electiōes Epī. aliorq; prelatoꝝ
nos paruipendere ac prorsus obiicer quod pari
mō neq; uere neq; iuste nobis subicitur neq; enī
electiōes prelatoꝝ in Germania factas quouis

pacto contemnimus. neque ex concordatis omnes passim electiones confirmare tenemur. Sed illa tantummodo que canonice reperiuntur. quod quidem a nobis diligenter custoditum est. Nunquam enim aliquam electionem reiecimus quam reperimus esse canonicam. Viros autem quam plures illis ecclesiis siue monasteriis preficimus in quibus electis etiam minus canonice predebantur. Quod si aliqui sunt qui confirmationem petentes non obtinuerint. sunt autem paucissimi. Sciant se idcirco ex sua petitione cecidisse quia nec canonica fuerat eorum electio nec promotio ecclesiis ad quas uocabantur fuisset utilis Potestate autem illa que nobis ex diuino atque humano iure simulque concordatis ex predictis competit prouidendi ecclesiis de persona magis idonea etiam si canonica in illis electio facta reperiatur ahuc non sumus usi nec uti proponimus nisi ex magna & urgentissima causa. Super reservationibus autem ceterisque beneficiorum prouisionibus de quibus similiter accepimus querelas coram tua serenitate fuisset prepositas non sumus memores aliquid a nobis esse concessum contra concordata predicta. Quod si quid tale factum est ut sepe in multitudinem litterarum ac negotiorum aliqua transeunt neque bene digesta neque bene reuisa non est inten-

tionis nostre aut ordinariorum mensibus dero
gare aut concordatis ipsis contrauenire. Qui
nimmo quamuis liberrima sit apostolice sedis
auctoritas nullisq; debeat pactionum uinculis
coherceri. ex mera tamen liberalitate nostra ex
zelo quem gerimus ad pacem. ex caritate qua
te tuamq; nationē psequimur. Concordatis ip
sis locū esse uoluimus. nec patiemur ea temere
uiolari dum Romane sedis gubernacula retine
bimus. Si quid preterea est qd ipsi nationi mo
lestū uideatur ex his que pdeunt ex nostro so
lio. Idq; fortasse dignum emendatione censetur
possumus enim & nos ut homines aliquando
labi atq; errare in his maxime que facti sunt nō
deceat Episcopos aut alios quo suis mortales su
per apostolicam sedem auctoritatem sibi uen
dicare. aut illos imitari quoquomodo qui pessi
mo more detestabiliq; exemplo in perniciem ec
clesiastice Ierachie in confusionem mixti cor
poris christi in animarum suarum ruinam le
ges sibi cōstunt. per q̄s licitū sibi esse arbitraē
apostolice sedis mandata cōtemnere ac pro suo
uolūtatis arbitrio ecclesiastica disponent spiritu
aliaq; negotia. nam qui talia presumunt alieni
sunt deum patrem suum appellare nō possunt.
qui matrem ecclesiam recognoscere nolunt sed
tamq̄ mēbra uel putrida uel arida a reliquo cor

pore recidi debent. nulli enim permiffa facultas
est ut contra Romanam ecclefiam omnium fi-
delium matrem ac magiftram recalcitrare pos-
fit uel fe ab illius imperio subtrahere. Cômédē-
dus est una in domo pafchalis agnus manere o-
portet i Archa regnāte diluuiō cui cura ē ne pe-
reat unus deus una fides unū baptifma . unus
christi uicarius in terris est qui celos benemerē-
tibus aperit. claudit autē malignātibus si quis
autem arbitratur fecum non bene agere aposto-
licam fedem recurrere ad eam debet grauamen
fuum exponere. remedium petere. nunquā pia
mater filiorū defideriō deerit qđ uiderit ad falu-
tē eorū pertinē. & tu ergo sereniffime Impator
fi quid arbitraris tue nationis prelatos habere
quod per nos emendari debeat admone eos hor-
tare & urge ut ad nos uenientes fuas nobis ne-
cessitates exponāt. grauamīa referant defideria
pferāt. nā uotis eorū q̄ a rationis tramite nō dif-
cordēt tāto libētius annuemus quāto confidē-
tius eos ad nos recursū habere uidebimus. cete-
rum quia cariffimum in christo filium nostrū
Ladiflaum Hungarie ac Boemie Regem illu-
strem nondum reconciliatum tibi esse percepi-
mus: sed adhuc inter te atque ipsum lites esse
feruntur per ingentes quamuis: non dubita-

mus pro tua te sapientia ea dumtaxat seu que
rere seu uelle que sint equitati ac iustitie conso
na quia tamen discordia uestra tanto magis nos
angit. quanto magis christiane reipulice dam
num resultat. Serenitatem tuam rogamus ut an
te oculos ponas primum cum quo contendis &
ubi contendis quia cum carne tua cum sangui
ne tuo cum fratre tuo & in domo tua in agris
paternis. in hereditate auita bellum geris in quo
nec perdere nec uincere tutum est. considera quod
tu Imperator es aduocatus ecclesie. protector
fidei catholice primus inter seculi principes. pri
mus qui arme pro defensione religionis nostre
induere debeas. considera quod tu ille es in quem
omnium christianorum oculi coniecti sunt. qui
si quemadmodum tibi ex officio incumbit ad
uersus impiam Turchorum gentem arma promoueris
uniuersos forme reges ac principes ut te sequantur
prouocabis. Labentemque rem christianam mag
nifice subleuabis. sin uero domi manseris aliis
occupatus curis nemo erit qui bellum christi ge
rere uelit. erisque tu ipse causa cur nostro tempo
re fides catholica negligatur. Intellexisti que fe
cerunt Turchi superioribus annis Constantino
polim orientalis imperii caput ac totius Gracie co
lumine inuaserunt ut urbes quam plurimas incederunt ut

Christianum sanguinem effuderunt ut alteria
euerterūt ut sanctorum reliquias canibus obie
cerunt. ut Imagines dei nostri glorioseq; matris
eius aut lanceis effoderunt. aut sputis lutoq; de
turparunt. scis que nunc cogitant que parant
que molliuntur. nullum illis studium ardenti
us nulla cura propensior est quam ut ea agant
per que possint christianam gentem funditus
perdere. uincula uerbera neces fidelibus omni
bus comminatur. prope est eorū gladius & ad
esse festinant tempora. & tu interim ac patrue
lis tuus arma que merito in hostes fidei uerte
rentur contra subitos & uasallos uestros exerce
ris. dices fortasse quieuissem nisi me magna ne
cessitas impulisset. sed parate fuerunt insidie
nihil. hereditas mea in periculo posita est. coa
ctus sum arma pro defensione mea capescere.
Inuitus pugno cū sanguine meo possibile ē qđ
ais nihil inficiamur age sint uera que refers om
nia. sit iustissima tua causa. at iustius est p chri
sto pugnare & maior necessitas est hereditatem
christi quam tuam defendere. si tua perit & ad
huc ubi salueris. sin perit christi hereditas quot
tamen nullo pacto futurum putamus & tuam
hereditatem perire oportet & christiane reipub
lice fundamenta corruere. cogita igitur de com
muni periculo prius & maiora minorib⁹ añpōc.

exquirito omnes uias quibus cū patruele tuo
quantum sanguine iūgeris tantum dilectione
& affectu sincero copuleris. nec illi iputes quo
quomō que per alios etati tenere subgerūt. au
diuimus dilectum filium Nobilem uirum Lo
douicum Bauarie ducē inter te & ipsum patru
elem de pace acturum in Austriā descendisse.
credimus & dilectum filium nostrum Ioannē
Cardinalem sancti angeli apostolice sedis lega
tum quemadmodum sibi scripsimus eisdē tra
ctatibus inter futurum. Age flecte animum &
amplectere bona mente concordiam. Noli om
nia que tibi debentur exquirere esto conten
tus his que potes obtinere. Nec graueris pro
bono pacis de tuo iure pauca dimittere. deus p
cuius causa pacem accipies maiora tibi retribu
et. commendabunt omnes sapientiam tuā que
furori temperantiam arrogantie humilitatem
duricie mansuetudinem tenacitati largitatem
obiecerit. Sit finis aliquādo ciuilis & intestine
discordie ut tandem cum patruele tuo reconci
liatus & tu & ipse ceteriq; germanice terre pro
ceres quorum cōsueuit in armis esse inuicta uir
tus unitis iam uiribus ac concordibus animis
in turcos militaria signa feratis. infelices chri
stianos qui per gretiam captiui merentur a iu
gis seruitutis eximatis ac Regiam ciuiatē que

de Coustantino casare nomen habet quam tur
piter pridem amissa fuit tam gloriose recupere
tis. Hec scripsimus tue serenitati non sine fidu
tia singulari pro ea qua tibi & inclite natiōi tue
ingēti caritate sumus affecti. Tuum est ut hec
tam bono animo recipias quam sunt a nobis op
timo corde prolata Datuu Rome apud sanctū
Petrum pridie Kalen. septēbris Millesimoqua
dringentesimoquinquagesimoseptimo. Dicta
ta per Eneam Cardinalem senensem.

90

Neas cardinalis senensis Ottoni & Lu
douico Bauarie Ducibus S.P.D. Obti
nuistis tandem ecclesiam Ratispanen
sem Reuerendo patri Ruperto Filio & nepoti
uestro commendari. satisfactum est desiderio
uestro merebatur inclita domus uestra ex audi
ri in suis precibus nec talis est ecclesia Ratispa
nensis que uel probitati uel nobilitati eiusdem
Ruperti satisfaciat. Duo tamen obstabant pe
titionibus uestris Etas scilicet promouendi mi
nor & capituli ipsius ecclesie desiderium a quo
erat alius electus. Non indignus Neq; ignobi
lis Sed cum reperisset pietas domini nostri ele
ctionem ipsam minus Canonicam esse & hinc
electi inde. Ruperti merita liberaret pretulit de

niq; nobiliorem. nec putauit in etate momentū
esse faciendum quam tante domus claritas cō/
munisset. Est igitur uestrum recognoscere hoc
beneficiū ab ipso sanctissimo domino nostro q;
& si fecit quod debuit. honorandus est tamē iu/
uandus & extollendus qui hoc tempore nobili/
tatis cultor & conseruator existit Verum cum
ecclesiam Ratispanensem que olim florentissi/
ma fuit & a pgenitoribus uestris fundata mag/
nis opibus abundauit. Iam pauperem ac pene/
ruentem & undiq; lacerā esse intelligamus; no/
bilitatem uestram rogamus obnixe ut postquā
ad uestras manus rediit & caro uestra illi preest/
ita efficere uelitis; ut palā omnibus fiat; uos nō
uerbo sed opere ipsius ecclesie protectores & ad/
uocatos existere; sit uobis commēdata cleri li/
bertas date operā ut distracta & ipignorata bo/
na absq; grauamine cleri recuperentur. sit ipse
Rupertus ouium suarum nō lupus sed pastor.
sit canonicorum & aliorum clericorum non ti/
rannus sed pater. meminerit quia iubet aposto/
lus ne dominetur in clero sed tamq; forma facti
gregis ecclesie presidiam. nouerit non se eccle/
sie sed ecclesiā sibi cōmendā esse. commēdamus
deniq; excellētie uŕe venerabilē Hēricū de hab/
spreg cuius electio nō suis de meritis sed ppter

obmissas iuris solennitates reiecta est. Dignus
est certe cui Rupertus & qui res suas gerent nō
insultent sed compatiantur: nō iniuriantur sed
fauent potius & ipsum ament. Est enim uir bo
nus & cuius nobilitati ingenii correspondent
mores, etenim manifesta est nobis eius probitas:
nam licet multa in eum quesita sint testimonia
ad eius famam denigrandam; nemo tamen rep
tus testis est qui eius honori detraxerit passus
est uir bonus non modicam iacturā. Venit Ro
mam cū grauibus expensis, fuit hic ea parte an
ni quādo est ardētior & periculosior aer & per
pessus est complures labores & tandem succu
buit, prosequebatur causam suam querebat ho
norem quem sibi debitum existimabat, fecit q̄
ceteri mortales agunt, nam quis est qui electus
in episcopum alicuius ecclesie non conetur ele
ctionē suā tueri & a summo pontifice cōfirma
tionem obtinere: qui episcopatū querit, inquit
apostulus bonum opus querit. uerum ea usus
est modestia ea grauitate in suo iure prosequē
do ut nullius unq̄ honori detraxerit, nullius fa
me preiudicauerit, nullius personam in discrimen
aduxerit. Idem fecere & qui cum eo missi
sunt a capitulo, testes nos sumus coram quibus
causa agitata est quamuis in electum ipsum &
eligentes nonnulla etiam crimina obiicerentur

per procuratores Ruperti .ipse tamen electus
& sequaces eius nihil aliud quesuere q̄ se pur-
gatos atq; innocentes ostendere. de Ruperto ni-
hil unquā reprehensione dignum dixere. sed tā
ipsum quā progenitores suos & excellentias ue-
stras ipsamq; Bauarie. domū cum. magna uene-
ratione cum summa reuerētia & singulari qua-
dam maiestate nominauerunt. quibus ex rebus
iustum & supra q̄ iustum esse putamus ut eun-
dem Henricū & qui cum eo uenere cōmenda-
tissimos suscipiatis. eisq; fauentes ac consiliis &
auxiliis assistentes quod est uere nobilitatis er-
ga nos ostendatis que uicisse contenta non in-
sultat uictō. sed uictū sepe iacentem eleuat: &
in partem felicitatis assumit. hec pro nostra er-
ga uos caritate & inclitam domum uestrā affec-
tione dixisse uoluimus quāuis sciremus nobi-
litate ūrām qđ scribimus per se ipsam id fuisse
facturū. datū Rome die quarta septembris. M.
CCCC.LVII.

91

Neas Cardinalis Senēsis Ottoni & Lu-
douico Bauarie ducibus. S.P.D. Annu-
it Sanctissimus dominus noster preci-
bus uestris ac Ratispanensem ecclesiam Reue-
rendo patri Ruperto filio & nepoti uestro com-
mendauit. uoluisset apostolica pietas eam eccle

11
7
92
ecclesiam multo maiorem & ditio-
rem que nobilitati & moribus ipsius Ruperti
satisfaceret sed qualiscunq; est recipi debet ala-
cri animo & habēde sunt ingentes gratie eidem
domino nostro qui ualde libenter desiderio ue-
stro studuit complacere. commendamus igitur
excellentie uestre ecclesiam ipsam & clerū eius
quamuis certi sumus foundationem progenito-
rum uestrorū in manibus uestri sanguinis con-
stitutam felicibus incrementis augendam esse.
insuper quia uenerabilis uir Henricus de Hab-
spreg qui fuit electus a capitulo in prosecutio-
ne iuris sui modestissime se habuit. Idēq; fecerunt
qui cum eo missi fuerunt ad confirmationē ele-
ctionis petendam dignū cēsemus ut eos benig-
ne recipere & tractare uelitis; non permittētes
eis aliq; inferri molestiā uel iniuriā. nam cū ipsi
tā de prefato Ruperto q̄ de uobis & inclita do-
mo Bauarie cū summa semp̄ ueneratiōe loquu-
ti sint & p̄sequendi ius suū honestam causam
habuerint non esset cōueniens eos propterea ia-
ctare aliqd ferre. scimus hec per se nota esse pru-
dentie uestre ideo non plura scribimus : Tan-
tum rogamus ut si qui sint qui eos in conspectu
uestro criminari uoluerint tanq̄ litigādo in hac
curia honori uestro detraxerint nolitis illis cre-
dere. sed nobis potius fidem prebere coram qui

bus est causa agitata & qui uobis ueritatē scri-
bimus datū Rome die septima septēbris Mille-
simo quadringentesimoquin quagesimosēpti-
mo

92

Neas cardinalis Senēsis Henrico senft
leben. S. P. D. Scripsisti nobis his die-
bus frequentes lītteras pro quibus gra-
tias agimus tibi qui ueri & optimi amici offici-
um imple. intelleximus illarum disturbia par-
tium. dolemus principes uestros non tam se be-
niuolentia quā sanguine contingere. Cuius rei
culpam nō ipsis ascribimus sed illis quorum
uoces pre ceteris audiuntur. infortuniū est hoc
nostri tēporis ut tūc potissime diuisi simus cū
expediret maxie unitos esse. sed dabit deus his
quoq; finē. p̄ electo Vratislaueri laborauimus
diligenter et tandem cōfecimus quod petebat
Nam tria milia ferme ducatorum remissa sunt
in qua re intelliges ex Venceslao que fuerint p-
tes nostre. Rogamus uelis esse cum maiestate
regia ab ea lītteras oportunas impetrare ad Se-
renissimū Polonie Regem & alios ut opus esse
putabis duplicatus nā ipse Venceslaus offert se
iturū nomine suorum dominorum in Poloniā
& nos statim mittemus Bartholomeū canonicū
uaruiensem cū lītteris z pcuratoriis oportunis z

*mittimus has ut
dantur*

necessarium est quod ambo habeant litteras re-
gias. poteris uti presidio dominorum Ducum
Bauarie Ludouici & Othonis ad impetrandas
litteras regias. nam nos eisdem ducibus per hos
dies non paruum obsequiū fecimus qui repug-
nantibus fere ceteris cardinalibus sanctissimo
domino nostro suafimus consanguineum eo-
rum Rupertum ad Ratisponensem ecclesiam
promouendum esse cum essemus commissarii:
& alterius electionem inuenissemus nō ualere.
mittimus litteras credentiales quarum uigore
poteris eis supplicare ut tibi assistant ad regias
litteras impetrandas. Procopio & Nicolao scri-
bimus quos arbitramur suos fauores non nega-
tuos Cardinalem sancti angeli uellemus apud
uos esse ut eius summa sapientia lites Austriali-
ce componerentur. rogamus ut nostras litteras
sibi transmittas & deniq; cures ut uenientibus
dictis Venceslao & Bartholomeo littere que ne-
cessarie sunt in promptu habeantur. de nouitati-
bus harum partium pauca sunt. Que scribere
possimus. eaq; sunt huiusmodi ut supra in lit-
tera imperatoris. Vale optime die septima septē-
bris. Millesimoquadringentesimoquinquagesi-
mo septimo.

Neas Cardinalis Senensis Imperatori
Federico Salutem Plurimam Dicit Ac

cepi superioribus diebus litteras tuas super nego-
tio concernente reuerendum patrem Episcopum
Iaurinensem introduxi ad sanctissimum domi-
num nostrum nuncium tuum. obtinui litteras fi-
eri secundum desiderium maiestatis tue quas idem
nuncius apportabit. supplico serenitati tue dig-
neris ita facere ut capitaneus in Vorchenstein
non sit minus onerosus illi ecclesie Iaurinensi
quia reuera multum exorbitat & grauat clerum
tua maiestas semper pia fuit & sacre religioni
affecta. continuet in hac sua gloria tua pietas. nec
patiat a suis officialibus uexari clerum quem sem-
per misericorditer tractauisti. hec dico quia cupio
semper honori tuo bene consultum esse. accepi
& alias. litteras quas in facto Ratisponensis ec-
clesie transmisisti Ruperto fauentes. iam ille pro-
motus erat ad ipsam ecclesiam quia reperta fue-
rat electio capituli inualida. causa mihi comis-
sa erat & ego in consistorio relationem feceram post-
quam dominus noster considerauit scripta que pri-
us tua Maiestas miserat fundata super electione
canonica non dubitauit quin ea reperta inuali-
da promotionem Ruperti commendares. quod etiam
ego ita putavi futurum. & ita complacitum est il-
li nobilissime domini in super gratias ago maie-
stati tue per litteras sanctissimo domino nostro
& sacro collegio super facto Varmiensis eccle-

Denominibus
hoy p huy rj.

94
sic in meum fauorem missis. nunc cum idē do-
minus nŕ ecclesiam illā mihi commendauerit
supplex oro ut digneris litteras oportunas in
bona forma scribere ad serenissimum Polonie
Regem subscribēdo illas manu propria ut ma-
ior uideatur affectio rogantes cum ut procura-
torib⁹ meis possessionē ipsi⁹ ecclesie assignari fa-
ciat. Veniet enī infra paucos dies unus ex ꝑcu-
rato ribus ipsis ad serenitatē tuā pro litteris ac-
cipiendis quem cupio celeriter expediri. de no-
uitatib⁹ harū partiū hec tantummodo scribere
possum. Rex Aragonum maximam & potentis-
simā habet in mari classem minatur Ge nuensi-
bus: sed aliis quampluribus terrorem incutit
comes Iacobus Piccininus cū exercitu regnum
Apulie exiturus est propediē. dicit se contra Si-
gismūdū malatestā arma sumpturū. sūt tamē q-
uēsisibus & qui ecclesie Romane timēdū putāt
Vrsini & comes euersus iter se cōtēdūt nec finis
potest inueniri discordie Cardinalis de Vrsinis
quasi Papā timeret ex Vrbe iam pridē recessit
& inde simulates non pauce exorte sunt inter
ipsum & Romanum presulem. missus est tamē
modo per collegiū cardinalis sancti marci qui
eum apostolice pietati reconciliet. nescio q fr-
ctus sequetur. nō sumus sine periculo intestini

belli si Vrsinorū domus implicata remanserit
Ex orienti nouitas allata est. fratrē Cardinalis
Portugallēsis ueneno periisse in Cypro qui reg
naturus eo profectus erat ac filām Regis duxe
rat Turchorū classis mitilenē insulā magno co
natu uexatura fertur sed auxilio illi erit legatus
apostolicus cū triremibus suis & Rhodiēsi ma
nu alia que scribā nō habeo commendo me hu
millime sublimitati tue ad cuius mādata semp
ero paratus ex Roma Die undecima septēbris
M.CCCC.LVII.

24

Neas Cardinalis Senēsis Ladislāo Re
gi Hungarie. S.P.D. Que scripsisti mi
hi sup negotio Vratislauīēsis electi cu
raui diligēter atq; peregi quīs res esset difficilis
& pecuniaria. gestus est mos tue serenitati; & re
missa est electo magna pecunie pars. laborauī
quoq; : ut satisfieret desiderio tuo circa Rati
sponensem ecclesiam & obtenta est tua uolun
tas. prefectus est enim illi ecclesie illustris prin
ceps Rupertus Bauarie dux consanguineus tu
us. fui ego in ea causā cōmissarius & quēadmo
dū debui conatus sum eā relationem facerē que
ueritate eidem Ruperto utilis esset. feci id libē
ter quia intelligebā me sublimitati tue simul et
iclite domui Bauarie cōplacē & ecclesie illi bñ

consulere nec plura de hoc. Verum serenissime
Rex cum tua pietas dignata fuerit sanctissimo
domino nostro pro me scribere: atq; instanter
supplicare ut ecclesia Varmiensis mihi comen-
daretur. idq; iam factum sit rogo & obsecro ut cep-
tum continuans beneficium serenissimo Regi
Polonie sororio tuo urgenter scribere digneris
pro possessione ipsius ecclesie meis procurato-
ribus danda. quemadmodum Henricus Senftlebe de
canus Vratislaviensis tue sublimitati latius de-
clarabit necessariū esse. Idem etiam celsitudini
tue nouitates harū partium quas sibi scribo se-
riosius exponet. nec alia in presentiarum nisi q
me tue sublimitati iterum atq; iterum commē-
do ad eius semper madata paratum ex Roma
undecima die septembris. M. CCCC. LVII.

Neas Cardinalis senensis Procopio Cā-
cellario Bohemie S. P. D. Quāuis raro
nobis scribis ex nicolao tamē simulq; Hē-
rico Senftleben intelligimus te ueterem erga
nos beniuolentiam retinere: & omni officio ue-
ri amici satisfacere: nō repetimus que pro nobis
fecisti. sunt enim plurima. nec nos hi sumus q
referre gratias ualeamus illud tamen quod pos-
sumus facimus. redamus magnificentiam tuā &
animū habemus paratū omnia facere que tibi

Sororio

95

grata sint & nob̄ possibilia id ostēdemus si quā
do p̄ uenerabili Germāo tuo preposito uice gra
denſi aliquid acciderit. quod sibi utile futurū
putemus & in nostra potestate consistat. In
terea rogamus te ut perseueres in officio carita
tis & tui. Enec semper memineris. Insuper quia
mittemus propediem procuratores nostros cū
litteris apostolicis ad capiendā possessionē Var
miensis ecclesie si saltem haberi poterit. Roga
mus amicitia tuam ut eas litteras impetrare ue
lis a regia maiestate q̄s Hēricus predictus dix
erit oportunas nā totū pōdus huiusmodi rei
cōsequende in serenissimo rege ipso Hungarie
ac Bohemie cōsistit ut qui ceperit perficiat. eri
mus nos in eternum sue maiestati & tibi obliga
ti. quippe qui eam ecclesiam suo & tuo fauore
obtinuerimus conabimurq; semper nos gratos
ostendere. Credimus cardinalem sancti angeli
iam apud uos constitutū esse quod si ita est cō
menda nos sue dignationi tamq̄ patri uenera
tu dignissimo. Que sunt apud nos noua scribi
mus ipsi Henrico tibi communicanda. feruet
apostolica mens desiderio exterminandi turcos
sed principes christiani inter se dissidentes piū
eius p̄positū prorsus deferūt deus meliora pre
beat q̄ speramus uale optime ex Roma die un
decima septembris. M.CCCC.LVII.

Que A. ap. nos
non r.

Neas Cardinalis Senensis Iohāni Cardinali sancti angeli Salutem Plurimā
 Dicit Breues more tuo scripsisti ad me
 nuper epistolas. uidi eas libenter. quæ significabant te ex Bosna reuersum prope Hungariam degere ac bene ualere. quod pre ceteris mihi iocundissimum fuit. Spero hec scripta mea reperi-
 tura esse in Austria personam tuam inter mitiores gentes. utinam ita fiat. Nam presentia tua futurum opinor. ut principes illarum partium prorsus componantur. Ait enim Episcopus cardinalis Papiensis se cum Anno superiori ageret in Austria. omnes lites inter Imperatorem & Regem Hungarie adeo attenuasse. ut parū ad integram cōcordiam superfuerit. composuissetq; omnino partes ipsas (ut est opinio) nisi coactus fuisset Norimbergam ascēdere. existimo igitur haud dubie dignationem tuam sine debito determinaturam quod ille infectum reliquid. si tamen ita est ut compositiōi tam parua ut referūt res defuerit. utriūq; sit elaborandū est in eo negotio. nec minus erit cōposuisse Imperatorem & Regem quam Turchum deleuisse. & ego quidem hanc coronam tue dignationi Auguror & opto. Nouitates harum partium non dubito intelliges ex aliorum litteris. ex me tamen hec pauca habe. Rex Aragonum max-

norimberg. 5. 27.

imam Habet in Mari classem Galearum supra. xxx. nauium onerariarum septem. minorū Nauigiorum quamplurium. dicit se iturum in Cathaloniam ut inde fortior redeat cōtra Turchos. Indeque factum est ut Rex Portugallie aduentum suum suspendarit. Genuenses hanc Regis classem contra se armatam putant. simulq; cum eis Florentini & Senenses timent. certitudo nulla est quid tandem Rex Intendat. Comes Iacobus Piccininus cum exercitu circiter quinque milium bellatorum exiturus Regnum fertur. territat ecclesiam simulq; Senenses cum se contra Sigismundum Malatestam profecturum minatur. Vrsini & Comes euersus adhuc inter se litigāt Cardinalis de Vrsinis iam pluribus diebus a Curia recessit ueritus ne quid sibi sinistri acciderit. cum papa exercitū misisset aduersus fratres eius. Nunc rex Aragonum Vrsinorum familiam in suam protectionem recepisse fertur. Timor est ne Romanus ager Nouis inuoluatur litibus. Missus est tamen Cardinalis Sancti Marci Ex parte collegii ad ipsum dominū de ursinis ut si possibile sit controuersie componantur. Dominus noster sanctissimus iterū duas Galeas cū pecunia ad legatū mittit in orientē facit pius pī qđ

*Timor est ne Romanus ager
nouis inuoluatur litibus*

potest. sed relinquit a principibus: nec solus po-
test tanti belli molem sufferre. Imperator turco-
rum contra Nitilenem missurus classem fer-
tur non modicam. sed. dominus insule spe lega-
ti fretus & auxilio Genuensium nauale bellum
intrepidus manet in Albania dicunt Scander-
bechium magnalia perpetrasse contra turcos
quod si uerum est melius tua paternitas reuerē-
dissima que per id temporis prope fuit explora-
tuq; habuit: cupio ut tandem redeas: nec uelis
triennium complere: nisi principes contra tur-
cos excitari posse confidis: commendo me dig-
nationi tue ad eius semper mandata paratum
Ex Roma die undecima septēbris M. CCCC.
LVII.

97
Neas Cardinalis senensis Nicolao Liscio. S. P. D. Grate fuerunt nobis litte-
re tue quibus Germanica negotia signi-
ficasti: utinā melius se res haberent: sed ferenda
sunt que nobis tempora dantur. faxit deus. ut
principes illi nostri aliquando concordēs sint.
ne qui sint sanguine proximi odio disiungant.
Gaudemus procopium cōualuisse: & nostri me-
morem esse. Cupimus nos sue magnificentie se-
pius efficias commendatos. Scribimus regi ma-
iestati & sibi de litteris necessariis ad obtinēdā
ecclesiam Varmiensem. Rogamus in ea re

faxit deus

tuo more sis usgil. & ita efficias quemadmodū
Henricus Senfleben expedierit qui conditio-
nes illius patrie nouit. & noster est fidelissimus
amicus. ab eo scias que sunt hic noua. fluctua-
mus & nos more hominum nauigātium. frater
tuus Volaterras repetiit. Italia multis in locis
peste laborat. sed potissime Sena. nam que bel-
lo afflicta fuit & caritate annone nunc quod ter-
tium erat morbo languescit. Vale & nobis sepi-
us scribe datum Rome undecima septembris.
M.CCCC.LVII.

ab eo scias que
sunt hic noua.

Neas Cardinalis senensis Vlrico Rie-
der Salutem plurimā dicit Recepimus
litteras tuas quas reddidit nobis Iaco-
bus Imperatorie maiestatis nuncius. Agimus
tibi gratias pro litteris scriptis in facto ecclesie
Varmiensis. scimus enim te eas dictasse & expe-
diri fecisse. nunc opus est ut alias iterum expe-
diri facias ad Serenissimum regem Polonie &
alios pro ut opus fuerit. quemadmodū latius
te admonebit procurator noster. quem statim
mitteremus ad possessionem capiendā. super fac-
to iaurinēsi expediuimus litteras iuxta deside-
um maiestatis Imperatorie. quas ipse Iacobus
secum apportabit. Rogauit ipse nos ut concede-
remus sibi pecunias. concessimus primo sex au

reos: & deinde iterum rogauit nos ut alias pecu-
nias sibi mutuaremus pro reditu necessarias. Fe-
cimus illas sibi concedi per banchum: & obliga-
uimus nos pro eo intuitu maiestatis imperato-
rie cui debemus omnia: uoluissimus quod ipse
habuisset aliqua scripta uel maiestatis eiusdem
uel tua libentius sibi subuenissemus: tamen ga-
nuntius imperatoris est: noluiumus eum derelin-
quere sicut ab eo intelliges. Rogamus des ope-
ram cum eo postquam redierit ut nobis satisfac-
iat. Intelleximus de dispensatione tua. erimus
cum correctore & uidebimus quid faciendum
sit: scio quod littere nulle possunt obtineri gra-
tis ab isto Papa: nisi pro persona Imperatoris.
si uis quod exponamus pecunias pro te: scribe
nobis: & libenter id faciemus. Quia quamuis
pauperes sumus: adhuc tamen pro te inuenie-
mus centum aureos cum opus fuerit. Habebis
cum presentibus litteras ad Iohannem Hinder-
bachium. Rogamus eas sibi mittas ubicunque
fuerit & nos sublimitati Imperatorie commen-
des ad cuius mandata paratissimi sumus. Da-
tum Rome Die Vudecima Septembris Mille-
simoquadringentesimoquingagesimo septimo.

99

Neas Cardinalis Senēsis Iohanni Hin-
derbachio Salutem plurimā dicit La

borauimus diu tui causa aduersus aduersariū
tuum super prebenda Ratisponensi: & deniq;
peperimus tibi pacem obtinuimus. namq; pre-
bendam prouisi Ratisponēsi dari domino hū-
manno: ut tibi quies esset & ita factum est. hoc
scribimus ad consolationem tuam. Rogamus
ut nos imperatorie maiestati commendes & iu-
ues nos ad possessionem habendā ecclesie Var-
mienfis. Vale optime Ex Roma Die undecima
septembris. Millesimoquadringsimoquin-
quagesimoseptimo.

100.

Necas Cardinalis Senensis Baua-
rie Duci Salutem Plurimam Dicit
Veniet ad excellentiam tuam ue-
nerabilis uir Henricus Senfleben
& aliq nro nomine refert cui Rogamus ut ple-
nam credētie fidem prestare uelis; & in his que
uice nostra petierit: benignum impartiri fauorē
quemadmodum de tua erga nos caritate plene
confidimus. ab eo etiam scies negotium eccle-
sie Ratisponensis pro tuo desiderio expeditum
esse in qua re fecimus quod uires nostre potue-
re ut honori tuo sitis facere. Datum Rome Die
undecima Septembris. Millesimoquadringen-
tesimoquingagesimoseptimo.

*in plura recte ne-
fidez et*

pro hoc desiderio

Neas Cardinalis Senensis Ludouico
 Duci Bauarie. Salu. P. Dicit. Sigismū
 dus Schretil bone indolis Adolefcens
 primus huc uenit in causa Ratispanensis eccle
 sie primusq; litteras tuas nobis reddidit inste
 rit die noctuq; diligentissime laborans; ut desi
 derio tuo satisfaceret cū iam res sit ad uotū ex
 pedita dignus est qui benigno fauore tractetur.
 rogamus igit ut Ruperto administratori Rati
 sponensi consanguineo tuo eum cōmendare ue
 litis: atq; ita efficere ut de primo beneficio uaca
 turo ei conuenienti sibi omnino prouideatur.
 reddens enim mercedem cōdignam suis labori
 bus & nobis singularem prouidentiam faciens
 qui eū iam pridem nouimus & pro sua uirtute
 dileximus. datū Rome die undecima septēbris
 M. CCCC. LVII.

hominis est qui
 benigno fauore
 tractetur

gram

Neas Cardinalis senēsis Martino mair
 S. P. D. Sunt nonnulli tue nationis ho
 mines parū pensi habentes: quibus Ro
 mani pōtificis auctoritas neq; necessaria esse ui
 det: neq; a chrīsto instituta. contra quos hāc epi
 stolam scribere & tibi transmittere decreuimus
 ut si quando tales te homines adierint: habeas
 ex nobis quo gladio eorum temeritatē cōfodias:
 nam eos non solum scripta iurare uellent & au

hominis parū pensi
 habentes.

ahus
 posset.

toritas ecclesie lōge lateq; diffusa: sed ipsa quo
q; naturalis ratio eius aduersa ē q; lex nature im
mobilis & inuariabilis adeo fixa est ut neq; epi
cheiā ferat audi ergo quomō istos reuicimus, re
fellimus prosternimus, cū christianis nobis que
stio est qui euangelium recipiunt & christū dei
filiū pro nostra salute incarnatū & passum fatē
tur. hi nobis & quāq; negebunt sacramenta in ec
clesia ab ipso dei filio esse instituta qbus ad salu
tem nostrā utimur. Baptismi confirmationis.
Eucaristie. Penitentie. Ordinis Matrimonii &
Vnctionis extreme quorū unū quod est princi
palissimū scilicet ordinis aliorū duorū que po
tissima esse uidetur. Eucaristie ac penitentie mi
nisteriū in se cōtinet. nā sacerdotes hac potissi
mū causa sunt instituti ut purgātes per peni
nitentiā homines a peccatis suis & in gratiā dei
redeuntes: ydoneos faciāt ad christi corpus par
ticipādū: deinde corpus christi cōsecrātes illud
eis administrent. Videmus autē ita natura cō
paratū esse ut omnis potestas que ad principa
lem aliquē ordinata est effectū inferiores pote
states sibi subseruiētes habeat quod maxime in
artibus apparet: nā artēs que formā materialē in
ducūt alie subseruiunt que materiā disponūt &
rursus ars illa que formam inducit alteri seruit
ad quam pertinet finis effecti operis. nam qui

ta
nō sacer
92. principalis
ē ordo

per

ligna cedit arti manufactiue deseruit. Et hec
rursus gubernatorie. Illa uero militari uel ico-
nonice quēadmodū nauigatio ad diuersos ordi-
natur fines. cū ergo potestas ordinis in eū finē
cōstituta sit ut purgatis hominib⁹ corpus chri-
sti ministret. palā est inferiores ordines ei deser-
uire ea preparantes que ad hoc opus necessaria
sunt & infimi quidē ordines sacerdotali deser-
uiunt populū preparantes. hostiarii quidē arcē
do infideles a cetū fideiū. lectores instruendo.
catecuminos elementa fidei tradentes propter
quod eis scriptura ueteris testamenti legēda cō-
mittitur. exorciste uero eos purgant qui demo-
niorū uexatione a sacramentorum perceptione
impediuntur atq; ita hi tres ordines disponēdi
populi curā habent. est & quartus. Accolitorū
ordo cui uasa non sacra credita sunt in quibus
sacramenti materia preparatur. Subdiaconi ue-
ro ministeriū habent super uasa sacra & super
dispensatione materie nōdū cōsecrate. Diaconi
autē ulterius processere. administrāt enim atq;
contingūt materiā iam cōsecratā christi sangui-
nē populo dispensantes. subseruiūt autē omnes
hi ordines sacerdotali etiā in preparatione popu-
li. nam diaconibus committitur euangelica do-
ctrina preponenda populo subdiaconibus apo-
stolica. Accolitis luminū cōmissa est cura qd ad

De minoribus ordinibus

De sacris ordinibus

solēnitatē doctrine proculdubio pertinet atq;
ita hi sex ordines ad septimū referūtur qui sa-
cerdotalis appellat̃. at cū ordinū horū collatio
cū sacramento quodā perficiatur. sacramēta ue-
ro ecclesie dispēsatōres requirāt ydoneos. neces-
sariū est superiorē aliquā potestātē esse in eccle-
sia altioris ministerii que ordinis sacramēta dis-
penset. hanc autē maiores nostri episcopālē ap-
pellauere que quāuis in consecratione corporis
christi sacerdotalē nō excedat: superat tamē in
his que ad regimē populi pertinent nā & ipsa
sacerdotalis potestas ab episcopali deriuatur. &
que sunt ardua circa populi curam. episcopis re-
seruāt. nec sacerdotes ipsi dū corpus christi con-
ficiunt rebus aliis utuntur quam per Episcopū
consecratis ut. altari calice uestibus. est igitur
manifestum summam regiminis quod in popu-
lo christiano geritur ad episcopalem pertinere
potestatem. Verum quamuis populi per diuer-
sas dioceses ac ciuitates distinguantur sicut tā-
mē una est ecclesia sponsa christi ita: & unum
oportet esse populū christianū. & sicut in uno
populo spāli unus requirit̃ Episcopus ad quē
summa rei differat̃ ita & ī toto populo christi-
ano per necessariū ē unū esse totius ecclesie ca-
put unū rectorē atq; magistrū ad quē maxima
queque & difficilia referantur cumq; ad unitatē

d'ordine sacerdoti
italy

d'ordine episcopali

ecclesie conseruandam illud potissimum requi
ratur ut una sit omniū fides. circa ea uero que
fidei sunt questiones uarias suboriri contingat
unū esse principē unūq; caput oportet et supnū
iudicē qui questiones ipsas dissoluat. alioquin
sententiarū diuersitas ecclesiam ipsam diuide
ret ac resolveret unitatē: quemadmodū factum
esse uideamus ante concilium nicenum dū sibi
quisq; uiuebat & ad Romanam ecclesiam par
tius habebatur respectus: & nos quidem palā
uidemus omnes qui tempestate nostra peregri
na inueniūt dogmata & errores predicant illud
in primis sibi usurpare ut ecclesie Romane au
toritatem & principatū differantur. At cum
christus deus noster sponsam suam ecclesiā tā
feruenti amore dilexerit ut sanguinē suum pro
ea fuderit crucis tormēta perpeffus: nequaquā
credendū est eum in his que necessaria sunt ec
clesie nō oportune cōsuluisse: cū de synagoga p
Isaiam dicat qđ ultra facere debui uince mee &
nō feci: itaq; cū necesse sit ad pfectū regimē unū
preesse a quo ceteri depēdeāt: minime dubitādū
est quin ex ordinatiōe christi unus ecclesie pre
sit & hūc nos Ro. presulem appellamus: uulgus
papa nominatū: sup cū ecclesie regimē ab eo in
stitutū sit: per quē Reges regnāt & legū cōdito
res iuste decernūt: nō ē ābigendū quin ecclesie

(ōciliū nicenū)

tiptan. nēa

Romanus presul

regnū optime sit ordinatū: optimū autē multi-
tudinis regimē illud ē qđ ab uno gerit: id autē
ex fine patet: nā finis opti regimais pax est: et uni-
tas subditorū: unitatē autē que pacis est nutritrix
nemo dubitauerit lōge melius ab uno seruari
q̃ a pluribus. Vñs enim dignitati congruit ob
quā rē non est ambigū: quin ecclesie regimini
tanq̃ optimo presit unus: huc accedit qđ in apo-
calipsi Io. ait se scilicet uidisse Iherusalē descen-
dentē de celo & moisi mandatū est ut omnia fa-
ceret secū dū exemplar ei mōstratū in mōte: qui-
bus ex rebus quid aliud intelligimus q̃ militā-
tē in terris ecclesiam instar esse triumphātis in
celo. At cū in illa unus sit dominus dicēte eodē
Io. rursus in Apocalipsi. ipsi populus cui serūt
& ipse deus cū eis erit eorū: deus: quis nō intel-
ligit ecclesie militantis unū esse principē opor-
tere recte igitur Ioel. primo scriptū est Congre-
gabuntur filii Israhel pariter & ponent sibi ca-
put unū. dominus quoq; apud Io. ait fiet unū
ouile & unus pastor & ad Ephesios doctor gen-
tiū Paulus solliciti inquit seruare unitatē spiri-
tus in uinculo pacis. Vñ corpus & unus spiri-
tus sicut uocati estis una spe uocationis uestre
Vnus dominus una fides unū baptisma unus
deus. sed dices fortasse unum caput & unus pa-
stor ecclesie Christus est. qui est unus & unius

finis optimi re-
giminis

apocalipsi

Apocalipsi

probat i ac diuinitatem
esse summi pontificis

probat necessarios esse
sacerdotes.

probat omnes magis

nec fas est dicere
potestatem petri datam
ad successores non
transire.

ecclesie sponsus & hic cuncta gubernat. nec opus
est aliū adhibere pastore. Vana est argumen-
tatio tua nā cū omnia ecclesiastica sacramēta chri-
stus ipse perficiat ipse est enim qui baptizat: & q-
peccata dimittit. ipse est enim uerus sacerdos q-
se se obtulit in ara crucis & cuius uirtute corpus
ei⁹ in altari quotidie cōsecrat. possemus dicere
sacerdotes minime necessarios esse. Quod quā-
re sit absurditatis nequaquā te latet. Scis enim eū
dē christū cū ex hoc mūdo transiturus esset ad
patrē quoniam corpore ab futurus erat elegisse
ministros per quos sacramenta fidelibus dispē-
sarent. eadem igitur ratione necessarium fuit ali-
quem eligere cui uniuersalis ecclesie curā com-
mitteret quod fecit. dixit enim Petro ante ascen-
sionē suā pasce oues meas & ante passionē tu in-
terim confirma fratres tuos & rursus Petro soli
ait. tibi dabo claues regni celorū. quibus uerbis
palā ostendit potestatem clauium per Petrū ad ali-
os deriuandā ut ecclesie seruaretur unitas. nec
fas est dicere: hanc dignitatē Petro datā ad suc-
cessores eius non deriuari. Nā christus ecclesiā
usq; ad finē seculi duraturā instituit. secū-
dum illud Isaie. ix. ca. super soliū Dauid & super reg-
nū eius ut cōfirmet & corroboret in iuditio &
iustitia a domino & usq; ad sempiternū nā po-
testas apud eos qui cū christo uiuere ita institu-

ta est ut ad posteros deriuaret pro utilitate ec-
clesie usq; ad consumationem seculi & hoc est
quod ipse saluator ait Mathei ul. Ego uobiscū
sum usq; ad cōsumationem seculi. Itaq; liquet
unū esse pontificē qui presit ecclesie uniuersę
& post cristū petrus fuit illo autē uita fūcto: suc-
cessores eius ad Calixtū usq; tertiū christi uica-
riatū tenuere: nec dici potest aliā quāpiā ecclesi-
am hac prerogatiua gaudere: nec ipsam qdē Ihe-
rosolimitanā in qua fuit officina nr̄e salutis. &
cui Iacobus frater domini magnus prefuit apo-
stolus. nā christus cū uicariū suū Petrū eligit
loco hanc dignitatem cōcessit quē Petrus ipse
suo sanguine consecraret Iherosolimitanā autē
ecclesiā quā nicēna synodus ab omnibus hono-
randū esse uoluerit: saluū tamē esse decreuit ius
cesarę palestine que tūc eius erat metropolis.
Romana igit ecclesia ut sacri canones aiunt a
domino & non ab alio caput omnium est cōsti-
tuta: que principis apostolorū ac doctoris gētiū
sanguine dedicata: ibi apud se celeste regnū ha-
bere meruit ubi terrenū usq; ad summū creue-
rat imperiū: nam sicut Romulus & Remus in-
itiū ibi mortalis iperii fecere: ita Petrus & Pau-
lus celeste regnum fundauere. Datum Rome
tertia Idus septēbris. Millesimoquadringente-
simoquingagesimo septimo.

*sedis ap^{te} q^{te} p^{te} h^{te}
dumit⁷ i⁷ urb⁷ eoa*

faxit deus

Neas Cardinalis senensis Martino Cā
cellario Archiepiscopi Maguntini Sa.
P.D. Fuit nobis Epistola tua nō minus
iocūda q̄ grata Ex qua ualitudinē tuā simulq;
cōiugis tue bonā esse cognouimus & natū tibi
esse filiū quē Archiepiscopus Magūtinus p̄ sua
benignitate de sacro fonte leuauit: qđ tibi &
honorī esse & utilitatī nō dubitamus. faxit deus
ut filius ipse tibi sup̄stes sit & tue uirtutis heres
atq; doctrine. Audiuius deinde que uir pro-
bus ac modestus uigādus eisdē Archiepiscopi
secretarius tuo nomine nobis exposuit: que duo
principaliter fuere. primo enim que fiūt apud
Magūtinū de s̄ctissimo domino nr̄o & ipsius
curā q̄rele indies narrauit ex ordine. Secūdo re-
tulit quo animo sit idem Magūtinus erga Ro.
ecclesiam & ipsum dominum nostrum sanctis-
simum: & quomodo ad obuiādum peruersorū
hominum Machinationibus necessarium tibi
uidetur intelligentiā quandā fieri inter sanctis-
simum dominū nr̄ū & ipsum archiepiscopū.
intelleximus etiā per que media eandem intel-
ligentiam recipiendā esse putas: sunt nō parua
que nobis significas: neq; illotīs attingenda ma-
nibus. facis nobiscū ut amici cum amicis solent.
libere atq; aperte loqueris & confidenter. que
geris in animo: patefacis: id uero ex amore fieri

cognoscimus: teq; ueteris amicitie memorē an-
tiquum seruare morē animaduertimus cum si-
mul in noua ciuitate degeremus: nihil enī tūc
tā arduū fuit: nihil tam abditum atq; secretum
qđ alter nīm nō cōmunicaret alteri: facis probe
qđ lōgo licet locorū interuallo disiūctis nobis ni-
hil putas reticēdū esse: faciemus & nos idē er-
ga te: aperiemus tibi omni ex parte animū nīm:
atq; ut amicitie nostre cōuenit summa cū liber-
tate loquemur. considerauimus igit in primis
que dicūt cōtra summū pōtificem atq; Germa-
nos fieri murmura: nec miramur siquidem nul-
lus unq̄ beatī petri locum tenuit: qui nō latrā-
tiū dētibus impeteret: nec magnū putamus: si
quis tertio detrahit Calixto cū mgro eius scia-
mus detractū fuisse christo. uerax est enī salua-
tor ipse: nec poterit ueritas nra mētiri: qā nō est
discipulus sup magistrū nec seruus maior do-
mino suo. Germani tamē si uerū fateri uelint: si
militerq; reliqui christiani: nihil habent cur de
Calixto murmurare possint: nisi qđ cū pontificē
tradidit nobis deus: quo digni non fuimus: neq;
enī huius sanctissimi presulis mores plebi sue
cōformes existunt: qui cū diuinā in terris agat
uitā: angelis potius debuit qđ hominibus prefici.
nihil pius pater quod suū est querit. cogitatus
suos omnes iactauit in domino. honorē christi

(omnino Calix-
tum tertium)

communī utilitate sollicitum calūmniari pre
sumūt. nā qđ aurū a uobis extorqueat in qua
est prorsus accusatio nihil enim preter consue
ta iura recipit: nisi fortasse spōte sua nōnulli in
classem cōtra Turchos pecunias offerant: quos
paucissimos esse cōstat. utinam tot essent: qui tā
te rei ac tam necessarie oportune subuenirent.
Electiones ecclesiarum canonicas qui dicunt a
sua sanctitate cōtemni: aut ecclesias metropoli
ticas seu cathedrales in Alamania reseruari lon
ge a ueritate recedunt: nulla electio reiecta est q̄
constiterit fuisse canonicā. Pontificalis ecclesia
in alamania nulla reseruata est specialiter a do
mino nostro. cōtra cōcordata uestra nō est eius
propositum neq; fuit hactenus quicquam agere
Et quamuis nemo imputare possit si sua sancti
tas dignitates principales in collegiatis ecclesi
is siue primas post Pōtificales reseruauerit neq;
enī cōcordata in hoc aduersant nō tamē inueni
unt facile reseruaciones beneficiorū nisi p Car
dinalibus aut aliquibus fortasse maximis ui
ris ab eadem sanctitate emanasse itaque nesci
mus quo uultu quo ore qua denique audacia
presumūt aliq̄ sanctissimo presuli nostro detra
here tanquā nationi uestre onerosus existat: q̄
profecto nō tantū nationi hispanice (unde sibi

origo est quantum Germanice affectus esse uideatur: & qui diuinitus nobis datus est: ut hoc periculoso tempore ab infidelium incursione. maximeque Turchorum impetu orthodoxam christi religionem non solum tueretur: sed etiam eleuaret & propagaret. laudamus igitur & omni honore dignum reputamus Archiepiscopum Maguntinum qui reiectis malignantium insidiis apud ipsum dominum nostrum sanctamque sedem apostolicam omnium fidelium matrem. atque magistram permanere decreuit. Facit quod doctum quod prudentem quod bonum prelatum decet qui peregrinas respuens opiniones in solida sanctitate Romane ecclesie doctrina & in ipsi christi petra pedes figit. facit modo quod fecit dum alias eadem querebantur que modo tentantur. nunquam enim Eugenio sancte memorie summo pontifici defuit quamuis multi ex Germanis in illum deseuerent. Nouit omnia noster pontifex eiusque probitati miro modo afficitur: nec unquam eius nominis absque singulari laude & meminisse ita ut certissimi sumus nunquam ipsius petitiones in conspectu huius presulis uanas fore: que digne exaudiri uideantur. Ceterum quod secundo loco Secretarius antedictus exposuit: graue nobis Et alienum uisum est: quod ex uiro docto ex iuris interprete & in magnis uersato cau

sis prodire deberet. Nosti enim Romanū pre-
sulem unicum esse principem cui omnes obedi-
re tenentur. Petri & Pauli locū tenet: qui sedet
in apostolico trono. Christi uicarius est qui Ro-
mane presidet Vrbi Non est cur se cuiuspiam in-
telligētie nomine uel federis obliget. Neq; sub-
ditorū ē cū dominis suis federa querere. nec tu
fortasse ita loqueris ut Romanū presulē ex in-
telligentia queras obligare: quod nosti quantiū
iura permittāt. sed aduertimus que petis ipsius
causa. magna profecto & que nos aliquantulū
de tua compulerūt admirari prudētia. Scimus
tamen quia cum amico omnia confidenter agis.
Idem & nos facimus. Vtimur respondendo ca-
fidutia: qua tu interrogando es usus equidem.
indigna putauimus que nomine archiepiscopi
peterēt. Nec arbitramur eos bene agere: q archi-
episcopo ea petenda suadent: quamuis nec sue
menti que semper modestissima fuit talia credi-
mus esse persuasa. Sue namq; dignationi id sa-
tis esse debet: ut antecessoribus suis equalis exis-
tat. Neq; illa querat: que ante centū annos nul-
lus obtinuit. Archiepiscopus Rectum & lauda-
bile fuerit propositum eius: si neq; Romanum
Pontificem minorem: nec se maiorem suis ante-
cessoribus esse uelit. Illud quoq; attente conside-
rabit: quis ecclesie Maguntine presueritne Ro-

mana sedes conculcetur aut quouismodo depri-
matur Certū est enim quia languēte capite ne-
queūt membra consistere. Neq; possunt riuuli
nō arescere fonte siccato. Salus ecclesiarū omni-
um pfecto ex Romane sedis precellētia & sum-
ma auctoritate dependet. Quibus ex rebus nō
essemus ausi ea quoquo modo aperire domino
nostro: que nobis pro intelligētia cōtrahēda sig-
nificasti. sunt enim eneruatiua iuris apostolici:
& nimis profecto preiudicii prescuerētia & illa
presertim que de confirmationibus pōtificialiū
ecclesiarū attigisti nō ignoras (ut credimus) qua-
lis sit ipse dominus noster. quāta est in eo circū-
spectio. quāta rerū omniū noticia. quāta graui-
tas atq; cōstātia. Et si enī omnes laudandi sunt
quos nouimus Romani presules: hunc tamen
omnibus preferendū putamus: qui cū uite mū-
dissime sit & omnia gerat cōmendatione digna.
Tum uero his conditionibus peditus est: ut
falli nullo modo queat. Est enim etate grande-
uus uersatusq; est in arduis maximisq; negotiis.
doctrina ea presulget: cui similem nemo est qui
audierit in eius antecessorē fuisse. Itaq; non est
facile decipiendus: qui cum multa per etatem
uiderit tum sciētie lumē cum rerum magnæ
experientia coniunxerit. rideret nos sua sancti-
tas si quid ei proponeremus doctissimū eius

languēte (capite nō)

auribus quoquomodo indignum: atq; ob hanc
causam nō presumimus ea sibi referre: que tuo
nomine nobis exposita sunt. Neq; enim sua pie
tas eos probare solet: qui res minus iustas sibi
pponūt. Verū ut ad grauamina natiōis uestre
redcamus: si quid est quod emendatione egeat:
laudamus id sanctissimo domino nostro signi
ficari: nec dubitam⁹ qn sua sanctitas debito mō
puideat. Illud autē nobis exploratissimum est.
Archiepiscopū scilicet prefatū in optima repu
tatione apud sanctissimū dominū nostrū esse:
fauoreq; sibi & oportunū presidiū ab eo nūquā
defuturū. certo scimus aduersus omnes qui si
bi molesti fuerint. quod si eius oratores huc ue
nerint: recipientur pfecto benigne: & humani
ter tractabunt. neq; duras inueniēt apostolicas
aures in his que cōcessu digna petierint qđ ue
ro dicis serenissimū Impe. & ipsum archiepisco
pū si se cū sancta sede apos. itellegerit facile im
pedituros aduersantiū machinam etiā id quidē
credimus: & ita factū esse nouimus superiorib⁹
ānis: at cū Impe. prefatus cū sanctissimo domi
no nro unanimis sit: nec unq̄ ab huius sancte se
dis deuotione declinauerit: curādum est ut ipse
Archiepiscopus idem agat: in qua re cum tua
multum consilia possint: rogamus ut in hoc tu
os intēdas neruos: uel isq; doctrinē tue nomē in

defendēda Romane ecclesie auctoritate potius
quam in opugnanda clarum facere. sic enim &
Maguntine ecclesie recte cōsules; & tibi ac tuis
amicis utilitates crescent & accumulabūtur ho-
nores Datum Rome duodecima Kalen. octo-
bris M. CCCC. LVII.

104 Alixtus Episcopus seruus seruorū
dei Dilecto filio Iohanni Cardina-
li sancti Angelī Salutem & aposto-
licam benedictionē. Ex litteris que
de partibus Austrie ad Curiam nostram indies
deferuntur intelligimus dilectionem tuam cū
littere ille scriberentur adhuc fuisse in Hunga-
ria de qua re admirati plurimum sumus; cū iā-
pridem tibi scripserimus & ad partes alamanie
te conferres; eam discordiam pro tua facultate
sedaturum, que inter carissimos filios nostros.
Federicum Romanorum Imperatorem & La-
dislaum Hungarie ac Bohemie Regem uersat;
que quantum pariculosa sit; & quantū reipub-
lice christiane damnosa; pro tua singulari pru-
dentia non ignoras. nescimus que te causa tam
diu retardauerit; cū te nō lateat nō minus utile
fore dictos principes adinuicē reconciliare; quā
Turchorum perniciosos obuiare conatibus. Si
quidē noxiora multo sunt intestina bella quā

103

externa; & frustra his qui foris sunt resistimus:
si ab his qui intus sunt uulneramur: itaq; uolu-
issemus te ^{qui} primum recepisti litteras nostras
ad Imperatorem & regē prefatos iter arripuis-
se qd̄ quidē fuisset nostro iudicio ex pediētissi-
mū. Verū cū nouissime nobis relatū sit dictum
Hungarie ac Bohemie regem circa festum san-
cti martini proxime futurum decreuisse Bohe-
miam petere: ut sibi sponsam suam & carissimi
filii nostri Caroli Regis Frantie natā conducī
faciat: & cū ea solemnes ibidē nuptias celebret:
pro qua iā fertur oratores misisse: committimus
tibi: & harū tenorē seriose mādamus: ut omnibus
aliis postpositis ad ipsum Regē ^{quā} celerrime
te cōferas: eiusq; nuptias tā sui q̄ dicti regis Frā-
tie consideratione nostro & apostolice sedis no-
mine ut dignū est tua presentia honores: erunt
enim ut fama est he nuptie plurimum excellen-
tes ac magnifice tā respectu personarū inuicem
cōtrahentium (quarū sanguis clarissimus est &
sublimis dignitas) q̄ principū qui cōuenturi eo
dicūtur: cū non solū dilecti filii nobiles uiri Ba-
uarie & Saxonie duces. Marchionesq; Brande-
burgenses cum coniugibus suis sed etiam caris-
simus in christo filius noster Casimirus Rex
Polonie simulq; consors eius Regina earundē
nuptiarum celebritate asserantur inter futuri.

Nuptie

Consideramus autem q̄ in tantorum conuētū
principum multa tractabuntur in quibus erit
tua presentia ne dū utilis sed etiam necessaria:
poterisq̄ in tali cōuentione de modis per quos
religio nostra contra Turchorum impetus de/
fendatur commode tractare & cum sint ibi nō/
nulli male de fide catholica sentientes: eorū ma/
licie ne quid in tanta congregatione nocere pos/
sit oportune obuiabis. quibus ex rebus necesse
est ut eidem congregationi prorsus interesse cu/
res. & ita nos dilectiōi tuæ iterū atq; iterū cōmit/
timus & mandamus. responsum tuū super his
quam celerrimum expetentes. Datum Rome
die prima octobris. Millelmoquadringentesi/
moquinquagesimoseptimo. Eneas Cardinalis
senensis dictauit.

105

Eneas Cardinalis senēsis Henrico senft
lebē. S.P.D. Gratissime fuerunt nobis
littere tue quibus Regium in Bohemiā
transitum significasti: & nuptias excellentes in
Praga futuras. retulimus singula domino nro
sanctissimo: q̄ mox litteras scribi iussit ad Car/
dinalem sancti angeli legatum mandans ei ut
euestigio Hungariā post habita ad regiam ma/
iestatem se conferat: eius nuptias honoraturus.
mittimus tibi litteras ipsas siue breuia sunt ro-

amphigro

gantes ne graueris. **Q**uantotius ea sibi transmit-
tere: quia pondus habent in se non modicum. de
Roran nostro fecimus uerbum apostolice pie-
tati. negat ipse dominus noster decimarum ali-
quas bullas illi concessas esse. Laurentio Roua-
relle bene a te & consilia & auxila prestita sunt
eum caritati tue magis magisque comendamus.
rem Vratislauensi Episcopi oportune absol-
uimus sicut ex Vincislao cognosces. restat epis-
copum ipsum nobis in agendis nostris fauorabile fore.
audies ex Bartholomeo canonico nostro quid
actum sit in ecclesia Varimensi rem totam tuis
comisimus humeris: ut ab eo finis habeat: quod
dedit initium. Gaudemus te de reditu cogita-
re sed prius cupimus negotium nostri Episco-
patus absolui quam redeas. Quod facile fiet si
quemadmodum fama est Rex Polonie ad Pra-
gam se contulerit. Cura inter cetera ut ea obliga-
tio habeatur: in qua magnus magister Perusie
antecessori nostro in quinque milibus florenorum
quos mutuo receperat sese obnoxium fecit: quem
admodum Bartholomeus prefatus plene in-
structus est: noua alia hic non sunt nisi quod & in-
ter Vrsinos & Comitem Euersum heri treuge-
usque ad annum permansure in dicte fuerunt.
& ab abutraque parte recepte: quod saluberrimum est:
& rebus agendis apprime conducit: inter Regem

girolamo

q. pondus hnt i
se n modum

Nem alia hic
n hnt

Aragonum & Sigismundum malatestam con-
cordia tractatur. & que si sequetur ut spes est res
italicas admodum quietabit Vale ex Roma die
prima octobris. M.CCCC.LVII.

106

ex sma cedunt.

Neas Cardinalis Senē. Nicolao Iscio
S.P.D. locūde fuerūt nobis littere tue:
quibus Regiam maiestatem in Bohemiam tra-
situram esse cognouimus: preclaras sibi nuptias
peracturam. Vtinam omnia piissimo illi & fere-
nissimo Regi ex sentētia cedant credimus con-
uenienter cum potentissimo Rege Polonie & ad-
uentantibus principibus ut fama est complu-
ribus in eo cōuentu aliquid tractare debere qd
religiōi cristiane saluberrimū fiat. legatus apo-
stolicus sicut sibi mandatum est ad uos si con-
ualebit prorsus se conferet quo cum sapienter
erit de re tibi nota tractandum. Nam ei nō om-
nia que aliis placent. Rogamus rē nrī episcopa-
tus Varmiensis si Rex Polonie affuerit curan-
dum suscipias. Nam uerbo uno sublimitas no-
stri Regis eam absoluet. Stude ut magnificus
cācellarius hoc ipsū cordi habeat. nihil est enim
quod dubitemus fieri posse in quo sua magnifi-
centia neruos intenderit suos. commenda nos
probitati sue eiusq; bone ualitudini consule. nā
eius sanitas & nostra & multorum prosperitas

107

est commenda etiā nos ueteribus amicis & pre
sertim Vradiensi si affuerit Gubernatori Do
minus de Rosis & domino de Clena similiterq;
Stlentioni & aliis illius regni proceribus. quorū
commoditatibus semper studere prouidimus
& uoluntarii. bellum quod in foribus urbis hu
ius accusabas tamdiu mansisse. heri per induti
as annales sublatum est. Interea pax integra cō
ponetur. turbide fuerunt res nostre hactenus:
nunc serenescunt & meliuscule fiunt. Iacobus
Piccininus in Marchiam petit transitum Sigis
mūdo male teste illaturus bellū. sed hoc quoq;
incendium extinguere annititur pontifex max
imus: quod si pro spe fecerit tota ferme italiā
conquiescit & ad tutandam contra Turchorū
perfidiam ueram christi religionem liberius in
tendere poterit. hec procopio & Cardinali si af
sit communicata esse uolumus. tu uale pro tua
consuetudine nostri memor. ex Roma Kalen.
octobris. M.CCCC.LVII.

u. r. b. m. m. m. m.

belli

107.

Neas Cardinalis Senēsis Iohanni Car
dinali sancti angeli. S. P. D. Cognosces
ex litteris sanctissimi domini nostri q̄
necessaria sit presentia tua in nuptiis quas se
renissimus Rex Hūgarie celebraturus est in Pra
ga. ob quam rem quamuis non puto necessariū

dignationem tuam adhortari: Vt quam celer-
rime eo se conferat) quia tamē eius rei utilitatē
non solum animo percipio sed manibus quodā
modo ut ita loquar palpare uideor. non possum
facere quin tanq̃ seruator & filius tuus ea scribā
que honorem tuum concernere animaduerto.
sane quis pietas domini nostri id iuditiū de tua
dignatione faciat: quod de uiro prudentissimo
& optimo habēdum est: & quis omnia que per
te facta sunt miro modo commēdet. illud tamē
plurimum admiratur q̃ dissidentibus inter se
serenissimis Principibus Romanorū Impera-
tore & Hungarie rege non statim ad sedandas
eorum discordias sepositis aliis negotiis prope
rauisti cum certum sit illis inter se contendē-
tibus. Non solum nobilem illam Austrie pro-
uinciam plurimum cōturbari: sed etiam turcis
uiā preberi: qua facilius ad christianitatis inua-
sionem prorumpere possint. uidetur igitur mi-
hi admodū expediens q̃ tua dignitas ad prefa-
tas nuptias iter suū acceleret: que ut existimat̃
mense Ianuario aut tardius Februario celebra-
buntur. erit cōuentus ille celeberrimus in quo
duo Reges & tot principes conuenient. nō du-
bito quin magna ibi tractentur: & ut arbitror
quinq; principaliter agitabuntur in eo loco ne-
gotia. namq; cū lites Imperatoris & Regis nō
dū composite sint erit cura illorum principum

imprimis eas sedare inter Polonie Regē & fra-
tres sancte marie Theutonicorū agēs de cōcor-
dia. Bohemi de suis articulis curiosi erunt illi q̄
sunt in Rheno & res nouas contra sedem apo-
stolicam moliuntur, non omittent per oratores
suos in eo conuentu aliquid attemptare postre-
mo etiam de defensione fidei contra Turchos
ut mea fert opinio inter tantos proceres sermo
fiet. Magna sunt hec & profecto tuam presenti-
am merito exigūt. itaq; tanq̄ seruator tuus sua-
deo ne quo pacto ei congregationi absis: quod
esset & inhonestum & incommodum apostoli-
ce sedi, quod si interfueris complacebis procul-
dubio non solū regi Hungarie sed etiam regi
Frācie cuius filie nuptias honorabis. obuiabis
malis que per nonnullos procurantur: & mul-
ta bona opera procurare poteris tam pro pace
christianorū q̄ p defensione fidei cōtra inimicos
crucis cristi Piumq; sanctissimi domini nostri
desiderium hoc potissimum modo adimplebis:
& rem facies tua uirtute dignā duabusq; maxi-
mis nationibus Gallice & Germanice simulq;
duobus maximis principibus hoc est impera-
tori in patruelis sui & regi Frantie in filie sue
honoratione rem gratam faciens demulcebis
capita Datum Rome die prima Octobris M.C
CCC.LVII.

ut non fiet
opinio

et re fueris tua
uirtute digna.

letati & oblectati
sumus

octavus p. g. r.

Neas cardinalis Senensis episcopo oue
tensi Sal. P. D. litteris tuis quas amico
tuo ad Hispaniam scribis & letati & ob
lectati admodum sumus: letati quidem q̄ tem
pora nostra claris flore ingenii & uim eloque
tie passim crescere atq; ad exteras penetrare na
tiones animaduertimus: oblectati autem quod
in epistola tua multum leporis multūq; salis in
uenimus: & cum omnia que scribis graua dig
naq; philosopho proculdubio sint, tum illud no
bis precipuam quandā exhibuit uoluptatē qđ
exēplis ietro atq; moyfi quibus ipugnabaris q̄ si
armaturis tuis quibus & defenderis & aduerfa
rium ferires uti nouisti. Est enim hoc simile illi
quod de Virgilio legimus qui cum crimini si
bi daretur q̄ Homeri uersus operi infereret suo:
at hoc inquit quod uitupatis laude precipua
dignum est tanq̄ ego clauam ex manu herculis
eripuerim. hoc itidem & nos de tuo ingenio di
cimur. perge igitur & florentes eloquii tui uires
sepius exercere. sic enim erit inter discretos ora
tores non uulgare tuum nomē. uale optime Ex
Roma. iiii. no. octobris. M. CCCC. LVII.

Alixus ep̄s seruus seruorū die dilecto
filio Ioāni. cardi sa ncti angeli apostoli
ce sedis legato Sa. & apostolicā benedi
ctionem ex litteris tuis dictis decimasexta. iulii

re
co
ob
em
que
na
rod
sin
dig
no
qd
est
ria
M
i fi
suo
pua
ulis
io di
mef
ora
Ex
cto
Poli
edi
alii

dati intelleximus te in partibus istis moratu-
rū per aliquod tempus ut quid agāt turci quid
ue parent facilius inteiligas ac nobis & carissi-
mo filio nostro Regi Hungarie q̄ celerrime sig-
nifices. intelleximus & ātea que gesseras in reg-
no Bosne laudamus opera tua & omnia per te
gesta prudenter & accurate recognoscimus. cō-
mēdamus quoq; circūspectinoē tuā & animi cō-
stantiā ac bonitatem que dū christi dei nostri
negotium agit nec labore frangitur nō timore
deicit. neq; piculo ullo a sancto pposito deter-
ret. multa tibi debet apostolica sedes & quidē
p singulari uirtute tua p q; grauib; laboribus
quos ppeffus es scimus nos tibi plurimū obliga-
tos. conabimurq; uita comite p tuis meritis p-
sonam tuam honorare. nūc tamē necesse est ut
perseueres in sancto opere personamq; tuā a la-
bore cepto non retrahas. sed pro tua excellenti
prudentia in his cōtinues que salus ecclesie ex
te deposcit. cūq; ad res fidei cōtra turcos p spe-
cte dirigēdas maxie necessariū sit ut carissimū
in christo filii nri Federicus Romanorū Impe-
rator & Ladislaus Hungarie atq; Bohemie rex
inter se recōciliati in Turchis arma conuertāt.
sitq; modo quedam dieta inter eos indicta ad
pacem tractandam in qua dilectus filius nobi-
lis uir Ludouicus Bauarie dux tanquam medi-

Comendat ad qm
scribitur

Dicit se obhymer
ad h. 2 pmutat
2012 n p gnt

atar futur^{us} asseritur. utile nobis uidet^r & quo
dammodo necessarium ut & tu Quoque eo te
conferas in tam Sancto opere nostro nomine
tuas partes adhibeas. Ea propter mandamus
tibi ut nisi alia causa magis necessaria in Hun
garia te retineat & ad Imperatorē & Regē pre
fatos gressus tuus quātotius dirigas eos ad pa
cem inducere coneris & omnia facias que tibi
uidebuntur ad reconciliationem ipsorum prin
cipum necessaria. uidetur enim rebus agendis
omnino conducere q^d tu dictos principes adeas
siue p^{er} ipsum ducem ante tuū aduentum pax cō
cludatur siue non. Namq^{ue} si pacem factam in
ueneris quod deus pro sua misericordia largia
tur. habebis expeditam uiam qua principes ip
sos adducendū contra turchos exercitum effi
caciter inuitare possis & alia multa sunt in Ala
mania gerenda que tuā presentiam exposcunt
sin uero quod absit concordiam nondū factam
inueneris laborādum tibi erit totis uiribus ut
ea perfici possit nisi enim principes ipsi deposi
tis inter se discordiis ad commune bonum una
nimes fiant nō uidemus quid per Hungariam
cōtra Turchos patrari possit laude dignū aut
existimatiōe. uerū quia multa sepe occurrūt in
quibus personaliter adesse non uales: & tamen
tuā diligentia exposcūt misimus ad te dilectū

filiū Laurentiū Rouarellā sacre Theologie p-
fessorē & subdiaconū nostrum quē mittere pos-
sis ad ea loca que tu ipse adire nō uales Is enim
sicut in mandatis a nobis habet quicquid iusse-
ris exequetur & a tua uoluntate nullatenus de-
uiabit. insuper ut intelligas que nunc in ptibus
Rheni per electores imperiū tractātur. facimus
tibi copiā litterarū nostrarum quas imperatori
transmittimus ut secūdū scripta nostra tuāq; sin-
gularem prudentiā eo te melius gerere ualeas.
quo fueris de singulis occurrētibus plenius in-
formatus Datum Rome die decimaquinta oc-
tobris Millesimoquadringentesimoquinquage-
simoseptimo.

110

Neas cardinalis senensis Leodrisio cri-
bello .S.P.D. Affecerunt nos haud mo-
dica uoluptate uir prestās & amice sin-
gularis littere tue q̄s ex Mediolano decimasex-
ta Kalē . septē . ad nos scripsisti. legim⁹ Iohan-
nis Crisostomi epistolam quam ex athica Ro-
manā fecisti. nesciebamus te antea greci sermo-
nis gnarū esse. prius translationē hāc uidimus
q̄ te grece doctum audiremus : tanto te magis
existimamus : quanto maius est duas linguas
quā unam nosse. nō est nobis iuditiū de Grecis.
at̄ quod latine scriptū est e Greco uersum. si qd

gnarus

Ex^t q^o ad gratia
hōi^z dⁱ p^rmo^ro^e
sua ad Cardina-
lum. 11. 7.
M^oni^o opta.

Fav^r deus

2no nro

est quod sentimus admodum laudabile est ter-
sum suaue nitidum. Gaudemus te huic doctri-
ne profectum ut laudari ab omnibus tua scrip-
ta debeant. At quod de nobis iudicium facis lō-
ge maius est quam nostra exigant merita. nosci-
mus nos ipsos nec fallimur cū laudamur. quod
ad Cardinalatum euecti sumus diuine misera-
tionis non nostre uirtutis ^{pur.} non omnia dei consi-
lia humana potest inuestigare cogitatio: sepeq;
ad nostram ruinam tendunt: que nos quā^s feli-
cia uel cupimus uel admiramur. neq; dignitas
Cardinalium tantum in se bonum habet quan-
tum p^rese ferre uidetur. & quidē nobis qui tan-
te glorie impares sumus: instar est potius mise-
rie quam felicitatis. Itaq; prebe ad nos episto-
lam de exilio misisti ut solamen nostre calami-
tati afferes aliquod. egemus enim consolatione
non parua. Nam sicut prestantissimi patres in-
ter uiles ululant homines: ita & ignaui nostriq;
similes quasi e patria fugati sunt: cum cetui ad-
miscantur probatissimorum. idq; nobis accidit
in sacrum collegium accersitis in quo tremētes
uiuimus. faxit deus ut si nō implemus hominū
opiniōes omniū: at saltē nō cōfundam^r eos q; de
nobis bona predicāt. uiri prestātes & euo nostro
singulares Nicolaus Arzemboldus & seua cur-
tensis dum nos commendant faciunt magis qd

se decet q̄ quod nos meremur Stephanus cacia
nouariensis ad quē scribebas diem obiit: nos lo
co suo tuas legimus litteras. amauit te ille & a
mat proculdubio in paradiso uiuens, non enim
perit anima cum corpore. abit neq; uiri boni &
Stephano pares ad inferos migrāt dū satis fun
guntur. sed recta uia celum petunt ei seruituri
eoq; fruituri a quo receperunt esse ex urbe Ro
ma die uicesima secunda octobris. M. CCCC. L
VII.

10 XI. Neas cardinalis Senē. Nicolao Arzim
boldo. S. P. D. mille ānis tacuisses nihil
ad me aut de me scribens nihil tamē de
nro erga te amorē diminuissemus. neq; enī nos
latet quocunq; in statu sumus nos caros esse &
amatos in mente tua: accepimus modo litteras
tuas quibus amicū Comanum nobis commen
das. erit nobis cure causa sua & itelliget si opus
fuerit tuas cōmendationes sibi fuisse utiles. hic
Cardinalatus quem sine ullis meritis consecu
ti sumus nulla in re nobis uoluptati est nisi ut
aliquando prodesse possimus amicis nostris in
ter quos tua probitas precipuum habet locum.
tuū ē igitur ut opera nostra confidenter utaris
cupimus tibi consortiq; & liberis bene esse. Va
le optime & nos quando facultas sese exhibet

Stephanus cacia noua
uensis alqm scibebat
die obiit

milli annis
tacuisses ar
ad magnitudinem
amoris

Comanū nob cō
mendat 21.

hic cardinalatus
ar

domino duci commendatos efficit ex Roma uil
cesima secunda octobris Millesimoquadringen
tesimoquinquagesimo septimo.

min: non amittis obliuiscere qd in obliuiscere qd in

38 ino Neas cardinalis Senensis Frācisco phi
lipo militi & poete S. P. D. Carmē tu

um insignis eques & optime poetarū
accepimus. Simulq; litteras materno scriptas
eloquio uerbum emisit non christiano nō sapi
enti uiro dignū ecclesiasticis sacramētis de uo
tissima mēte susceptis. ad extremū usq; anhel
tū intellectū & uerba prudētis hominis retinu
it sepultus ē apud hospitale sancte marie thūto
nicorū die undecima huius mensis Vale opti
me & amici animā in orationibus tuis cōmeda
tam habere Datum Rome die uicesima octobris
M. CCCC. LVII.

Neas cardinalis senensis Sceue S. P. D.
Stephanus noster cacia nouariensis cō
munis amicus ad quinta Idus huius mēsis ani
mam creatori redditit. hec scribimus nō ut do
leas amici obitum qui more christiano & ut sa
pientē decuit ordinatis rebus suis ex hac luce
migravit sed ut cōgaudeas illi ad meliorē uitā
profecto nobisq; cōpatiaris tali orbatis societa
te cogitesq; aliquando de nobis qui hoc in pela
go sine uelis remisq; nauigam⁹ & fluctuante na

112

Robini. spham
can.

Rob. opt^{mi} zamm
nam 21.

113

De obitu enjdy

uicula procellarū turbine parum absq; naufrā-
gio absumus. uellemus hic esses & rerū nostra-
rū cursū intuereris. sed quid querimur feren-
da est fortūa quā deus imittit. neq; enī dubitā-
dum est quin deo cura sit huius mundi: quem
sue condidere manus. si curat igitur quecunq;
accidunt aut uolente illo aut permittente fiunt.
hoc nos solatur & equo iubet animo expectare
tempus: in quo & ad Stephanum & ad reliquos
qui nos precesserūt amicos euocemur. de re tua
audiuisti que sit Pontificis sententia. nō est cur
modo alia queras. deus ipse opem ferat Iohāni
Caimo optimo uiro & amico tuo nostroq; dix-
imus de scutifero nō esse facturos quod tua iu-
beret amicicia nec mutamus opinionem. Roga-
mus te illustri principi simulq; Nicolao arzim-
boldo nos commendes cuius benignas litteras
his diebus accepimus nec dubitamus. cum pro
ueteri consuetudine nos amare uale optime Ex
Roma die Vicesima Octobris Millesimoqua-
dringentesimoquinquagesimoseptimo.

Neas Cardinalis Senensis Marti-
no Mayr. Salutem Plurimam Di-
cit. Scripsimus tibi non sine fidu-
tia singulari litteras lōgiores. non scimus dare

ferenda est
fortuna est

inania uerba. amamus ex corde amicos & . his
adulari nescimus. crede optime. corde loquimur.
si facultas adsit nūq̄ deerimus uotis tuis . & id
certo certius habere q̄a uerus amicitia nra solida
est. In facto ecclesie Romane illud tantum dici
mus quia non leditur caput sine membris. nos
hic curabimus ne concordatis derogetur. dein
ceps non credimus nationē habere causam que
rele si pacta seruentur. De gratia nostra siue re
seruatione scripsimus pridē & nunc repetimus.
non est animus noster uexare quempiam occa
sione illa nec intendimus concordatis per gra
tias nostras in aliquo derogare . Vale & nos ut
soles ama Ex urbe die uicesima octobris M. CC
CC. LVII.

115
Neas Cardinalis Senēsis Theodorico
Archiepiscopo Maguntino S. P. D. Ex
Vigando secretario tuo accepimus lit
teras dignationis tue. cognitis his que cupiebas
mox adiuiimus Sanctissimū dominū nostrū .
leto aīo uotis tuis ānuit. Nouit sua pietas quo
animo quoue opa tua dignitas superioribus an
nis Romanam adiuerit ecclesiam: & ubi occa
sio detur monstrabit se diligere tuam uirtutem
nos autē in quacunq; re poterimus erimus sem
per & uoluntarii & prouideri desideris tuis morē

116

gerere Datum Rome die uisima octobris
M.CCCC.LVII.

176

Neas Cardinalis Senensis Iacobo pto-
lomeo .S.P.D. litteris tuis q̄s de Mōta-
nia & Andrea filiis tuis & nepotibus
nostris ad nos scripsisti respōdimus semel & ite-
rum nescimus an scripta nostra in manus per-
uenerint tuas. ideo hec pauca repetimus ne pu-
tes mente nostra excidisse quod illic inuulabili-
ter sedet. de Montania ob res que geste sunt dif-
ficile est rectū ferre consiliū. intelligimus enim
eum monasteriū abhorrere. matrimoniū autē
reperire sua conditione dignū difficile est. nos
igitur relinquimus tibi hanc prouinciā; ut sibi
persuadeas quid in rē suam sit. si essemus pecu-
niosi & more quorundā cardinaliū abundare-
mus; daremus illi & uirum & dotē. At cū tenu-
is sit cōditio nostra uoluntatem potestas impe-
dit; utcunque sit ex paupertate nostra centum
illi aureos spondemus quācūq; uia ingrediatur.
scriptoriā apostolicā andree tuo & si optamus
acquirere; tamen non ualemus nemo enim est
qui absq; mille aureis eam cōsequi possit. oportet
igitur alias ingredi uias. nos ubi poterimus.
nō deerimus necessitati tue. & si deus dabit; ut
possessionem Varmiensis ecclesie consequi pos-

valō scriptore

si deus dabit

simus ita nos geremus ut intelligas nos aman-
tissimi fratris locum tenere Datum Rome die
uicesima octobris Millesimoquadringentesimo
quingagesimo septimo

117

Neas Cardinalis senensis Iutino equi-
ti Cyprio. S. P. D. Duabus epistolis tu-
is gratias nobis egisti super nobis que
tui causa fecimus. cognoscimus nos nec pro de-
bito nec p^{ro}uoluntate satisfecisse. sed tua benigni-
tas parua pro maioris accepit. gaudemus obtigis-
se tibi desiderium tuum. nam & tua uirtus maior
ra meretur. afficit tibi summus Pontifex & deside-
riis tuis ubicumque potuerit fauebit. satis auctus tu-
us & noster Stephanus cacia cuius sine lachry-
mis non possumus ineminisse creatori deo ani-
mam reddidit. Rogamus te ut eius nepotes a-
pud illustrissimum ducem commendatos habe-
as quibus beneficia sua collata sunt & nos etiam
preposituram unam tenuem obtinuimus. uel si
nos principi & consorti eius commendare qui
ad eorum beneplacita semper inueniemur attē-
tissimi. Datum Rome die uicesima octobris.
M.CCCC.LVII.

118

Neas cardinalis senensis Io. Lisure. S.
P. D. Amauimus probitatem tuam an-
te promotionem nostram & nunc potius
sime colimus obseruamusque. Inueniemus enim

119

in te & ueritatem & prudentiam. credimus pla-
ne illud esse scilicet aliquos qui uulnerēt ut me-
dendo lucrentur. sed nō patietur caput sine do-
lore damnoq; membrorum, mittimus cum pre-
sentibus Alphabetum quod optasti. Si signatū
recipies poteris illo uti & nobis que grauiora
erūt significare; habebisq; respōsa ex nobis que
res ipse exigēt. decet uiros bonos curate ne uni-
tas ecclesie magno parta labore iterum scinda-
tur. de cōcordatorū obseruatiōe solliciti sumus.
damusq; operam ne uiolentē. Amidius pro quo
scribis si inuenietur fuisse in possessione ipse cō-
cordatorum habebit pacē idq; dominus noster
nobis commisit inquirere uale optime & scribe
nobis frequenter nā litteras tuas quasi personā
tuā intuemur. datū Rome die. xx. Octobris.
M. CCCC. LVII.

112. ^r Neas Car. Senen. Iodocho electo Vra-
tislauensi. Sa. P. D. Cōmisimus aliqua
paternitati tue referenda nostro nomi-
ne Bartholomeo canonico ecclesie nre Varmiē-
sis super rebus ecclesiam istā & antecessoris no-
stri bona concernentibus. rogamus igitur ut si
bi in his que nostro nomine dixerit plenā credē-
tie fidem. Et in agendis oportunum fauorem
prestare uelis sicut de tua erga nos singulari ca-
ritate plene cōfidimus. nos autē ad beneplacita

tua omni tempore parati & uoluntarii sumus
ex Roma die decima quinta octobris M.CCC.
C.LVII

120

Neas Cardinalis senensis Bartholomeo
etēsi artium & medicine doctori phisi-
co Archiepiscopi Maguntini S. P. D.
Reddidit nobis Vigādus litteras tuas que gra-
tissime fuerunt tuam bonam ualitudinem in-
dicantes. Voluissēmus petitioni tue moram ge-
rere sed nos non decet contra primarias preces
Imperatoris aliquid attemptare quia illas im-
petrauimus & sepe defendim⁹ & impatorie ma-
iestatis honorem tueri debemus; qui ab illa pro-
moti & magnificati sumus si q̄ alia in re posse-
mus tibi complacere esset id nobis uoluptati.
Vale ex Roma die decima octaua octobris Mil-
lesimoquadringentesimoquinquagesimo septi-
mo

121
si nō scribam
ad te supm.

Neas Cardinalis senensis Petro Noxe-
tano S. P. D. Si non scribimus ad te se-
pius id facit negotiorum multitudo; q̄
bus distinemur. Simulq; tua humanitas qua
non ueremur abuti. extāt apud nos scripta tua
q̄bus satis esse dicis si q̄ter tibi scribamus in an-
no hoc nos pigros reddidit. Dabimus tamen &
sex & octo epistolas in anno singulos amicitie

122

tue. nunc hec prima sit anni huius qua nos be-
ne ualere & animo & corpore intelligas. quāuis
multa indies emergunt que conturbare cuius
uis hominis mentē queant. sed nolumus afflige-
re cor nostrū quando nihil est qđ nostris subest
uiribus. reliquum deo relinquemus: cuius est
& nos perdere si uelit & saluare. hanc ipse mun-
di machinā cum non esset in esse produxit: cui
dubiū est ei curā esse operū que sue fecerūt ma-
nus. hec tibi pauca scripsisse uolumus rogātes
ut tu quoq; leto animo id uite traducas quod
superest. optamus te aliquando uisere atq; am-
plecti Bene uale ex Vrbe uicesima octobris M.
CCCC.LVII.

122

Neas Cardinalis senēsis Iohanni Cam-
pisio placētino. Sal. P. D. Si non scribi-
mus sepe dignationi tue. das ueniā non
ambigimus. nā & nos Vegio poete ignoscimus
quīs nunquam nos adierit nec nobis quicquā
scripserit postquam cardinalatum accepimus.
simulq; memores legis nestre. quando commen-
das nob aliquos huc ueniētes & si ^{non} respōdemus
operas tamē nostras illis offeremus. estq; nobis
iocundissimum litteras tuas legere & illos au-
dire qui a te uenientes bonam ualitudinem tu-
am nobis enunciant: cupimus te hic aliquādo
uidere: & si parū spei super aduentu tuo habe-

Si nō scribimus
p. 20)

dolor d' morte amici

*ma sors maior e
nichilum mea*

mus quando iam sedem elegisti & uite simul &
morti. nos modo quod scribamus aliud non ha-
bemus: nisi obiisse apud nos stephanū caciā no-
uariensem communē amicū quo cū magna ps-
anime nostre a nobis abit. Affecit nos incredi-
bili merore suus obitus. illud tamen consolatio-
ni nobis fuit q̄ fortem eum intransitu cognoui-
mus: iunq̄ enim eiulauit nunquā fuerunt itaq̄
iocunda ab amico missa & cōdita salibus in car-
mine plus aliquid est quam nobis cōueniat nū-
quam nos id somniauimus quod tibi de nobis
polliceris. neq̄ grandia hec sine presagio uel ua-
tum uel somniorum eueniunt. nostra sors ma-
ior est uirtute nostra. stulti simus si uolare alti-
us ambiamus. sed inest tuis uersibus incredibi-
lis suauitas que nos etiā adulando delectauit
quod queris de parallellis plutarchi uanum est
perierūt omnia nemo est qui de his loqui norit
naufragium passe sunt littere & quidem apud
Rhodum ubi neque reliquias relegere nautas
licet. tu si more tuo sapias amisso libro non adi-
cies ut animum crucies. apud Reuerendissimū
Cardinalem de Columna uidimus & legimus
Sfortiada tuū opus tersum & dignū quod pris-
cis pœmatibus annuerentur. & tu francisci du-
cis qui gestas res decātares dignus eras & illius
uirtuti tuā musa debebatur si tamen dignis. il

123

le te premiis prosequitur & egere uetat si secus
agit hortamur fistule ut ceram ad moueas nam
maius illi tua taciturnitas q̄ sua tibi tenacitas
detrimentū prestabit Vale & nos ama ut soles
ex Vrbe Vicesima quinta octobris Millesimo
quadringentesimo quinquagesimo septimo.

123

& Neas cardinalis senensis Iohanni Car-
dinali sancti angeli Salu .P.D. Accepi
ex Iaurino Litteras tuas Scripsisti nos
hic omnia bene agere putaui id ironice dictum
esse nunc ironiam omnem abfuisse cōtendis ce-
do uincentiq; do manum de re altera Bohemi-
ca non est opus q̄ modo disputemus. liberis nō
litteris esset agenda & tandem sua cuiq; senten-
tia remaneret uellem dignatio tua in germania
potius quam in Hungaria degeret idq; putare
utilius res perniciose agitantur qui contra nos
sunt Gallicanam appetunt sanctionem qui no-
bis cum sentiunt Papatum ex Apostolica sede
requirunt. tua prudentia multum utilis est ad
obuiandum priusq̄ uulnus infligatur sunt qui
dā de hic stātibus qui se omnia uno uerbo mo-
dificaturos aiūt si cū impio ad partes illas emit-
terēt: sed ita est humana cōdicio omnes pluris
apud nos ipsos q̄ apud alios sumus cum uerba

fiunt de tua prouisione apud pontificem maxi-
mum abūde se sua sanctitas tue dignationi ne-
cessaria ministrare affirmat. de beneficiis hispa-
nicis scis non dudito meam uocem esse tenuis-
simam qui nec senensia impetrare ualeo. noua
sunt apud nos sicut heri & nudiustertius rex A-
ragonū classe ingenti dum liguribus minatur
Etruscos territat Iacobus Piccininus obsidionē
tenere fertur contra per regulam Sigismūdi op-
pidum. sed metus est maximus ne Sigismūduſ
& ipse simul conuenientes iussu Regis contra
Senam proficiscantur diuisionibus laborātem
nam finito octobri non est Iacobus amplius se-
mensibus obligatus. Nec alia modo commēdo
me reuerendissime paternitati tue ad eius man-
data paratum ex Roma die secūda nouembris
Millesimoquadringentesimoquinquagesimo-
septimo.

Neas Cardinalis senēsis Procopio Ra-
bensteyno S. P. D presumptio fortasse
nostra est qđtibi in patria inter neces-
sarios inter dulces amicos constituto litteras dā-
tes ab illis te auertere ad scripta nostra confidi-
mus. sed sumus etiam nos amici & timemus ne
inter delitias tuas obliuioni demur. qđ si presu-
mimus nimis presumptionem caritas peperit. ti

bi certe nō erit facultas quin uiso Epygramma
 te nostro ad interiora transeas inquirenda scis
 enim qui non frustra solemus scribere sed quid
 est dicis magnum est scis quanto labore cōclu-
 sionē ex apostolica sede in re Bohemica dedux-
 imus Scis quot sint aduersitates : & magni &
 rubri capitis. nunc tempus est neruos intēdas
 tuos & operam naues dum Rex apud te est cu-
 dito ferrum dum calet & nobis q̄ celerrime scri-
 bito qui nunquā in sancto illo opere deerimus.
 nescimus an cardinalis sancti angeli pater op-
 timus ad te uenturus sit. quemadmodum papa
 sibi mandauit : Crederemus dignationem suā
 utilem esse in tanto conuentu q̄ deus concedat.
 Rogamus te ut in causa Varmienti eos fauores
 nobis prebeas quos speramus; nam lutico tibi
 notus nobis aduersatur & habet fauorem Re-
 gis Polonie Italia satis quiescit sed metus maxi-
 mus est ne finito mense octobri Rex Aragonū
 Etruriam in festis signis terra mariq; petat. nā
 & classem habet ingētē & Iacobū piccininū cū
 exercitu misit in marchiam deus meliora pro-
 mittat in causa Olemuncensi facimus con-
 templationē tuā quēcūq; poterimus. tu autem
 deinceps curato ut littere regie ad papam diri-
 gende in causis episcopalibus ad nos transmit-
 tatur & si poterimus magis prodesse. nā cause

*condito ferrum dum
calet.*

*num
/ hahn 20*

illis committi solent qui litteras regias presen-
tant & ita nunc factum est cum dominus Pa-
piensis illas habuisset expedit igitur post hac co-
siderare qui sunt illi quibus littere committun-
tur afferēde Cupimus ut nos maiestati regie &
magnifico Gubernatori sepius commendes ua-
le optime Ex Roma die secunda Nouembris.
Millesimoquadringentesimoquingagesimo-
septimo.

125
Neas Cardinalis senēsis Henrico senft
leben. S.P.D. Littere tue uicesima septi-
ma septembris scripte hodie nobis red-
dite sunt cognouimus apud uos rerum gestarū
ordinem sed post bellum erit aliquādo paci lo-
cus. Rouarella si commendauit amicum nō mi-
ramurambo gallizant ardet homo incredibili
desiderio ut Theutonicus uideatur & theuto-
nie rector. Rex si sapiat iis utetur cū quibus sa-
lis cōmedit' modiū. Cardinalem Sancti Angeli
probatissimum patrem cupimus Albaniam re-
uifere & consulere rebus agēdis. mittito sibi lit-
teras apostolicas super facto Varmienſis eccle-
sie in fauorem nostrum & contra Iohannem lu-
ticonem curato ut sibi quam celerrime tracten-
tur. Ne nostri procuratores impēdiantur circa

gallizant

possessionem si quis per mendatia regē detine-
ret scribendo q̄ papa spem daret p̄ luticone. Cō
mendamus tibi Paulum Legendorff ut iuues
eum in adipiscenda possessione decanatus Glo
gouie maioris quem sibi cōferri fecimus bonus
uir est & omni fauore dignus si placuisset tibi
Olomuncēsis ecclesia idq̄ tuis litteris intellexi
mus nihil omissemus ad honorem tuum pro
curandum sed uisum est reuerentiam tuam nō
habere in ea re animum ideo supersedimus ne
credentes placere displiceremus hic nō sunt no
ua memoratu digna nisi q̄ piccininus iam est
in Marchia & obsidet locum cui nomen est per
gula sigismūdi malateste prefectus urbis egro
tat sed conualiturus creditur Vale optime Ex
Roma die secunda nouembris. Millesimoqua
dringētesimoquingagesimoseptimo.

egrotat si conualiturus
creditur.

126 Neas Cardinalis Senensis Iohāni
Rode secretario regio Salutē pluri
mā D. Facis p̄be q̄ ad nos sepe scri
bis ostendis enim te nostri amicū
& uoluptate nos afficis ornatissio dicēdi gene
re regiā maiestātē nihil credimus non iuste nō
prudēter age cū q̄ suapte natura in bonū fert̄
tū q̄ stipatus ē cōsiliariis optimis cupim⁹ eius

gallizant

nuptias faustas esse & orbi futuras quales sperantur. commendasse Rouarellam in suo recessu hominem de quo scribis nihil miramur. ambo Parisius studuere ambo gallizant sed maior ille rectorem se Germanie & patrem Regis uideri uult. regia uero maiestas si more patrio utetur illis se credet quibus cum salis modum edidit & amicitias ueteres preponet nouis Gaudeamus te consecutum esse beneficium : & iam denique alligatum ecclesie uidebimus procul te magnum si uixerimus; es enim apud eum Regem que tue uirtute debita non denegabit premia. tantum perge ut cepisti. & ab optimo Regis latere nunquam discedito; cui si nos aliquando commendaueris dederisque facies quod de tua erga nos caritate non dubitamus datum Rome die Secunda nouembris M.CCCC.LVII.

127

Neas Cardinalis senensis Nicolao Licio Sal. P. D. Credimus te miro perfrui gaudio in Bohemiam reuersum. Rogamus ne delicie Pragenses memoriam tibi nostri auferant sed cures potius quomodo res inchoata concordie suum teneat cursum & nobis rescribas presepe. causam quoque Varmienensem ecclesie tantquam tuam tibi commendamus; neque enim nobis sine te frugifera erit. stude ut frequenter litteris

128.

ex curia regis procuratores nostri ad possessio-
nē capiendam missem iuuamen habeant. & cō-
fundantur tuo patrocínio qui nobiss aduersi
sunt. uidebis que scribimus magnifico cācella-
rio: cura ita fieri ut cupimus. ne plus apud re-
gem ualere uideantur qui iuniores sunt in eius
gratia. credimus te plane intelligere que dicti-
mus. nostra italia nunc quiescit. solum Genuē-
ses cum Rege Aragonum lites habent. & Sigif-
mundus malatesta contra quem missus est Ia-
cobus Piccininus. sed magnus timor est ne Si-
gismundus ipse cū comite Iacobo conueniens
aduersus etruscos nostros incendiū uertāt & re-
gia classis thelamonem aggrediatur nam id fā
homines auguriari uidentur cetera apud nos
q̄escūt. Vale optime & serenitati regie simulq;
gubernatori nos aliquando commenda ex Ro-
ma die secūda nouembris Millesimoquadrin-
gntesimoquingagesimoseptimo.

128.

Neas Cardinalis senensis Vlrico Rie-
drer S P. D Miramur nō esse reuersum
ad te eum cui mutuas dedimus pecu-
nias. cum in causa Iaurinensi ab Imperatoria
Maestate fuisset missus. si quid de eo audiue-
ris uelis procurare ut nobis fiat satis de tua dis-
pensatione. faciemus cum domino correctore

quantū erit nobis possibile quia cognoscimus
nos obligatos in omnibus morem gerere uolun-
tati tue. quantū facultas adest. fuisset tamē ne-
cesse ut alias tibi scripsimus intelligere qd sit ti-
bi opus cum de prioribus dispensationibus no-
ticiam nō habeamus. In causa Varmienſi credi-
mus iam te expediuisse nuntium nostrum. Si
quid fiendum deinceps causam illam amicitie
tue commendamus. Gaudemus reuerendū pa-
trem dominum Gurcensem libertati restitutū
esse. sed dolemus graui cum pecunia mulctatū
Sue sapientie fuit equo animo tollerare huius
mundi consuetudinem In quo nihil est certi.
cupimus tandem pacem esse inter Cæsarem &
Regem quam deus ipse largiatur. nos hic alia
nō habemus noua nisi qd Rex Aragonū comi-
tem Iacobum Piccininum contra Sigismundū
malatestam misit. sed multorum opinio est il-
los duos duces concordiam inter se habituros
iunctis uiribus cōtra Senam ituros. nescimus
de futuris iudicare. classis magna Regis Tyrrē-
num nauigat equor & dum Genuensibus mi-
natur Senēses simul & Florētinos territāt. reli-
qua oīa cōquiescunt hec imperatorie maiestati
significare poteris nosq; sibi cōmēdare ad eius
semper mandata patos datum Ro. die secūda
nouembris. M. CCCC. LVII.

Cupimus tandem
pacē
noua.

Neas Cardinalis Senē. Iohāni Hinderbachio S.P.D. Accepimus litteras tuas que nobis gratissime fuerūt. gaudem⁹ tibi bene succedere utinam & pacem in cōmuni haberes. expectamus fratrem tuum ut quā cito redeat & Ambrosio satisficiat nos q̄ sepius in causa pecuniaria molestat de perchtschaden. expectamus tandem aliquid grati audire cōmēdamus tibi ecclesias nostras in Greze & in Hirning ut tuo favore iuuētur & nob̄ deniq; utiles esse possint. Similiter & Iacobū nrm Suchter tibi commendamus in agendis suis. Cupimus ut nobis sepe scribas & nos Imperatoris maiestati commendes in Prepositura tua usq; modo nihil sentimus aduerse. Si quid senserimus erit nobis amici cura ut debet Alia non occurrunt Vale optime ex Roma die secunda nouembris M.CCCC.LVII.

Neas Cardinalis Senensis Vlrico Episcopo Gurcensi Salutem Plurimam dicit. Quamuis permolestū nobis est quod audiuius de magna pecunia tibi imposita gaudemus tamē quod Carcerem euasisti Et Libertas tibi tandem parata est. Si qua sunt Que tui Causa Facere posumus Habes nos in omne Desiderium Tuum

horm² n^o ad h^osa
tollerat.

131

132
& pronos & uoluntarios & illi sumus in amici
cia qui semper fuimus. Rogamus ut equo ani
mo feras fortune nouercantis impetū quia hic
est mūdi cursus & is recte utitur eo qui minus
mouetur aduersus. Vale optime Ex Roma die
secunda nouembris M.CCCC.LVII.

133
Neas cardinalis Senensis. Iohanni Ni
hili S.P.D. Iocunda sunt nobis omni
tempore scripta tua quibus Germani
ca negotia patefacis quibus non ea sunt que uel
lemus. deus aliquando finem imponit diutine
calamitati & con sanguineos reges non sinet in
ter se odiis aprioribus de flagrare. Italia nostra
nō minus quam Germania discors est ubi sem
per aut figet bellum aut belli metus instat. De
beneficiis postulati Olomuncensis nō uidimus
quid fieri pro te possit cum postulato reserva
ri petantur ob ecclesie Tenuitatem. procura
uimus conferri tibi iam dudum Canoniatum
Vratislauensi quod tibi Venceslaus exposuisse
debut. si Varmiensem consequemur ecclesiam
erimus tui imprimis memores. & dices nos te
proculdubio amauisse. Vale & serenissime Im
peratrici commendatos nos facito. Datum Ro
me die secunda nouembris Millesimoquadrin
gentesimoquingentesimo septimo.

132

Neas Cardinalis senensis Iohanni tro-
ster S. P. D. Scripsimus tibi per Nicola-
um Creuul quid fecerimus in re Vara-
diensi patris optime respōdisti nobis omnia be-
ne se habuisse fuit id nobis gratum. sed accepimus
postea Rouarellam uerbis suis omnia in
honorem alterius transtulisse que nos ipsi fece-
ramus & pomposum illum uentosum ac fumo
plenum quem optime nosti omnium rerū au-
ctorem dixisse. credimus patrem illum sapien-
tem nō plus credere uerbis quā necesse sit & op-
time nosse que sit natura Gallolorum quos ne-
cesse est cacumina petere ut inde clamantes me-
lius audiantur sed ista quorsum uelint prum-
pant delaboranturq; Nos quod fuimus id eri-
mus erga Varadiensem episcopum tu cura ut
ualeas & nobis q̄ sepiissime scribas cuius litte-
ras scimus ueraces esse datum Rome die secun-
da nouembris M. CCCC. LVII.

I'm galloy

133

Neas Cardinalis senēsis Andree Vice-
comiti Sa. P. D. Accepimus hodie litte-
ras tuas antea uero nullas. obitū Reue-
rendi patris Episcopi nouariensis una tecū de-
plo ramus. deus illi misertus sit & locū pacis de-
derit. Vellemus audire de re meliora & omnia
tibi ad uotū succedere. nam te loco fratris ama-

co dolo f

more mury

per hunc nra

obla

134

mus cuius amacicia quondam dulcissima fuit:
& nunc gratissima recordatio, miramur magni
ficum seramutiam nō te fraternis oculis intue
ri. scribemus tibi & p uirili nostra hortabimur
ne carmen suū deserat. Gaudemus magnificū
Alexandrū qui tibi non deest & nomini tuo sa
tissacit cuius est esse liberalem. nos si quando
pinguior fortuna respexit non dabimus obliui
oni Andream nostrum; cui & pro sua uirtute te
nemur; & quia ex illa domo natus est: cui debe
mus omnia pro beneficiis que inde accepimus
Vale Ex Roma die tertia Nouembris. Millefi
moquadringētesimoquingagesimo septimo

Neas cardinalis senensis Iohanni de li
sura Salutem Plurimam Dicit non po
tuit dispensationem pro amico tuo
obtinere super bigamia. Difficilem eam rē sum
mus Pontifex arbitratus est pro eo qui contra
concordata uexari dicebatur. Fecimus uerbum
domino nostro Mandauit sua sanctitas ut uo
cato iudice cause precipere ne ulterius pro
cederetur. Iudex erat Bernardus de Busco quē
nosti. uocauimus eū & uoluntatē summi Pōti
ficis sibi notam fecimus. is pariturum se ait ubi
constiterit illum contra concordata uexari; &
nunc id discutitur quantum nostre facultatis

135

erit non uiolabitur concordia nationis pro cuius honore semper pugnabimus. Per Vigandū Secretarium Maguntini misimus tibi Alphabetum & nunc duplicamus si forsitan illud nō recepisti. Poteris scribere mentis tue conceptū & consulere ecclesie necessitati. Notum nobis est acūm ingenii tui. Multūq; tuo pro iudicio deferimus. Labore tuo nostroque si licet dicere quietem consecuta est Ecclesia nostris Diebus apud Germanos. Faxit deus ne lacerari uideamus Quod aliquando refarciuimus multa rumor affert & Germanos fieri Gallos. mutatione contendit. Nobis uia salubrior esse uidetur Qua patres nostri ambulauere. Sed noua temptabuntur itinera. Noua quoque pericula inueniuntur. Nec facile sua in diocesi quisq; Pontifex Papatum habebit & sunt qui querunt & eius rei causa nigrū in candida uertūt. Sed tu bene uale audies uocationem oratorum principum que hic facta est. utinam ea aliquid boni pariat. Datum Rome die quarta Nouembris. Millesimoquadringentesimoquinquagesimo septimo.

omēdat ad qm
Scribit

fixit dms

multa rumor
affert

135.

Neas Cardinalis senēsis Iohanni Tolner. S.P.D. accepimus litteras. tuas p quibus tibi gratias agimus qui nostris

126
in rebus fidei sollicitudine uteris. grauamus te
sed non potest fieri quin amicorū utamur ope-
ra: & nos aliquādo si deus dabit aliquid pro te
faciemus, expectamus Cyriacum qui ueniat in
facto prepositure & quantum in nobis erit cō-
cordabimus cū decano quia postq̃ promissum
est uolumus retrocedere, de prebenda Vormaci-
ensi scripsimus ut petro morem gereres, habita-
aliqua recompensa nescimus quid ille fecerit te-
cum. idem quoq; de prebēda colligiate ecclesie
sentiri cupimus quomodo se habuerit ille cui p-
misimus cedere, qđ nouissime acceptata sit alia
prebenda nomine nostro non placet, uolumus
esse in pace cum istis paruis beneficiis, nec intē-
dimus si possimus cuiquā esse molesti. benefi-
cia quocq; concordata nolimus acceptari idest
monasteria & utinam possemus facere etiam si
ne prepositura. q̃a nollemus illi nationi quouis
pacto displicere, sed necessitas urget si statum
tenere debemus conuenientem; & reputamus
nos esse Germanos tanto tempore illi nationi
seruiuimus quod si natio illa prorsus nō exclu-
dere uult feremus e quo animo nec minimū be-
neficium amplius in illa queremus quod de be-
nignitate illorum prelatorum non arbitramur
esse Vale ex Roma die quarta nouembris. M.
CCCC.LVII.

Neas cardinalis senensis. Petro Cnor S
P.D. Grate fuerunt nobis littere tue q-

bus nouitates Germanicas significasti
& dietarum institutiones. scimus nos esse tibi
caros q omnia ut amico cōmunicas. estq; nobis
non parua uoluptas te tenere memoriā ueteris
amicicie. Vellemus nationē tuā uti sano consi-
lio; & non repente ad nouitates prorūperemul-
to labore parta est pax ecclesiastica; facile rum-
perur si uolueritis. At erit non nobis solū dāno
sā; sed etiam uobis & cum uoletis resarcire; non
poteritis leuiter. quod nobis dicis imputari de-
reservationibus ac pēsionibus. nescimus id sibi
uelit nisi fortasse de uno monasterio prope Cō-
stantiā quod impetrauit prothonotarius de La-
pide in quo pensio nobis centū florenorum as-
signata extitit; id ille aiebat placere principi pa-
trie nec erat contra concordata cū electio; ibi ca-
nonica non fuisset. de alia pensione nūquā nos
intromisimus. de reservationibus est uerū quod
habemus bullam pro duobus milibus floreno-
rū. credebamus nationē illā nō egre ferre si nos
qui in ea nutriti sumus Tantum illic in bene-
ficiis haberemus; & nihilominus diximus pape
& scripsimus Archiepiscopis Maguntino Tre-
uerensi & Coloniensi nos illa bulla nullatenus
uti uelle ubi concordatis cum natione aduersari

mihi p. m. h.

obla.

tur. Itaq; nescimus cur nobis aliquid imputari possit. Commendamus tibi unionē ecclesie ut facias quemadmodum consueuisti: quia nihil pace melius contra prutenos sedes apostolica uisa est suis armis. restat in uos uestris utamini. si qua in re natio ipsa grauaf potest recurrere ad sedem apostolicam. crede non spernentur preces sue. Fuimus locuti Sanctissimo domino nostro de iuramento tuo Sanctitas sua uiue uocis oraculo nobis dixit q; iuramentum illud suspēdebat ad effectum ut possis Romane ecclesie utilius seruire & ita poteris affirmare te non esse obnoxium iuramento. Age igitur ut consueuisti nos semp inuenies paratissimos ad ea que tibi grata sint & inclyte nationi utilia. cupimus ut nos commissos facias principi Marchioni alberto cuius eximie uirtuti animam debemus Vale ex Roma Die septima Nouembris. Mille simoquadringētesimoquinquagesimo septimo.

137

Neas Cardinalis senēsis Iohanni cardinali sancti angeli Salutem Plurimam
Di. ex Buda iterum litteras tuas accepi colēdissime atq; optime pater: ex quibus didici non comperto apud Austriales Rege dignationem tuam cum in iaurinum uenisset retrocessisse. non est mihi dubium quecunq; agis optimo

consilio fieri Turbines illarum partium nōdū
esse sedatos & publica & priuata causa moleste
fero. Sed nouit deus sine cuius nutu nihil agitur
quid rei christiane expediat. quod redeas in ger
maniā Pragāq; petas & pbo & laudo qđ times
in re Bohemica: credito: nihil ego tēptabo sileo
& silebo quam diu uolueris: non tamen adula
bor nō sum in opinione tua ut scādalizari theu
tones in illa re putem. Sed quamuis mihi non
persuades non tamen plus mihi quam tibi cre
do. cedo & captiuo ingenium meum & ubi nō
est ratio auctoritati consenti: illud tamen uati
cinor nunquā uel tua dignatio uel mea p̄uui
tas Bohemiam ex integro apostolice sedis unitā
uidebit atq; ego utinā fallax sim uates & inue
niar in hac prophetia uanus. de rebus nostris
nihil est quod scribam memoratu dignum Vr
sini cum comite euerso sicut heri & nudiusterti
us bello sese agitant concordia sepe quesita nō
dū inuēta est. cardinalis eius familie abest neq;
se tutū rome arbitratur. apostolica pietas eo est
uultu quo fuit dū abiisti: prefectus Urbis e gra
uissima febre conualuit Piccininus e regno Ne
apolitano cum copiis suis in agrum Picenum
Profectus sigismūdo male teste bellum intulit
castellaq; nōnulla ibi ademit Genuēses a regia
classe admodū opprimuntur. legatus marchie

Turbines 20

non

indies expectatur cancellariā initurus que scri-
bam non habeo plura. commendo me Reuerē-
dissime dominationi tue rogans ut si. Regem
Hungarie adeas apud eū causam ecclesie mee
Varmienſi adiuues. Nam is cum rege Polonie
plurimū potest ex Roma die Decimaſeptima
nouembris. Milleſimoquadringenteſimoquin-
quageſimo ſeptimo.

138
ad. poggini. i. eius
9. mand. h. h. h.

Neas Cardinalis ſenensis Poggio Flo-
rentino S. P. D. Rure datas poggia mā-
tiſſime tuas litteras accepimus: que no-
bis & iocunditati & uoluptati fuerūt: neq; enī
alius eſt uſquā hominū cuius ſcripta libentius
q̄ tua legamus: eſt enī in eis & dicēdi ornatus &
ſine quo ſacrificium. ueteres noluerunt debiti
ſalis condimentum. gaudemus te bene ualeſ: &
inter ruſticandū philoſophari, utinam & nos
par uita teneret. ſunt qui egre ferunt inter ru-
ſticos uitā agere: ex quibus nihil queāt diſcere.
nobis autem moleſtū inter eos uerſari quos ni-
hil docere poſſumus. tedet ſemp diſcere & ma-
giſtri uoces omnibus horis. auribus in culcari
noſtris. quod ſi alterum eligēdū ſit auditores
libentius quam doctores feremus: nam ſi pue-
ris moleſtum eſt ſemper audire: quid ſenes agāt:
pœta inſignis in opere inicio Semper ego inq̄

Semp ego auditor

auditor tantum nūquam ne reponam uexatus
totiēs rauci theseide codri. multi sunt hodie &
codri & trasones quos audir̃ iūti cogimur & ni
hil discētes discere. nos igitur te felicē dicimus
qui apud eos eum traducis qui te plane sapiē
tem fatentur. & audiūt percipide quāuis quo
cunq; in loco fueris. idem tibi accadat necesse es
se cuius etiam apud patres nostrōs nomen lau
datissimum fuit. ad oblationes tuas nihil modo
respondemus cum prioribus litteris & quo lo
co te habeamus : & quales erga te simus abun
de a nobis scriptum fuerit. credimus te arbitra
ri nos & tibi & tuis esse deditissimos. q̃ si eo es
animo nihil falleris. nos de te nobis oīa psuade
mus Vale ex Vrbe Kalen. decēbris. Millesimo
quadringentesimoquinquagesimo septimo.

132

Neas cardinalis senēsis Federico Impa
tori Salutem plurimam dicit accepi lit
teras tuas : Ex Bartholomeo canonico
Varmiēsi procuratore meo qui scribit mihi cir
ca negotium meum benignissimū & humanis
simum habuisse responsum. Nam ut retulit si
bi Vlricus Riedrer tua maiestas litteras requi
sitās ad Serenissimū Regem Polonie mei cau
sa scribi iussit. fecit tua clementia ut consuevit
ergo me seruulum suū cuius auxilio atq; fauo

re ad cardinalatum eleuatus sum. Sed seruauit
etiam suam in me consuetudinem Cancellarius
Ulricus Velzeli qui rogatus & interpellatus
multis uicibus quas iussus erat litteras expedi
re cōtempnit. expectauit procurator meus sex di
ebus & tandē sine litteris tue maiestatis recessi
sit ob quā rem negotium meū magnum patit̃
detrimentum. cum uidebor tuo fauore priuatus:
nescio cur me ille adeo prosequitur Nam si ego
illam ecclesiam non obtinuero non tamen ali
quis amicus suus. eam adipiscetur. supplico igi
tur ut tua clementia per aliā cancellariā litte
ras requisitas expediri iubeat & deinceps. si quid
occurrat in ea causa scribendum in Cancellaria
Austrie dignetur mansuetudo tua id com
mittere expediendū Nam ego Velzeli gratiā
inuenire non possum. nescio sua an mea culpa.
ego his diebus cōsanguineū suū apud Pōtificē
max. adiuui & cū illi deesset pecunia in domo
mea alui donec expediret̃. deus sibi meliorem
mentē prebeat. Noua istarū partium hec sunt
Vrsini & comes Euersus adhuc bello se uexant.
comes Iacobus Piccininus Sigismundū mala
testam armis lacescit. Rex Aragonū Genuenses
classe premit. & in Riparia Genuae plura oppi
da ui & tractatu cepit. Papa sospes est et ad rem
contra Turchum feruentior indies assurgit ex

non

140

orienti certum est nuntium allatum Turchos
apud Mitylenem bello uictos fugatosq; esse A
lia non occurrunt facio me commendatum sub
limitati tue ad eius semper mandata paratum.
ex Vrbe die uicesima secunda Nouembris. Mil
lesimoquadringentesimoquingagesimo septi
mo.

140. e. Neas Cardinalis Senensis Iohanni Ni
hili Salutem plurimā dicit Accepimus
litteras tuas quibus rogas ut prepositu
ram Brūnensem tibi impetremus: uoluissimus
non fuisse preuentam amiciciam tuam: fecisse
mus pro te quod nostre uires potuissent. Nam
te sincere amamus: & fratris habemus loco: sed
iam circiter menses tres elapsi sunt q; dominus
Venceslaus Bohemus cum hic esset orator domi
norum de Rosis eam in nostra presentia a do
mino nostro petiuit & Papa nobis commisit ut
adueniente tempore sibi ad mentem deducere
mus: itaq; nō poteramus fidē non seruare. Hēri
ea prepositura Venceslao collata est quā maie
stas regia referuari illā postulato cuperet. Roga
mus igitur equo animo feras quod factum est.
nos deinceps curabimus p uiribus tue uolūta
ti morē gerere: si qd occurrat ī quo possum⁹ adiu
mēto esse: nā certe anxii sum⁹ p tua uirtute tibi

nō esse prouisum. si obtineremus Varmiensem
ecclesiam: ibi aliquid tibi pingue cōcederemus.
sed res longa est atq; perplexa. Agimus tibi gra-
tias q; nouitates istarum partiū nobis sepe nu-
mero scribis: idq; ut sedulo facias rogamus Da-
tum Rome die uicesima secunda nouembris.
M.CCCC.LVII.

141
Neas Cardinalis Senensis Iohanni In-
derbachio Salutem plurimam dicit ac-
cepimus ex litteris Bartholomei cano-
nici Varmienſi procuratoris nostri Litteras in
causa nostra petitas: quamuis a cæsarea Maie-
state cōcessas non tamē obtentas fuisse quoniā
cancellarius eas expedire suo more neglexisset
Obquam rem Bartholomeus quamuis sex die-
bus expectasset sine illis recessit & licet Arton-
gus illas ad Nouam ciuitatem afferre debuis-
set nihil tamē factum est. Non miramur de cā-
cellario ille enim suam erga nos seruat conſue-
tudinē: sed miramur te passum esse res nostras
in manus illius peruenisse: qui nosti & nos & il-
lū. poteris insuper cum eius cunctationē uide-
bas cæsare accedere: & rei nostre alio mō cōsule.
Nos hic nullā habemus aliam curā q̃ cæsari &
suis morē gerere & scimus nos id esse obnoxios
facere: neq; cessabimus uita comite equū tamē

142

putamus aliter nos in curia cæsarea tractari &
cum non dubitemus principis gratiam habere :
nō possumus non uehemēter admirati ita rem
nostram esse neglectam. Ceterum cum preteri-
ta reprehendi facilius q̄ corrigi queāt rogamus
deinceps nō patiaris quod nos tangit ad impe-
rialem deferri cācellariā & cum nos hic uestri
simus uos illic non sitis nobis alieni, si uidetur
aliqua uia q̄ adhuc littere mitti ad Regem Po-
lonie possint facito quod amico credis esse utile
& purga moram Vale ex Roma die uicesima se-
cunda nouembris M.CCCC.LVII.

142

Neas Cardinalis senē. Vlrico Riedrer
S.P.D. littere cæsaree ad Regem Polo-
nie nostri causa scribende ut ex Bartho-
lomeo sumus edocti quamuis cæsare cōcesse be-
nigne obtineri nō potuerunt, nescimus an Vel-
zeli culpa qui tenuit expeditionem an tua qui
homini nobis parum amico expeditionem cō-
misisti. nos certe non sine graui damno frustra-
ti sumus. Si quid a nobis commissum est prop-
ter quod ita debeamus in curia uestra tractari.
Rogamus nos certiores efficias. & si peccatum
nostrum est id emēdabimus. nos certe qui a cæ-
sare ueniūt summa eos diligentia prosequimur
ac non solum uerbis sed etiā pecuniis iuuamus

Velit deinceps tua amicitia Negotia : que nos
concernunt ad aliam deferre cancellariam ubi
amicos habemus & litteras nostras cæsareo cul
mini legito. Datum Rome die uicesima secun
da Nouembris Millesimoquadringentesimo
quinguesimo septimo.

143

Neas Cardinalis Senensis Vlrico epif
copo Gurcensi Sal. P. D. Gaudemus de
reditu tuo & si magna pecunia emptus
est. sed longe prestat pecuniam quā corpus ne
gligere. si potuissemus tibi esse adiumento id q
dem cupide egissemus. neq; negleximus quod
in nobis fuit quis profuit nihil. ita nunc res se
habent. neq; humana neq; diuina iura pōdus ha
bent. Sed putamus adhuc illum daturum pe
nas. qui tantum admisit scelus. Nunc quod scri
bamus non est aliud. nisi q; tecū conquerimur
non potuisse nos in curia cæsarea litteras obti
nuisse ad Regem Polonie commendaticias qd
quidem non de cæsare dicimus. Nam sua man
suetudo benigne annuit litteras scribi debere.
sed cancellaria impedimento fuit cuius rector
pro crastinando negauit impeditionem & pro
curator noster delusus abiit. non sine magno
damno nostro. qui litteras cæsareas nobis ad
modum pro futuras arbitrabamur. rogamus te

144

ut hoc caesareo culmini exponere uelis & si quis
est prouidendi modus rei mee consulito. Ex
Roma die uicesimasecunda nouembis. Millesimo
quadringentesimoquinquagesimo septimo

144

Neas Cardinalis Senē. Henrico senfe-
leben Salutem plurimam dicit Negli-
genter factum est: q littere imperiales
non sunt habite ita illi amici sunt nos
aliter cum eis agamus curandum est ne desint
regie fortasse ita placet deo ut huius causa regi
tantum simus obnoxii. scimus tamen Impera-
torem non esse in culpa cuius benignitatem ex-
perti sumus Velzeli ea malignitas est. Cura ex-
pediende rei tua est. quodcumq; mandatum pro-
curatoribus nostris dederis id uolumus ratum
esse. Credimus tandem necesse erit paulum co-
profici: alioquin parū speramus: cum te huc re-
diturum audiamus. alia que modo scribamus
non occurrunt. Italia ita se habet sicut heri: &
nudiustertius. Nepos Pape adhuc egrotat: &
putatur euasurus. Legatus ex Marchia prope
diem rediturus expectatur. Vale Optime Ex
Roma Die Vicesimasecunda Nouembris. Mil-
lesimoquadringentesimoquinquagesimo septi-
mo.

non

145

Neas cardinalis senensis. Venceslao Bohemo Sa. P. D. Seruauimus quod promissimus; & annuente deo tue satisfecimus uoluntati. prepositurā Brūnensem cōsecutus es munere apostolico & nra potissime sollicitudine qui iuuante Reuerendissimo domino Rothomagensi cardinalē Papiensem alteri cōsulentem uicimus. tuum nūc est ut possessionē assequi studeas & pro nobis in ecclesia Varmienli tuas operas impartiaris in qua re noue indies difficultates emergunt. facient domini de Rosi rē nobis grātissimā si hac de cāusa ad rem Polonie te miserunt Vale ex urbe octaua Kalē. decembris M. CCC. C. LVII.

146

Neas Cardinalis Senensis. Francisco Philelpho Salutem. P. D. litteras tuas frācisce amantissime & quidem suauissimas accepimus Mediolani ad octauā Kalē. nouembris scriptas. cumque his dulce carmen sale conditum optimo. Priores quoque nobis reddite fuērāt & uersus impares ex officina tua periocundi tersiq; quibus iam pridem respondimus. Nunc pauca ad noua scripta dicemus. Io. Papa tertius & .xx. cum plus equo laudaretur. scio inquit me ludi; sed falsa quoq; laus me delectat. Idem & nos dixerimus non sunt nostre

Et ad ludi.

quales nobis attribuis laudes, scimus quo pede
claudicamus, quæ dolemus dentē laudari tamē
falso quā uituperari uero malimus: tibiq; gratias
habemus qui nos immortales facis. librum tuū
iamdudū in Catheloniā abisse putamus. nihil
est qd de illo speres. uacua Bibliotheca est pre-
ter uerbosas leges nihil habet xenophontem. fi-
lium tuū optimum adolescentem & tuis imbu-
tum disciplinis in familiam nostram recepisse-
mus & sui & tui causa libenter: si facultates no-
stre tulissent: sed nō sunt opes nostre que longū
ferant famulorum ordinem: & curiam splendi-
dam: uiuimus tenui mensa: & inter ultimos ha-
beri Cardinales satis esse putamus Vale & nos
pge amare quandoquidē id reciprocū fit Ex ur-
be Roma septima Kalen. decēbris. Millesimo-
quadringētesimoquinquagesimoseptimo.

147 *o* Neas Cardinalis senensis Latino Car-
dinali de Vrsinis S.P.D. Quamuis nō
scripsi hactenus paternitati tue: non ta-
men minus illi & deditus & affectus fui: sed cau-
sa mee taciturnitatis: tua singularis prudentia
per se optime nouit. non sunt ea tempora que
missitationes litterarum exposcant: nec uidi me
• is litteris aliquod afferri posse presidium rebus
tuis: quod si uidissem etiam cum periculo scrip

ex parte q. h. m. m.
n. p. m. m.

148
nouitatus
sistem. ita enim dignatio tua de me merita est.
nunc uero & taceo & simul superos oro ut finē
aliquando tuis tempestatibus tribuant & red-
dant nobis personam tuam: qua non sine incō-
modo sacrum collegiū caret. nouitates nullas
habeo scribendas quas non putem dignationi
tue notas: nisi forte Germanicas sed ipliciti bel-
lo proprio homines non solent externa curare.
hec scripsi ne perpetuum silētium meum accu-
sares quīs scio tuam circumspectionē ita me su-
um seruitorem amare: ut nihil in sinistram par-
tem recipiat. commendo me iterum & iterū pa-
ternitati tue ad eius mandata paratissimum ex
Urbe die decima sexta Nouembris. Millesimo-
quadringētesimoquinquagesimo septimo.

Neas cardinalis senensis. Sigismundo
malateste S.P.D. Fuimus hoc mane cū
sanctissimo domino nostro dum cancel-
larius tuus audiretur: & intelleximus que dic-
ta sunt tā p̄ sanctitatē domini nr̄i q̄ per ipsum
cancellarium super cōtrouersia que est inter se-
renissimum Regem Aragonum & te: circa quā
rem etiam seorsum idem dominus noster no-
biscū loquutus est. in summa uidemus ipsum
dominum nostrum affectū esse statui tuo: uellet
que tibi semper bene consultum esse. Oportet
tamen suam sanctitatem habere respectum nō

modicum ad prefatum regem Aragonū & ha-
bere oculū ad terras ecclesie: & ideo necesse est
ut prudēter se habeat. nec potest semper omnia
facere: que uellet: quibus ex rebus consideratis
omnibus pro directione rerum tuarum ad uen-
tandum pericula que possunt emergere. Vi-
detur nobis consultum esse: quod tu de summa
peccuniarum quas regia maiestas a te petit of-
feras illam quantitatem sine ulla dilatione per-
soluere que liquida est: de parte autē alia supra
quā pretendis non teneri: prebeas mensam in q̄
dicta pecunia parata sit ad requisitionem regis
cum quo sanctissimus dominus noster decer-
neret te obligatum esse: & affirmes te uelle stare
determinationi domini nr̄i. Et hec uidet̄ nobis
uia rationabilis: nec putamus alio modo rē be-
ne sopiri posse: rogamus ut recte consideres om-
nia: & recipias consilia eorum qui te amant: nec
uelis pro modica pecunia te in periculo ponere.
quia non est paruus aduersarius tuus nec res
bellice sempe ex opinione succedunt Melior est
multo certa pax: quam sperata uictoria Scimus
te non libenter audire consilia Quia tamen pe-
riculum prouincie timemus: non possumus fa-
cere quin ea que nobis uidentur utilia signifi-
cemus. Tuum est in bonam partem recipere.
que a nobis sincera mēte scribunt̄ datū Rome

nr̄ nobis Consultum
2/10

Kalen. decembris . Millesimoquādringentesi-
moquinḡgesimoseptimo.

142

Neas Cardinalis Senensis Iacobo Lo-
dromo medico Salutem Plurimam di-
cit Habuimus ex Ferraria litteras tuas .
libētius te uidissem⁹ p caritate qua tibi sumus
affecti, det deus ut aliquādo simul reperiamur .
faceremus libenter omnia que possemus p tuo
honore & utilitate. Sed non uidemus modo cō-
moditatem. Tempora enim mala sunt sed si qd
occurrerit non erimus tui immemores . Roga-
mus ut commendes nos Imperatorie maiestati
& iuues latorem presentium ad expeditionem
suam in facto ecclesie Varmiensi quam si obti-
nere poterimus non erit quin utilitas tibi redū-
det . Salutes ex parte nostra Vlricum Ridrer
& Valterum zebinger ac cancellarium imperi-
alem & alios amicos nostros , dolemus multū
de captura Episcopi Gūrcensi & Iohannis Vn-
gnad & aliorum, utinam possemus eorum libe-
rationem pcurare profecto nihil omitteremus
Ex nobis possibilibus . Iohannem inderba-
chium cupimus nostro nomine salutare simul-
que dilectissimum filium tuum Federicum cū
coniuge tua honestissima. Vale in christo opti-
me nostri memor & amās ut soles Datum Ro

150

me Kalendas decembris Millesimoquadring-
tesimoquinquagesimo septimo.

150.

Neas cardinalis Senensis Lauren-
tio Rouarella Salutem plurimam
dicit A latore presentium recipies
quatuor bullas apostolicas & unū
officium transfigurationis, ex bullis unā red-
des Imperatori simul cū officio & breui sibi di-
recto. Alias bullas curabis mittere tribus prin-
cipibus electoribus simul cū breuibz suis, erāt
& alię tres bulle apostolice simul cum duobus
officiis ac tribus breuibz, officia dirigebantur
Rege Hungarie ac domino legato. bulle quoq;
eisdem. tertia uero domino Strigonięsi. sed hec
omnia mittemus per alium nuncium qui post
biduū recedet. si te reperiret in curia regis Hū-
garie assignabit tibi ea. sin autem tradet per se
ipsum regie maiestati que sibi diriguntur Alia
uero curabit transmitti Archiepiscopo & Lega-
to. Nec alia circa hec de negotiis Rheni multa
referuntur non bona. propter que necessarium
erit ut quamprimum cum consilio Imperatoris
& cum litteris suis ad partes illas te transferas:
& labores iuxta commissionem tibi traditam.
Interea bonum est ut procures q̄. Imperatoria
maiestas scribat Archiepiscopo Maideburgen.

ut si querantur ad aliquam conuentionem in fa-
ctis ecclesie non cōsentiāt. sed ad se ipsum om-
nia referāt que querant. & suadeat ut si q sunt
q nouitates querāt illis non assentiant quia pe-
riculum est in mora habebis mox alias litteras
domini nostri qui plenius de hac materia ad te
scribet & intelliges rei grauitatem ac periculū.
bonum est etiam laborare apud ducem Ludo-
uicū Bauarie ut scribat Palatino Reni cōsang-
uineo suo nec se implicet conuentionibus eorū
que contra sedem apostolicam aliquo modo pa-
rantur persuadendo sibi q multo facilius filii
principum promouebuntur per sedem aposto-
licam quam capitula uel ordinarios. & hoc be-
ne cura in auribus principum conculcare quia
ueritas est. Vale & scribe sepius quomō tibi suc-
cedat datū Rome Kalen. decēbris. Millesimo-
quadringentesimoquinquagesimoseptimo.

151
Neas cardinalis Senēsis Francisco du-
ci Mediolani illustri S. P. D. Quamuis
in curia serenissimi imperatoris & aliis
in locis ubi morem traxi semper honoris &
glore tue cupidus fuerim. illisq; pro mea uirili
consulere studuerim ut testes sunt magnificus
eques Sceua de curte & alii quos tua excellen-

152

p mea m. 14

tia ad Imperialem maiestatem & Romanam
curiā aliquādo transmisit. Fateor tamē me nū-
quam aliquid egisse: propter quod presumē de-
beam gratiam quantumcūq; minimam ex tua
mansuetudine deprecari. sed audaciam peten-
di quam mea nō prestant opera tua liberalitas
& in omnes beneficentia concedit: que cum uel
ignotis pdesse soleat mihi ut existimo nō clau-
det aures. neq; ego illam implorare auderem ni-
si me necessitas urgeret: sed cum uocatus ad car-
dinalatus honorē eos non habēā redditus: qui
huic dignitati conueniant. Cogor ad eos recur-
tere quos pro sua singulari bonitate mihi bene-
uolle arbitror: inter quos excellentiam tuam ue-
neror: nā & amici quos Mediolani habeo hoc
mihi & litteris & nunciis indies confirmant. q-
bus ex rebus commisi prefato Sceue integerri-
mo amico meo ut aliqua meo nomine mansue-
tudini tue exponat: cui precor & benignas au-
res impartiri & preces quas uice mea tulerit bo-
no animo exaudire uelis. nam & opus pietatis
exercebis & me seruitorē tuum magis ac magis
obligatum habebis ex Roma quarta nonas de-
cembris M.CCCC.LVII.

152

Neas cardinalis senēsis Sceue Curtēsi.
S.P.D. Raphaelē caymum nobilem

adoleſcentem quem ad nos miſiſti recepi-
mus in familiam noſtram & tui cauſa & ſui libenti
animo. Nam & nos tibi obnoxii ſumus in om-
nibus morem gerere: & ipſe pre ſe fert modeſti
& prudētis indolem iuuenis. utinam hi ſimus
qui uirtuti ſue ſatiſſacere poſſimus. Quod pro-
mittis te apud illuſtriſſimum principem pro-
curaturum noſtri cauſa non eſt apud nos dubi-
um. Nouimus animum erga nos tuum: & ami-
cū te eſſe uerum non ambigimus. Si bona prin-
cipis mens in ea re fuerit tua non deerit opera
ita nobis perſuaſum eſt. Scribimus excellentie
ſue litteras quarum exemplaria cum preſenti-
bus ad te mittimus: ſi putas reddendas eſſe: red-
dito: ſi minus: utere conſilio tuo: & rem noſtram
pro tua circumſpectione curato: noſ tantum uo-
lumus quantum licet. pauperes nati ſumus &
in hanc uſq; diem uiuimus tenues. Nunc ſi au-
cta dignitas eſt non tamen accreuerunt opes:
cōfidimus in bonitate ſummi dei: ut q; nos nūq;
deſtitit neq; in cardinalatu deſeret quando nō
hi ſumus quia maria montesq; cupiamus. ſatis
nobis fuerit non egere: quo Illuſtriſſimi ducis
auxilio futurū cōfidimus & tua ſollicitudine.
de maxīma illa cōcubina nō eſt qd̄ mirē. Lata
eſt Romana curia & omniū rerū capax. boni &

*Id eſt q; pſumit
in curia.*

mali apud nos uersantur Hic superbia & humi-
litas. hic auaritia & largitas. hic luxuria & fruga-
litas. hic libido & continētia. hic summa uirtus
& summū uitium. Sagena est hec in mari mis-
sa omnium genere piscium plena. Triticum ad-
huc simul & palea in area est & magna fatuitas
& summa sapientia simul habitant. quid mirū
si opera aliquādo preclara effecimus digna lau-
de. aliquando sic agimus ut reprehēdi uel a mi-
nimis ueleamus; neq; arbor bona malos fructus
facit. neq; de ipinis colligunt uuas. Credimus
tamen plura dici quam fiant & plura fieri quā
dicantur. famamq; tanto maiorem esse quanto
longius effertur. nos nostro capiti paremus. cu-
ius sapientiam nemo satis cōmendauerit. quāq;
aliquando ea faciat que non omnes probāt. sed
quid mirum si pōtificis & mortalis hominis fa-
cta sunt qui uituperant. quando nec deus ipse
reprehensionibus hominū caret sed iuale & Iohā-
ni Caymo spectato uiro & nobis amicissimo no-
stro nomine salutes dicito quātas ab amico desi-
derat ex Roma quarta nonas decēbris Millesi-
moquadringentesimoquingagesimo septimo.

153

Neas Cardinalis senensis Nicolao Ar-
zimboldo. Salutē plurimā dicit. Quā-
uis raras ad te litteras dederimus. Nam

he secunde sunt postquam cardinalatus hono-
rem consequuti sumus. Nihil tamen minus te
amamus & reueremur, est indelibilis memoria
illius dulcissime consuetudinis quam simul flo-
rentie habuimus. recordamur quanto fauore
nos Mediolani dum legatione Cæsarea funge-
remur prosequeremur. Neque obliti sumus eorum
& que Rome in coronatione Imperatoris una
agitauimus que omnia suauissimam mihi red-
dunt recordationē tui nominis ad hec accedūt
amplissima in me merita Gasparis siccii cācel-
larii cæsarei que suis necessariis & amicis mirū
in modum nos obligatos tenent. hec scribimus
semel pro multis uicibus ut scias nobis animū
esse complacendi & tibi & tuis omnibus. nam
quoties tuo nomine requiremur totiens in me-
moriam carissimi amici nō sine uoluptate qua-
dam reuocamur. ex te aliud nihil petimus nisi
ut nos ames ex ueteri consuetudine & Illustris-
simo principi duci Mediolani cōmendatos effi-
cias. cuius clarissima uirtus omnem inuidiam
superauit Vale ex urbe Roma. quarta nonas
decembris M.CCCC.LVII.

154

Neas cardinalis Senensis Theoderico
Archiepiscopo Colonienſi Sa. P. D. Ex
litteris quas mihi: quasq; sanctissimo

Domino nostro scripsisti Sinceritatem tuam
erga sanctam Romonam primamq; sedem pla-
ne cognoui. Neq; ambigo ubi tua dignatio sit
ibi nihil cōcludi posse nō iustum sanctūq; ago
gratias benignitati tue que palam mihi digna
ta est aperire quod sentit, uerum quia certifica-
tus est dominus noster in conuentionibus que
in Germania fiunt aliqua tractari que hanc se-
dem concernunt. Oro ne tua circumspectio
his aures adhibeat qui nouitates efficere cupi-
unt ut uel sic emergant. Nanq; si Romane se-
dis auctoritas deprimeret, credito quia nec tua
nec aliorum episcoporum salua manebit audio
tamen que consulis ut hic quoq; ea reforment
que odium tue nationis pariunt, & ego si mea
uox audietur ad id operam dabo. nā & hic ali-
qua comittuntur que non laudo omnia, uerū
illud salubre puto ut super grauaminibus que
uri allegāt ad Romanū pōtificem recursus ha-
beat, qui non denegabit assensum iūsta petē-
tibus, mihi ea cura est, ut eam semper agam que
nationi tue de qua quodammodo unū me pu-
to & honori & utilitati sint. In rebus autē que
tue pprie sunt ita me habeo & habebo qd ad-
uixerim tanquam mee sint. scio enim quātum
dignationi tue debeo cuius humanitas multis
me affecit beneficiis, ceterum quia prepositura

Sanctensis que nunc mihi commenda est in
dyocesi ac dominiis tuis non paruum habet iu
risdictionem rogo uelis tuis patentibus litteris
mandare ut officialibus meis quatenus consue
tum est absque controversia pareant; ita ut gaude
at ea dignitas se mihi commissam esse & card
nalem senensem apud presulem Colonensem
intelligat esse non ultimo loco. nec alio modo
commendo me tibi ex urbe quarta nonas decem
bris Millesimoquadringentesimoquinquage
simoseptimo.

155

Neas cardinalis senensis Vlrico episco
po Gurcensi Sa. P. D. Susceptis litteris
tuis uocauimus ad nos e uestigio pro
curatorem Herfordensium; cum quo plura lo
quuti; illud ab eo tandem obtinuimus; ut in cau
sa illa testamentaria non procedatur nobis in
sciis; & putamus eum quieturum iuxta deside
rium tuum donec adueniet noster Senftelebe. Est
enim hic procurator uir bonus & infortunio
tuo compatitur. solum timet ne principales sui
eum tergiuersarii suspicent; nec alia modo rogamus
ut nos maiestati caesaree commendes & nos in gra
tia eius retineas quia ipse est cui pre ceteris qui
uiuunt obligati sumus. displicet nobis non habuisse
se nos illam fortunam ut pro nobis caesarea maiestas

156

regi Polonie scripserit in causa Varmien. eccle
sie fecit hoc Velzeli uetus consuetudo qui gra
tiam cesaris nobis impediuit. id nobis est non
damno solum sed etiam infamie nā qui nos an
nis quindecim seruisse Cæsari sciūt nostrā par
uifaciunt existimationem cum litteras commē
daticias ex Curia eius obtinere nequiuimus.
deinceps rogamus aliter agatur nobiscum qui
dies noctesq; cæsari serui & suis curialibus mo
rem gerere studemus. Vale optime ex urbe Ro
ma die sexta decembris Millesimoquadringen
tesimoquinquagesimo septimo.

156. 2

Neas cardinalis Senensis Iohāni frunt
Salutem plurimā dicit Affecerunt nos
littere tue non paruo gaudio. uir pre
stans & amice singularis, quando nude
scribis & interna animi tui pandis: credimus
te uti non in sulso consilio: si cum nequeas con
tinere: cōiugiumq; queris quamuis id prius co
gitandum fuerat quam sacris iniciareris ordi
nibus. Sed non sumus dii omnes qui futura p
spicire ualeamus: quando huc uentum est ut le
gi carnis resistere nequeas: melius est nuberi q̃
uri. Non tamen hec pontifici sententia est ut
dispensandum censeat statim sua seueritate nec
putat uni concedendum quod multis in oxiū

uerget malum & unū pati pro multis nō incō-
ueniens arbitratur. expectandus est ergo ut tu-
te ais alterius apostolatus qui mitior sit. nesci-
mus tamen cui uita tam diu comes erit. nam se-
pius agni premoriunt ouibus. tu quam de no-
bis opinionem geris ut deponas rogamus: neq;
enim nos hī sumus quos arbitraris: utinam ita
uiuamus ne cardinalatum indigne uideamur
adepti. Cupimus nos sepe reuerendissimo pa-
tri nostro domino Colonienſi facias commen-
datos: cuius uitam diuturnam cupimus: & sue
dignationi rem. grātam facere optamus: prepo-
ſito ſancti Florini Tilmanno ut nos offeras pe-
timus: quē inter amicos obſeruamus. nec ſecus
de Iohanne Polart dicimus. ſumus enim omni-
bus obligati. Sed Vale & procuratores nostros
ut aliquid conſequamur adiuua. Datū Rome
die ſeptima decembris Milieſimoquadringēte
ſimoquinquageſimoſeptimo.

157 ● Neas cardinalis ſenenſis. Iohanni Tol-
ner S.P.D Que ſcribis omnia cum uo-
luptate legimus aduertētēſ qua noſ ani-
mi ſinceritate proſequaris. tua nobis & fidelis &
prudētia magno emolumento eſt. circa rē pre-
poſiture expectamus decani procuratorem ſed

158

ille fortasse ideo tardior est; quia sperat nouis
que audiuntur legibus sese magnum fieri. uti
nam magnus sit cum reipublice christiane uti
litate intelligimus ecclesiam quam nobis p pre
positura dimittere intendit. domum habere ru
inosam quam Palatinus comes ecclesie sump
tibus reparari uult quod si fiat redditus pluriū
amicorum in eam conferatur & nobis esset one
rosum. Rogamus igitur attente ista pēles & cū
cta nobis rescribas, pro ecclesia collegiata impe
trauimus septem annorum indulgentias plu
res obtinere nequiuimus: & illas ad uiginti an
nos duraturas. si uolunt expedire poterunt hi
quibus ea cura commissā est. nos que possumus
cum honestate pro ecclesia Vormaciensi effice
uoluntarii sumus Cōmenda nos episcopo & de
cano ac Iohanni de Bacsteyn amicis optimis &
Vale in domino semper ex Roma die septima
decembris Millesimo quingentesimo quin
quagesimo septimo

158

Neas Cardinalis Senensis Ludo
uico Sanctorum quatuor Corona
torum Cardinali Legato Bononi
ensi Salutē P. dicit Et oliuas & Tuteta quibus
me honorare uoluisti cupidissime accepi tū q
id genus alimenti hic rarum & preciosum est

*agur fens doli
ms 2 m m h bon*

tum quod ex amantissimo & mihi precipuo do-
mino & benefactore singulari quaecunq; ueniunt
non possunt esse nisi gratissima Enxenia quidē
tanto acceptiora sunt: quanto is q mittit amāti-
or est q̄ ratioe non potuissent munera tua apud
me esse iocūdiora q̄ sunt: qñ & me amari a dig-
natione tua uulgariter sum expert⁹. & ego tui re-
uerendissime paternitati tanquam patri opti-
mo & domino benignissimo sum affectus. Vel-
lem autem ea in me facultas esset: qua possem
me gratum ostendere non uerbo sed facto. scio
tamē prudentiam & mansuetudinem tuā ex me
nihil amplius expectare: quam possim: & in red-
ditiōe beneficiorum animi tantum inspicere
promptitudinem: sed ne multis dignationem
tuam morer: quod semel dictum est id nunquā
indictum erit. nosti que fuerunt inter nos uer-
ba dum ageretur de mea ad cardinalatum pro-
motione. nunquam ex animo meo illa cadent
nec nunquam id committam ut tanti beneficii
immemor dici possim: quod si non scribo sepe
ad benignitatem tuā: nō propterea minor est
mea deuotio nec minus amo. id tua reuerendis-
sima paternitas experietur. si qua in re mihi pos-
sibili mea opera uti dignabitur nec plura mo-
do Datum Rome die Octaua marci Mille-
si-
moquadringentesimoquingagesimo septimo.

Neas cardinalis senensis. Latino Cardi
nali Vrsino Sal. P. D Reddite fuerunt
mihi littere tue quibus Gondisalui fa
miliaris tui causam commēdas. legi scripta tua
non sine iocunditate cum plena essent caritatis
& beniuolentie. Illud autem molestū fuit quod
desiderio tuo morem gerere non potui. nam iu
dex in causa constitutus solum uerum sequi de
bui. neq; fas fuit ad dextram uel ad sinistrā de
clinare quo ad tamē licuit partē familiaris tui
iuuare nō destiti. Accersiui ad discussionē nego
tii tres ex rota uiros prestabiles quos partes ipse
delegerunt cum his fuit & auditor meus & Io
hannes de Cesarinis non indoctus legum inter
pres uiderunt. hi registra & pluribus inter se di
ebus de meritis causē consultarunt postea corā
me cōstituti retulerunt familiari tuo haud qua
quam ius competere idq; preter unum omnes
affirmauere. Volui & ipse rem cognoscere. ne
lippis oculis iudicārē. neq; his cōrētus scorsum
aduocaui aliquos iure consultos & deniq; nemo
fuit qui Gondisalui partes tuendas diceret. ea
ppter interpellatus p sententia feci qd iudicis
fuit. si tua reuerēdissima pñitas iudex fuisset
haud aliter sese habuisset quā ego. unum quod
potui nō omisi. induxi enim partē aduersam ad
expensarum dimissionem. si familiaris tuus nō

T. n. m.

appellauerit Hec acta sunt per me in causa Gō
disalui doleo nō fuisse ius pro eo, sequutus sum
iudicia colectorū auditorum. scio dignationē
tuā non plus ex me uelle quā ferat honestas. de
reliquis que apud nos geruntur non scribo pa
ternitati tue : qā nihil hic fit quod te fugiat de
Germania credo audiuiſti Mathiam Vainode
filium in Regē electum Hungarie annos decē
octo natū quamuis in Bohemia eſſet captiuus
Sed quinquaginta milibus aureorum redimīſ
Bohemie regnū adhuc pendet & ſtatus Austrie
ad Bohemiam aſpirat dux Saxonie Vilhelmus
& gubernator regni Georgius deſpotus Raſcie
mortuus eſt & idem de magno Turcho dicitur
primum uerum eſt de ſecundo dubito Cardina
lis Auinionenſis reuerſurus breui creditur uti
nam idem facere cum tuo honore & commodo
tu ipſe poſſes Ex Roma die nona Marcii. M.C
CCC.LVII.

Finiunt Epiſtole Enee Siluii Piccolomini qui
& Pius ſecundus fuit in Cardinalatu edite.

Registrum huius libelli.

Primum uacat.
cunda decēbris.

Per procuratores
cepi superioribus.

Sum iri ut.
tur suademusq.

etoritas ecclesie.
regnum optime.

Eodem mense
stro uerba faciet

externa & frustra
est commenda.

Eque ac tibi
superbiam mah.

Gerere datū.
tue nūc.

Rem Varmiens.
unus enim.

Eneas cardinalis.
eneas cardinalis.

Eneas cardinalis
intentio nostra.

Quales nobis.
me Kalendas.
mali apud nos.

maniam reuertit.
& amauimus.

In sacro collegio.
ete metientes.

